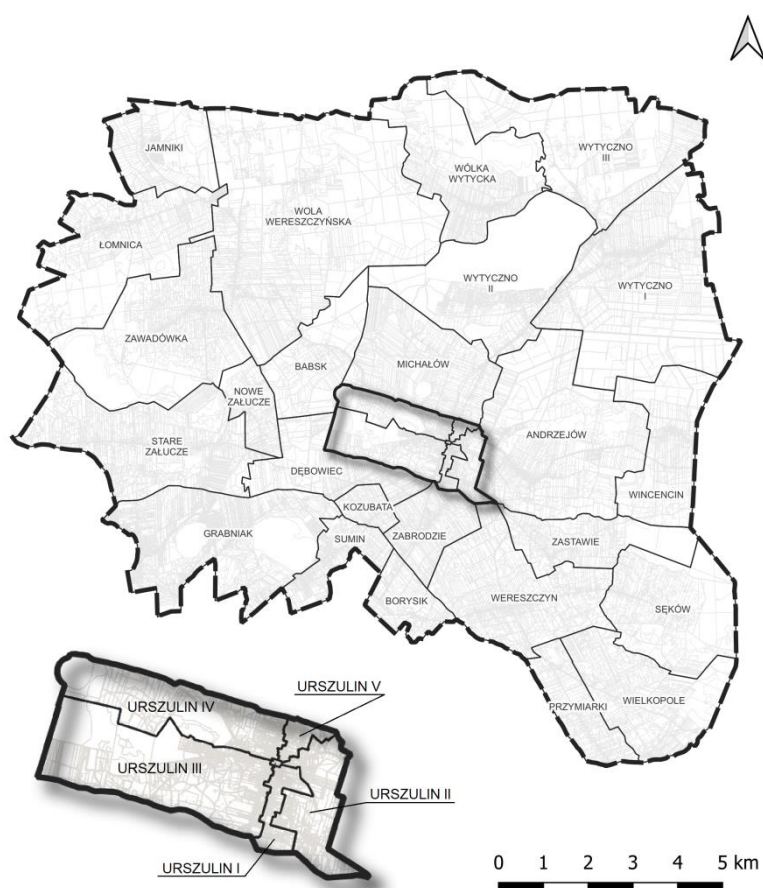

DIAGNOZA I DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY URSZULIN

Wielokryterialna analiza przestrzenna

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin – wielokryterialna analiza przestrzenna została opracowana przez firmę EuroCompass Sp. z o.o. na podstawie umowy nr 5/GI/2022/MK z Gminą Urszulin z dnia 6 czerwca 2022 roku.

Opracowanie:

Zespół ekspercki:

Beata Filipowicz
Patrycja Bojanek
Ryszard Boguszewski

Urząd Gminy Urszulin

Referat ds. Gospodarki i Inwestycji
Magdalena Kępa

SPIS TREŚCI

<i>Spis treści</i>	<i>3</i>
<i>1. Wstęp</i>	<i>4</i>
<i>2. Diagnoza stanu gminy</i>	<i>5</i>
2.1. Sfera społeczna	6
2.2. Sfera przestrzenno - funkcjonalna	12
2.3. Sfera gospodarcza	16
2.4. Sfera techniczna	17
2.5. Sfera środowiskowa	19
<i>3. Metoda wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji</i>	<i>20</i>
<i>4. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wielokryterialna</i>	<i>23</i>
4.1. Analiza problemów w sferze społecznej	23
4.2. Analiza problemów w sferze gospodarczej	66
4.3. Analiza problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	84
4.4. Analiza problemów w sferze technicznej	104
4.5. Analiza problemów w sferze środowiskowej	110
<i>5. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza jakościowa</i>	<i>118</i>
Badanie ankietowe	118
Wywiady pogłębione	131
<i>6. Delimitacja obszaru zdegradowanego i rewitalizacji</i>	<i>133</i>
<i>7. Podsumowanie</i>	<i>147</i>
<i>8. Spis tabel, rycin, wykresów</i>	<i>155</i>

1. WSTĘP

Dokument stanowi szczegółową analizę czynników społeczno-gospodarczych, będącą niezbędną podstawą do dalszych prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego oraz obszarów, które powinny zostać zrewitalizowane dla poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Urszulin

Delimitacja stanowi niezbędny etap prac diagnostycznych na drodze do opracowania gminnego programu rewitalizacji, stanowiącego podstawę działań naprawczych w obszarach dotkniętych deficytami społecznymi. Dokument jest zgodny z wymogami zawartymi w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz.U. z 2023 r. poz. 28.), zwanej dalej Ustawą.

Ustawa wyjaśnia następujące definicje:

- **OBSZAR ZDEGRADOWANY** to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Występuje również problem wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami (Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062)). Ponadto w obszarze tym występuje deficyt w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.
- **OBSZAR REWITALIZACJI** wyznaczony jest jako całość lub część obszaru zdegradowanego, przy czym nie może on obejmować obszaru większego niż 20% powierzchni gminy, na którym zamieszkuje więcej niż 30% mieszkańców gminy. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji jedynie w przypadku, gdy zaplanowane działania będą przeciwdziałały deficytom społecznym.

Zarówno obszar zdegradowany, jak i obszar rewitalizacji mogą być podzielone na podobszary, w tym nieposiadające ze sobą wspólnych granic. W tym przypadku każdy z podobszarów musi spełniać warunki określone w Ustawie – zdiagnozowaną kumulację problemów społecznych oraz deficyty w jednym z obszarów: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym.

2. DIAGNOZA STANU GMINY

Gmina Urszulin leży w Polsce Wschodniej, w północnej części województwa lubelskiego, w powiecie włodawskim. Od Lublina – stolicy województwa – oddalona jest o 55 km. Ogólna powierzchnia ośrodka to 172 km². Gmina Urszulin graniczy z gminami: Cyców, Ludwin (powiat łęczyński), Sosnowica (powiat parczewski), Stary Brus, Hańsk (powiat włodawski) i Wierzbica (powiat chełmski).

Ryc. 1. Położenie Gminy Urszulin na tle Polski, województwa i powiatu

Źródło: Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urszulin

Według podziału fizyczno–geograficznego Polski, obszar Gminy Urszulin leży w środkowej części Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego, wchodzącej w skład Polesia Lubelskiego, które należy do podprovincji Polesie Zachodnie.

Zgodnie z obowiązującym w Polsce podziałem administracyjnym Urszulin jest gminą wiejską. W jej skład wchodzi 25 sołectw: Andrzejów, Babsk, Borysik, Dębowiec, Grabniak, Jamniki, Kozubata, Łomnica, Michałów, Nowe Załucze, Przymiarki, Sęków, Sumin, Urszulin, Wereszczyn, Wiązowiec, Wielkopole, Wincencin, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Wytyczno, Zabrodzie, Stare Załucze, Zastawie, Zawadówka. Ponadto, teren Gminy Urszulin podzielić można na 28 miejscowości/wsi.

Ryc. 2. Podział Gminy Urszulin na obręby geodezyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Urszulin

2.1. SFERA SPOŁECZNA

Obecnie, Gminę Urszulin zamieszkuje 4 112 osób (stan na 31 grudnia 2021 r. wg GUS), co stanowi niecałe 11% ludności powiatu włodawskiego (liczba mieszkańców powiatu wg GUS w grudniu 2021 to 37 484 osoby). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 24 osób/km². Dla porównania na obszarze województwa lubelskiego są to 83 osoby/km², natomiast w powiecie przypada średnio 30 osób/km².

Według danych z Urzędu Gminy liczba osób zamieszkujących Gminę na koniec grudnia 2021 roku wynosiła 4 225 osób.

Obserwując sytuację demograficzną w Gminie Urszulin zauważyć można, iż w ostatnich latach występowały wahania liczby ludności z nieznacznym trendem spadkowym - od 2015 roku liczba mieszkańców zmalała o 7 osób. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Gminy występuje niewielka przewaga mężczyzn nad kobietami. Współczynnik feminizacji w 2021 roku wyniósł 97. W tym samym roku zaobserwowano również dodatni wskaźnik migracji (na poziomie 23), co oznacza większą liczbę zameldowań, niż wymeldowań.

Według stanu na rok 2021, dokładnie 1 014 mieszkańców Gminy Urszulin było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata). Jak podają statystyki Narodowego Spisu Powszechnego, przeprowadzonego w 2011 roku (dane na poziomie powiatu), tylko 12,9% lokalnej społeczności posiadało wykształcenie wyższe. Najwięcej osób, bo aż 30,3%, legitymowało się wykształceniem średnim i policealnym, a nieco mniej (18,3%) zasadniczym zawodowym. Niepokoi fakt, iż 2,5% mieszkańców zakończyło swoją edukację jeszcze przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Generalnie, w porównaniu do średniej dla województwa lubelskiego, w Gminie Urszulin panuje znacznie niższy poziom wykształcenia ludności. Wśród mieszkających tu kobiet największy odsetek

posiada wykształcenie podstawowe ukończone (25,5%) lub wyższe (15,2%). Mężczyźni najczęściej kończą naukę z wykształceniem zasadniczym zawodowym (23,0%) bądź podstawowym ukończonym (23,7%).

W roku bazowym 2021 dokładnie 169 mieszkańców Gminy Urszulin należało do przedziału wieku: 3-6 lat, czyli objęci byli wychowaniem przedszkolnym. Na sto dzieci z tej grupy do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 91,8, co stanowi zadowalający wynik, zważywszy, że edukacja na tym etapie nie jest obowiązkowa. Jeszcze wyższą wartość przyjmuje współczynnik skolaryzacji netto dla uczniów szkół podstawowych, który wynosi 96,98%. Oznacza to, że gminne placówki szkolne posiadają wystarczającą liczbę miejsc, a spośród wszystkich dzieci w wieku od 7 do 12 lat w szkołach poza obszarem Gminy uczy się niespełna 3% dzieci.

W skład infrastruktury społecznej Gminy Urszulin wchodzi:

- obiekty edukacyjno- wychowawcze:
 - Zespół Szkół w Urszulinie;
 - Zespół Szkolno – Przedszkolny w Woli Wereszczyńskiej;
 - Szkoła Podstawa im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Wytocznie;
 - Przedszkole Publiczne w Urszulinie;
 - Przedszkole Publiczne w Woli Wereszczyńskiej;
 - Przedszkole Publiczne w Wytocznie.
- obiekty kulturalne:
 - Gminny Ośrodek Kultury w Urszulinie;
 - 9 świetlic, które pełnią funkcję centrów kultury lokalnej (Dębowcu, Nowym Załuczu, Wereszczynie, Wincencinie, Woli Wereszczyńskiej, Wólce Wytoczek, Zabrodziu, Zawadówce,
 - Gminna Biblioteka Publiczna w Urszulinie;
 - Filia Biblioteczna w Wytocznie;
 - Filia Biblioteczna w Starym Załuczu;
- obiekty sportowe i rekreacyjne :
 - infrastruktura turystyczno-rekreacyjnej w miejscowości Andrzejów;
 - park rozrywki w Urszulinie;
 - boiska sportowe w Łomnicy i Wereszczynie;
 - gminne boisko sportowe przy ul. Krótkiej w Urszulinie;
- placówki ochrony zdrowia:
 - Centrum Medyczne "VITA" Paweł Skrętowicz (Urszulin, ul. Modrzewiowa 1/1);
 - Anna Kalicka-Rutkowska NZOZ "ANIMED" Ośrodek Zdrowia w Urszulinie (Urszulin, ul. Nowa 2);
 - Apteka NOVA 2;
 - Apteka – Centrum Medyczne VITA;
- służby bezpieczeństwa:
 - OSP w Urszulinie;
 - OSP w Wereszczynie;
 - OSP w Woli Wereszczyńskiej;
 - OSP w Wytocznie;
 - OSP w Nowym Załuczu;
 - OSP w Andrzejowie;
 - Komisariat Policji w Urszulinie.
- ośrodki pomocy społecznej:
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Urszulinie.

W Gminie działa ponadto 21 organizacji (stan na rok 2021) o następującej działalności:

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela 1. Stowarzyszenia i fundacje w Gminie Urszulin (poniższe zestawienie nie obejmuje jednostek OSP)

Lp.	Stowarzyszenie/ Fundacja	Działalność	Miejscowość	Wpis do KRS
1	INTEGRACYJNE STOWARZYSZENIE NA RZECZ DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNY CH	Działanie na rzecz wyrównania szans osób niepełnosprawnych, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspierania ich rodzin.	Urszulin	Tak
2	ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW SŁUŻBY LEŚNEJ NADLEŚNICTWA PARCZEW	Celem związku jest koordynowanie współdziałania jego członków w wypełnianiu zadań przewidzianych statutem oraz wyrażanie wspólnego stanowiska wobec kierownictwa nadleśnictwa, organizacji społecznych, a w szczególności: - obrona prawa, godności zawodowej i interesów członków związku i ich rodzin oraz dążenie do stałej poprawy ich bytu materialnego, poziomu kulturalnego i kwalifikacji zawodowych; - obrona interesów Nadleśnictwa Parczew, troska o jego prawidłowe funkcjonowanie, rozwój i trwałość gospodarki leśnej.	Łomnica	Tak
3	STOWARZYSZENIE "TRZEŻWYMI BĄDŹCIE"	Celem jest: -propagowanie trzeźwego stylu życia; - pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom; - prowadzenie działań profilaktycznych w w/w zakresie umożliwienie osobom uzależnionym od alkoholu samorealizacji w abstynencji; - współpraca z instytucjami w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.	Wytuczno	Tak
4	ROZWÓJ POLESIA	Cele jednostki to: - walka z bezrobociem, - szerzenie wiedzy o kulturze, historii i dziedzictwie kulturowym regionu włodawskiego, - wspieranie działań na rzecz przestrzegania praw człowieka, - szeroko rozumiana działalność charytatywna na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, rodzin ubogich i potrzebujących, - edukacja ekologiczna i popieranie działalności na rzecz ochrony środowiska, - promocja regionu i agroturystyki, - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, - wspieranie drobnej przedsiębiorczości i rolnictwa, - poprawa infrastruktury regionu, - promowanie zdrowia i zdrowego stylu życia, - wspieranie aktywności sportowej, - działanie na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z terenów wiejskich, - rozwój twórczej aktywności dzieci i młodzieży, - wspieranie młodych talentów;	Urszulin	Tak
5	STOWARZYSZENIE RAZEM ŁATWIEJ	Cele jednostki to: - troska o rozwój wiedzy ogólnej, specjalistycznej i kwalifikacji zawodowych. - zapoznanie się z dorobkiem kultury narodowej i twórcze zaangażowanie się w rozwój życia kulturalnego społeczności lokalnej i regionalnej. - działalność w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania ukierunkowanej na wyrównywanie szans edukacyjnych społeczności lokalnej. - promocja idei zdrowego społeczeństwa. - dbanie o rozwój fizyczny społeczeństwa, szczególnie dzieci i młodzieży. - prowadzenie działalności turystycznej, krajoznawczej i sportowej oraz różnych form wypoczynku dzieci i młodzieży. - działania mające na celu ochronę środowiska naturalnego.	Urszulin	Tak
6	STOWARZYSZENIE "WERESZCZYŃSKI GOŚCINIEC"	Cele jednostki to: - aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego. - budowanie świadomości obywatelskiej. - wspieranie rozwoju kulturalnego, oświatowego i sportowego. - inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.	Wereszczyn	Tak

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

		<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań służących rozwojowi gospodarki i przedsiębiorczości. - działania wspomagające rozwój świadomości ekologicznej, oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego, - dbałość o zrównoważony rozwój gminy i regionu, - integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, - organizowanie i promowanie wolontariatu, 		
7	STOWARZYSZENIE SKARBY ZIEMI POLESKIEJ	<p>Cele jednostki to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego. - budowanie świadomości obywatelskiej. - wspieranie rozwoju kulturalnego, oświatowego i sportowego. - inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych . - podejmowanie działań służących rozwojowi gospodarki i przedsiębiorczości. - działania wspomagające rozwój świadomości ekologicznej, oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego. - dbałość o zrównoważony rozwój gminy i regionu. - integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. - organizowanie i promowanie wolontariatu. - promowanie zatrudnienia i aktywizacja osób pozostających bez pracy. - promowanie kultury i sportu jako metod rozwiązywania problemów społecznych. - promowanie nowych technologii i zaznajamianie z nimi mieszkańców. - działanie na rzecz infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania turystyki, w tym: m.in. telekomunikacja, drogi, modernizacja kwater agroturystycznych oraz innych obiektów. - promowanie metod i sposobów produkcji zdrowej żywności, ich reklamy i dystrybucji. 	Zabrodzie	Tak
8	STOWARZYSZENIE "SYMPATYKÓW POLESKIEGO DĘBOWCA"	<p>Cele jednostki to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego. - budowanie świadomości obywatelskiej. - wspieranie rozwoju kulturalnego, oświatowego i sportowego. - inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych. - podejmowanie działań służących rozwojowi gospodarki i przedsiębiorczości. - działania wspomagające rozwój świadomości ekologicznej, oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego. - dbałość o zrównoważony rozwój gminy i regionu. - integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. - organizowanie i promowanie wolontariatu. - promowanie zatrudnienia i aktywizacji osób pozostających bez pracy. - promowanie kultury i sportu jako metod rozwiązywania problemów społecznych. - promowanie nowych technologii i zaznajamianie z nimi mieszkańców. - działanie na rzecz rozwoju infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania turystyki, w tym: m.in. telekomunikacja, drogi, modernizacja kwater agroturystycznych oraz innych obiektów. - promowanie metod i sposobów produkcji zdrowej żywności, ich reklamy i dystrybucji. - promowanie i reklamowanie wyrobów rękodzieła artystycznego. - podnoszenie poziomu zawodowego i kulturalnego społeczności lokalnej 	DĘBOWIEC	Tak
9	STOWARZYSZENIE NAD PIWONIĄ	<p>Cele jednostki to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego, - budowanie świadomości obywatelskiej, - wspieranie i organizacja rozwoju kulturalnego, oświatowego i sportowego, - inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, - podejmowanie działań służących rozwojowi gospodarki i 	Łomnica	Tak

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

		<p>przedsiębiorczości,</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania wspierające rozwój świadomości ekologicznej oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego, - dbałość o zrównoważony rozwój gminy i regionu, - integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, - organizowanie i promowanie wolontariatu oraz działalności charytatywnej, - promowanie zatrudnienia i aktywizacji osób pozostających bez pracy, - promowanie kultury i sportu jako metod rozwiązywania problemów społecznych, - promowanie nowych technologii i zaznajamianie z nimi mieszkańców, 		
10	STOWARZYSZENIE "POLESKA DOLINA MIŁOSIERDZIA"	<p>Cele jednostki to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego. - Budowanie świadomości obywatelskiej. - Wspieranie rozwoju kulturalnego, oświatowego i sportowego. - Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania Problemów społecznych. - Podejmowanie działań służących rozwojowi gospodarki i Przedsiębiorczości. - Działania wspomagające rozwój świadomości ekologicznej oraz Ochronę dziedzictwa przyrodniczego. - Dbalność o zrównoważony rozwój gminy i regionu. - Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. - Organizowanie i promowanie wolontariatu. - Promowanie zatrudnienia i aktywizacji osób pozostających bez pracy. - Promowanie kultury i sportu jako metod rozwiązywania problemów Społecznych. - Promowanie nowych technologii i zaznajamianie z nimi mieszkańców, - Działanie na rzecz rozwoju infrastruktury niezbędnej do Prawidłowego funkcjonowania turystyki, w tym m.in. Telekomunikacja, Drogi, modernizacja kwater agroturystycznych oraz innych obiektów. - Promowanie metod i sposobów produkcji zdrowej żywności, ich Reklamy i dystrybucji 	Wereszczyn	Tak
11	"FUNDACJA ROZWOJU POLESIA"	<p>Celem fundacji jest działanie na rzecz rozwoju polesia zachodniego, a w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego; - wspieranie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji oraz zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego; - działanie na rzecz kultury ludowej; - działanie na rzecz utworzenia domu kultury w Urszulinie, gmina Urszulin, powiat włodawski. - podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; - działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; - rozwój turystyki i krajoznawstwa; - organizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży; - działalność w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania ukierunkowanej na wyrównywanie szans edukacyjnych społeczności lokalnej; - działalność na rzecz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego; - promowanie kultury i sportu jako metod rozwiązywania problemów społecznych; - propagowanie zdrowego stylu życia poprzez upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. 	Urszulin	Tak
12	STOWARZYSZENIE KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH	<p>Celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju sołectwa Wytuczno, a w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju 	Wytuczno	Tak

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

		<p>społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Wytyczno</p> <ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnych, a w szczególności kobiet oraz ich czynny udział w życiu wsi - poprawa jakości życia mieszkańców wsi Wytyczno - podnoszenie statusu społecznego kobiet wiejskich, ich wiedzy prawnej, ekonomicznej i zawodowej - wspieranie działań społecznych i zawodowych mieszkańców wsi - działalność na rzecz zachowania i rozwoju lokalnej tożsamości, tradycji, obyczajów i dóbr kultury - wspieranie działalności oświatowej i edukacyjnej - promocja walorów turystycznych wsi i wspieranie turystyki wiejskiej - upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich na terenie działania stowarzyszenia - działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami w układzie krajowym i międzynarodowym 		
13	STOWARZYSZENIE NAUCZYCIELI, RODZICÓW I WYCHOWAWCÓW "NASZA SZKOŁA" W WYTYCZNE	<p>Celem stowarzyszenia jest realizacja zadań w zakresie prowadzenia działalności statutowej na rzecz ogółu społeczności poprzez wspieranie szkoły podstawowej w wytycznie - zwanej dalej "szkołą" – w przedsięwzięciach dotyczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymania statusu rejonowej szkoły publicznej, - podnoszenia prestiżu i popularyzacji osiągnięć szkoły, - wzbogacania bazy dydaktycznej i kulturalnej szkoły, - dążenia do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez nauczanie, kształtowanie umiejętności i praktycznego wykorzystywania wiedzy, wychowania w aspekcie moralnym, etycznym i duchowym, - pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz stwarzania warunków do wszechstronnego rozwoju dla uczniów zdolnych i ambitnych, - podejmowania współpracy z ośrodkami stwarzającymi możliwości prowadzenia nowatorskich form edukacji 	Wytyczno	Tak
14	KLUB SPORTOWY POLESIE URSZULIN	<p>Celem stowarzyszenia jest</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój sportu oraz stale podnoszenie jego poziomu. - dbanie o rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej. - czynny udział w życiu kulturalnym, gospodarczym społecznym oraz podnoszenie poziomu kulturalnego i sportowego członków. - organizowanie działalności sportowej z uwzględnieniem gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. 	Urszulin	Tak
15	FUNDACJA "CIVITAS BARBARI"	<p>Fundacja została powołana w celach prowadzenia wszechstronnej działalności w zakresie rozwoju badań archeologicznych. celami fundacji są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie i wspieranie badań archeologicznych, zarówno w kraju jak i poza jego granicami. - .prowadzenie działalności naukowo-badawczej w dziedzinie archeologii i nauk pomocniczych. - upowszechnianie i ochrona dziedzictwa kulturowego w szczególności ochrona dziedzictwa archeologicznego. - udział w rewitalizacji obszarów wiejskich i miejskich w oparciu o istniejący potencjał architektoniczny i krajobrazowy. - upowszechnianie poczucia tożsamości społeczeństwa z dziedzictwem kulturowym. - prowadzenie i wspieranie działalności upowszechniającej w społeczeństwie osiągnięcia i badania z dziedziny archeologii i nauk pomocniczych. - prowadzenie działalności informacyjnej na temat prowadzenia badań archeologicznych i ochrony dziedzictwa archeologicznego. - wspieranie rozwoju nauki na poziomie akademickim. 	Michałów	Tak
16	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W URSZULINIE	<p>Celami stowarzyszenia jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom i miejscowym zagrożeniom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi 	Urszulin	Tak

17	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WERESZCZYNIĘ,	podmiotami. - udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń.	Wereszczyn	Tak
18	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WOLI WERESZCZYŃSKIEJ	- informowanie ludności o istniejących miejscowych zagrożeniach, zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi. - rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.	Wola Wereszczyńska	Tak
19	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WYTYCZNIĘ,	- wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz niniejszego statutu. - działanie na rzecz ochrony środowiska.	Wytyczno	Tak
20	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W NOWYM ZAŁUCZU,	- działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rozwijanie aktywności społecznej oraz podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości i rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturalnej.	Nowe Załucze	Tak
21	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ANDRZEJOWIE		Andrzejów	Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie e-KRS oraz danych z Urzędu Gminy

Gmina Urszulin objęta jest zasięgiem działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej we Włodawie. Do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami powołane są Państwowa Straż Pożarna oraz Ochotnicze Straże Pożarne. Wśród 6 działających OSP do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego włączone są dwie jednostki: w Urszulinie oraz w Wereszczynie.

Biorąc pod uwagę specyfikę i położenie Gminy, obszar Poleskiego Parku Narodowego oraz związane z tym rzesze turystów przybywających w te rejony, rokrocznie odnotowuje się znaczną liczbę pożarów, wypadków komunikacyjnych oraz innych miejscowych zagrożeń. Niebezpieczeństwo spowodowane wypadkami komunikacyjnymi w ruchu drogowym wiąże się także z przebiegającymi przez Gminę drogami o znaczeniu krajowym i powiatowym.

Mieszkańcy Gminy Urszulin borykają się również z problemem bezrobocia. W każdej jednostce osadniczej zamieszkują bowiem choćby nieliczne osoby zdolne do pracy, ale pozostające bez zatrudnienia z przyczyn od nich niezależnych bądź też z własnego wyboru. Taki stan rzeczy generuje z kolei wzrost problemów społecznych, przede wszystkim przestępczości, ubóstwa i wykluczenia. Zgodnie z informacją o sytuacji na rynku pracy powiatu włodawskiego w 2020 roku w Gminie Urszulin zarejestrowanych było 185 osób bezrobotnych, z czego 110 to kobiety (59,5%). Sytuacja uległa nieznacznej poprawie w roku 2021, w którym zarejestrowanych było 167 osób, w tym 93 kobiety (55,6%).

Niepokoi fakt, iż w grupie bezrobotnych aż 72% stanowią osoby długotrwale bezrobotne, z czego blisko 30% to mieszkańcy Gminy poniżej 30 roku życia .

2.2. SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

Gmina Urszulin jest jednostką typowo rolniczą. Według Projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w 2018 roku, w strukturze użytkowania gruntów, użytki rolne zajmowały 9 282 ha, co stanowiło 53,9% powierzchni ośrodka. Same grunty orne miały powierzchnię 4 331 ha. Innymi formami użytkowania terenu, jakie odnotowano, były: lasy i grunty leśne, które pokrywały wówczas 31,66% powierzchni Gminy oraz nieużytki, stanowiące nieco ponad 5%.

Tabela 2. Użytkowanie gurtów w Gminie Urszulin

	Powierzchnia	Udział (%)
Powierzchnia gminy ogółem	17 214 ha (ok 172,1 km ²)	100%
w tym: użytki rolne:	9 282 ha	53,92%
w tym: grunty orne	4 331 ha,	25,16%
sady	158 ha,	0,93%
łąki trwale	3 375 ha	19,60%
pastwiska trwale	870 ha	5,05%
grunty rolne zabudowane	307 ha	1,78%

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

grunty pod stawami	17 ha	0,10%
grunty pod rowami	224 ha	1,30%
lasy i grunty leśne:	5 450 ha	31,66%
w tym: lasy	4 638 ha	26,94%
grunty zadrzewione i zakrzewione	812 ha	4,72%
grunty zabudowane i zurbanizowane:	587 ha	3,41%
w tym: tereny mieszkaniowe	27 ha,	0,16%
tereny przemysłowe	8 ha,	0,05%
tereny inne	110 ha	0,64%
tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	13 ha	0,07%
Drogi	426 ha,	2,47%
terenu zurbanizowane niezabudowane	3 ha,	0,02%
grunty pod wodami:	1 024 ha,	5,94%
w tym: płynące	109 ha,	0,63%
stojące	915 ha,	5,31%
Tereny różne:	6 ha	0,03%
nieużytki:	877 ha	5,04%

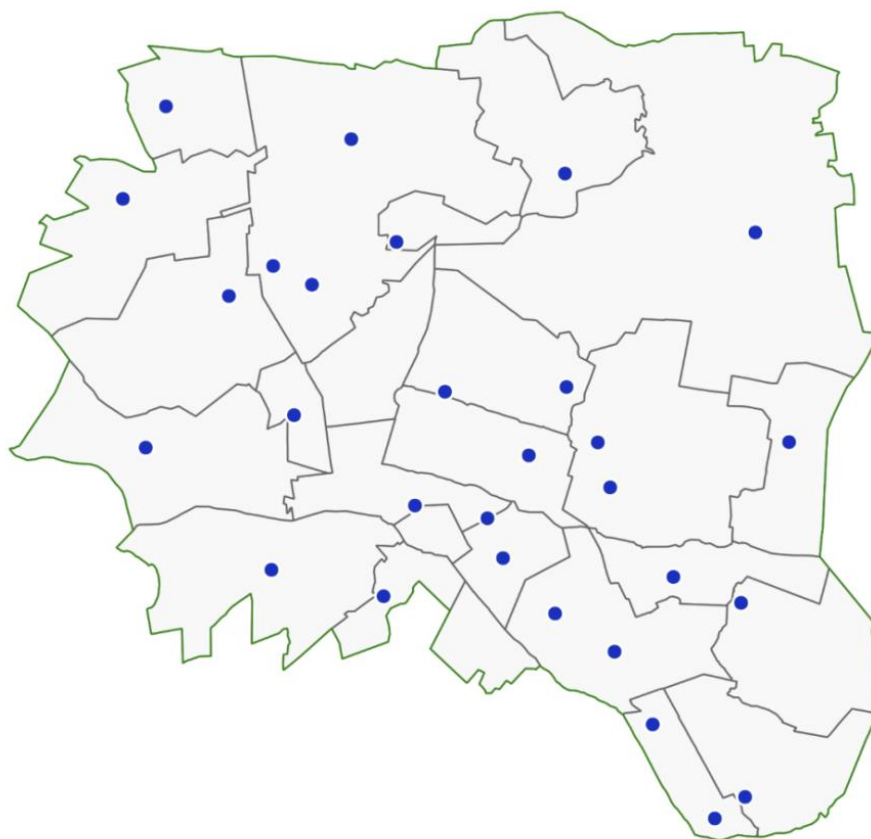
Źródło: Projekt Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Urszulin

Gmina Urszulin położona jest częściowo w granicach Poleskiego Parku Narodowego, co wiąże się z występowaniem rozległych torfowisk, łąk i jezior (częściowo już otoczonych zabudową i infrastrukturą rekreacyjną).

Najważniejszym ośrodkiem w Gminie jest wieś Urszulin, która poza siedzibą władz administracyjnych stanowi główne centrum usługowe o zasięgu oddziaływania instytucji obejmującym cały obszar Gminy. Działają tu: Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi, Bank Spółdzielczy, poczta, ośrodek zdrowia, biblioteka, OSP, komisariat policji, a także zlokalizowane są liczne zakłady przemysłowe i usługowe.

Inne większe wsie w Gminie to Andrzejów, Michałów, Wereszczyn, Wola Wereszczyńska oraz Wytuczno. W nich oraz miejscowościach położonych blisko ośrodka gminnego (Dębowiec, Zabrodzie, Wiązowiec) zlokalizowane są nieliczne usługi, w tym filie instytucji publicznych, mających swoje główne siedziby w Urszulinie (szkoła podstawowa w Woli Wereszczyńskiej i biblioteka publiczna). Niewątpliwie miejscowości te pełnią funkcje uzupełniające względem Urszulina.

Ryc. 3. Rozmieszczenie miejscowości w Gminie Urszulin

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na potencjał turystyczny warto wspomnieć o miejscowościach Wytyczno, Sumin, Grabniak oraz Stare Żalucze. Stanowią one ośrodki skupiające inwestycje z zakresu turystyki i rekreacji indywidualnej oraz towarzyszącej im infrastruktury.

Pozostałe wsie to ośrodki o charakterze rolniczym, wspierające wyżej wymienione miejscowości w ich funkcjach.

Pod względem struktury zabudowy w Gminie Urszulin obserwuje się duże zróżnicowanie, zarówno w kontekście całego ośrodka, jak i w obrębie poszczególnych jednostek osadniczych.

W Gminie dominuje zabudowa zagrodowa. Występują tu także miejscowości w typie rzędówki, które cechuje luźna zabudowa wzdłuż drogi, często występująca tylko po jednej jej stronie, a także osady, mające charakter przysiółków, jak na przykład Nowe Żalucze.

Ryc. 4. Typologia osadnictwa w Gminie Urszulin

Michałow
(rzędówka)

Andrzejówka
(ulicówka)

Nowe Zalucze
(przysiółek)

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://polska.geoportal2.pl/map/www/mapa.php?mapa=polska>
(dostęp: listopad 2022r.)

Zabudowa mieszkaniowa w Gminie Urszulin ukształtowana została w oparciu o podstawową i tradycyjną funkcję ośrodka jaką jest rolnictwo. Dominuje budownictwo charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego, tj. zabudowa zagrodowa – domy mieszkalne jednorodzinne z towarzyszącymi im budynkami gospodarczymi, głównie w układzie C-kształtnym. Nowa zabudowa powtarza tradycyjny typ.

Dla ruchu osadniczego nie bez znaczenia pozostaje rekreacyjna atrakcyjność Gminy, która przyciąga potencjalnych inwestorów. To właśnie niepowtarzalne walory krajobrazowe oraz obecność rozległych obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej decydują o atrakcyjności rejonu i sprawiają, że Urszulin coraz częściej i chętniej jest wybierany jako miejsce zamieszkania.

W Gminie występują budowle zabytkowe (głównie kultu religijnego), posiadające wysoką wartość historyczno-kulturową, które wyraźnie oddziałują na tożsamość społeczności lokalnej. Wśród najbardziej imponujących obiektów architektury, wpisanych do Rejestru Zabytków, należy tu wymienić:

- Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, ob. św. Stanisława BM (z wyposażeniem wnętrza), otoczenie w granicach cmentarza kościelnego w Wereszczynie.
- Cmentarz rzymskokatolicki oraz kaplica grobowa Rulikowskich na cmentarzu rzymskokatolickim w Wereszczynie.

W skład tutejszego krajobrazu kulturowego nie wchodzi jednak wyłącznie obiekty wpisane do rejestru zabytków, ale również zabytki archeologiczne, z których najcenniejsze jest datowane na okres wczesnośredniowieczny grodzisko stożkowate o formie czworoboku, otoczone fosą, zlokalizowane w Andrzejowie.

Pokrycie planami miejscowymi w Gminie Urszulin utrzymuje się na bardzo niskim poziomie. Zaledwie 0,9% całkowitej powierzchni ośrodka posiada obowiązujący MPZP. Dla porównania w powiecie włodawskim wskaźnik ten osiąga 2,1%, zaś w województwie lubelskim jest to 56,9%. Na terenie Gminy obowiązują obecnie 3 plany miejscowe:

- Uchwała Nr XVIII/152/2004 Rady Gminy Urszulin z dnia 29 grudnia 2004 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów we wsiach Sumin i Grabniak nad jeziorem Sumin.
- Uchwała Nr XIX/161/2005 Rady Gminy Urszulin z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów "Kochanowskie" we wsi Wytyczno nad jeziorem Wytyckim.

- Uchwała Nr XXXII/247/2006 Rady Gminy Urszulin z dnia 19 września 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w miejscowości Urszulin przy ul. Chelmskiej.

Na terenach nieobjętych powyższymi dokumentami zagospodarowanie odbywa się w oparciu o decyzje lokalizacyjne o warunkach zabudowy bądź decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w 2020 roku wynosiła 160, natomiast w roku 2019 była to wartość 212.

2.3. SFERA GOSPODARCZA

Jak wspomniano wcześniej w Gminie Urszulin dominuje funkcja rolnicza. Dla znacznej części mieszkańców rolnictwo jest ważnym źródłem ich utrzymania. Analizując liczbę podmiotów w rejestrze REGON w 2020 roku w granicach Gminy funkcjonowało 285 podmiotów gospodarczych, najwięcej z nich działało w branży usługowej.

Tabela 3. Podmioty w rejestrze REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	256	244	253	264	278	285
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11	8	5	7	6	5
przemysł i budownictwo	48	42	50	45	54	60
pozostała działalność	197	194	198	212	218	220

Źródło: BDL GUS

Lokalna produkcja przemysłowa jest znikoma i stanowi jedynie funkcję uzupełniającą względem rolnictwa.

Większość prywatnych przedsiębiorstw, działających na terenie Gminy to podmioty prowadzące jednoosobowe działalności gospodarcze. Brakuje firm, które dawałyby zatrudnienie większej liczbie osób. Ponadto, brak jest wyraźnej specjalizacji w dziedzinie przedsiębiorczości. Główną formą działalności gospodarczej są usługi oparte o handel, działalność naprawczą, przetwórstwo oraz rzemiosło.

Do największych przedsiębiorstw, działających w granicach Gminy Urszulin należą:

- „Zajazd Drob” Ryszard Drob;
- Pizzeria „KLIMAT PIZZA” Sebastian Wojcieszuk
- Zakład Zadrzewień Zieleni i Rekultywacji, „Abies” w Łomnicy;
- DROB s.c. Maria Drob, Ryszard Drob;
- NZOZ „AniMed”;
- NZOZ „Vita”;
- Zajazd i Stacja Paliw „HUZAR” w Urszulinie;
- Adam Wojcieszuk Produkcja Pieczywa;
- Biedronka.

Coraz większe znaczenie w rozwoju gospodarczym Gminy ma branża turystyczna. Liczne zbiorniki wodne oraz unikalna przyroda przyciągają turystów, zwłaszcza w sezonie letnim. W okresie od 1 lipca do 31 sierpnia 2020 roku na podstawie uchwały nr XXI/115/2020 Rady Gminy Urszulin z dnia 18 czerwca 2020 r. na terenie Gminy Urszulin funkcjonowały następujące kąpieliska:

- Kąpielisko nr 1 w Suminie nad Jeziorem Sumin zlokalizowane na południowo – wschodnim brzegu jeziora, wzdłuż ogólnodostępnej plaży na wysokości działek nr 255/1 i 255/6, o wymiarach 60,0 m wzdłuż linii brzegowej i 65,0 m w głąb jeziora od linii brzegowej.
- Kąpielisko nr 2 w Grabniaku nad Jeziorem Rotcze zlokalizowane na wschodnim brzegu jeziora, wzdłuż ogólnodostępnej plaży na wysokości działek nr 145/1, 144/2 i 144/3, o wymiarach 51,0 m wzdłuż linii brzegowej i 50,0 m w głąb jeziora od linii brzegowej.

Poza wymienionymi powyżej w infrastrukturę turystyczną wyposażono również nadbrzeża jezior Bąbelek (Wereszczyńskie) i Wytyckie (Kochanowskie). Na zbiornikach tych zamontowano pomosty pływające, a tereny przyległe zostały utwardzone i wyposażone w zadaszenia, wieże widokowe, ścieżki spacerowe, oświetlenie i toalety publiczne.

Wykorzystując potencjał turystyczny, w Gminie Urszulin zrealizowano liczne inwestycje, między innymi wspomniane już wieże widokowe, parkingi, ścieżki spacerowe, zadaszenia, oznakowanie terenu oraz oznakowanie tras turystycznych. Zagospodarowano również centra miejscowości Urszulin i Wereszczyn, polegające na:

- Miejscowość Wereszczyn – wykonaniu chodnika, zadaszenia turystycznego wyposażonego w elementy małej infrastruktury turystycznej m. in. kosz na odpadki, tablice informacyjne;
- Miejscowość Urszulin – przebudowie zadaszenia na przystanku autobusowym wraz z montażem monitoringu, wybudowaniu Parku rekreacji wyposażonego w urządzenia zabawowe, siłownię zewnętrzną, zadaszenie turystyczne i elementy małej infrastruktury.

Ryc. 5. Park rekreacji w Urszulinie

Źródło: Raport o stanie Gminy Urszulin w roku 2020

Ze względu na rolniczo-przyrodniczy charakter Gminy trudno jest jednoznacznie ocenić jej atrakcyjność inwestycyjną, określaną m.in. przez pryzmat przyciągniętych lub działających na terenie ośrodka inwestorów zewnętrznych. Analiza ostatniego dostępnego raportu IBnGR na temat atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski¹ wskazuje, że atrakcyjność Urszulin jest dość mocno ograniczona ogólnie bardzo niską atrakcyjnością inwestycyjną województwa lubelskiego (14 miejsce w Polsce). Na niekorzyść działa również położenie Gminy w mało atrakcyjnym podregionie bialskim – najniższa atrakcyjność inwestycyjna zarówno w kontekście działalności usługowej, zaawansowanej technologicznie jak i przemysłowej.

2.4. SFERA TECHNICZNA

Sieć komunikacyjną w granicach Gminy Urszulin tworzą: droga krajowa nr 82 relacji Lublin - Cyców -Urszulin - Włodawa - granica państwa. (długość w obrębie Gminy - 12,55 km), drogi powiatowe o łącznej długości 70,67 km, administrowane przez Zarząd Dróg Powiatowych we Włodawie oraz drogi lokalne. Sieć tych ostatnich to 233,30 km dróg publicznych, administrowanych przez Wójta Gminy Urszulin. W ujęciu ogólnym, struktura komunikacyjna jest więc dobrze rozwinięta i zapewnia dojazd do każdej miejscowości.

Wykaz dróg powiatowych, przebiegających przez obszar Gminy Urszulin przedstawia się następująco:

- 1624L o przebiegu: Sosnowica-Urszulin-Hańsk-DW 819;
- 1626L o przebiegu: Nowy Orzechów-Lejno-Łomnica-DP 1624L;
- 1627L o przebiegu: Jamniki-Lipniak—Wytyczno-Lubowierz-DW 819;

¹ Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2016 r.

- 1627L o przebiegu: Jamniki-Lipniak—Wytyczno -Lubowierz-DW 819;
- 1714L o przebiegu: dr. woj. 820-PiasecznoRozplucie-Zalucze-Urszulin;
- 1715L o przebiegu: Wola Wereszczyńska-Garbatówka-Kopina;
- 1716L o przebiegu: dr. kr. 82-PuchaczówGarbatówka-Urszulin-DK 82;
- 1717L o przebiegu: Urszulin-Wereszczyn-Chutcze-Sawin;
- 1718L o przebiegu: Świerszczów-Wereszczyn-Sęków.

Drogi lokalne na terenie Gminy są stosunkowo mocno uczęszczane, co prowadzi do ich szybkiego wyeksploatowania. Przyczynia się do tego zwłaszcza sezon wakacyjny i wzmożony ruch turystyczny. W związku z tym, stan techniczny owych dróg uznać należy za raczej niezadowolający. Gmina dokłada wszelkich starań, aby na bieżąco modernizować uszkodzone odcinki, korzystając przy tym ze środków europejskich. Systematycznie budowane są też nowe chodniki dla pieszych i szlaki/ścieżki rowerowe.

Przez obszar Gminy Urszulin nie prowadzą żadne linie kolejowe. Najbliższą jest linia relacji Lublin – Parczew ze stacją kolejową w Parczewie, po której odbywa się głównie ruch pasażerski, w mniejszym zakresie towarowy oraz linia relacji Włodawa – Chelmo ruchu towarowym.

Dostawcą energii elektrycznej w rejonie Urszulina jest PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. Stan techniczny miejscowej infrastruktury energetycznej jest zadowalający. Zasilanie odbywa się za pomocą linii SN i NN:

- linie NN 110 kV – długość 4,8 km
- linie SN 30 kV- długość 27,2 km
- linie SN 15 KV – długość 70,4 km.

Teren Gminy objęty jest zasięgiem telefonii komórkowej wszystkich operatorów dostępnych na polskim rynku, jednakże głównym wciąż pozostaje Orange Polska S.A.

Rozwój budownictwa mieszkalnego w Gminie Urszulin opiera się na budownictwie indywidualnym, jednorodzinym. Według danych GUS zasoby mieszkaniowe w 2020 roku wyniosły 1 666 lokali. Przeciętna powierzchnia użytkowa pojedynczego lokum osiągała 89,7 m² (w 2015 r. było to 88,5 m²), przy czym powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę wynosiła 35,9 m². Jest to zdecydowanie więcej, niż średnia dla województwa lubelskiego z tego samego roku (29,0 m²).

Niższy jest natomiast w Urszulinie stopień wyposażenia gospodarstw domowych w instalacje techniczno-sanitarne – dostęp do wodociągu ma obecnie niespełna 85% mieszkań, podczas gdy średnio na obszarach wiejskich w województwie wskaźnik ten osiąga aż 92%.

Na analizowanym obszarze znajdują się trzy gminne ujęcia wody, w:

- miejscowości Wereszczyn zaopatruje w wodę mieszkańcy miejscowości Wereszczyn, Sęków, Zastawie, Borysik, Wielkopole, Przymiarki, Andrzejów, Andrzejów Osada, Wincencin.
- miejscowości Wola Wereszczyńska zaopatruje w wodę miejscowości Urszulin, Michałów, Wytyczno, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Łomnica, Babsk, Zawadówka, Stare Zalucze, Nowe Zalucze, Grabniak, Sumin, Kozubata, Dębowiec, Jamniki oraz Zabrodzie.
- miejscowości Urszulin miejscowości Urszulin, Michałów, Wytyczno, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Łomnica, Zawadówka, Stare Zalucze, Nowe Zalucze, Grabniak, Sumin, Kozubata, Dębowiec, Jamniki oraz Zabrodzie.

Sieć wodociągowa o długości 124 km została połączona w jeden system z możliwością zmiennego zasilania z różnych ujęć wody.

Analiza stanu zabudowy mieszkaniowej w Gminie potwierdza, iż część mieszkańców funkcjonuje w trudnych warunkach. Według danych GUS zaledwie 71% mieszkań wyposażonych jest w łazienkę, zaś niecałe 76% posiada ustęp splukiwany. Najczęstszą przyczyną takiego stanu rzeczy jest zła sytuacja finansowa rodzin lub zbyt wysoki koszt kredytu budowlanego oraz wykonania dokumentacji, potrzebnej do wydania pozwolenia na budowę.

Większość obiektów mieszkalnych posiada własne urządzenia grzewcze o różnorodnych źródłach zasilania (paliwa stałe, płynne, elektryczne). Z centralnego ogrzewania korzysta około 60% domów, zaś gaz ziemny dotychczas nie został doprowadzony do Gminy.

Długość gminnej sieci kanalizacyjnej na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosi 59,3 km i liczyła 42 sztuki przepompowni. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 831 przyłączy.

2.5. SFERA ŚRODOWISKOWA

Gmina Urszulin leży na prowincji Niżu Wschodniobałtycko-Białoruskiego, podprowincji Polesie, makroregionie Polesie Zachodnie i mezoregionie Równina Łęczyńsko-Włodawska.

Tutejszy rejon cechuje teren równinny, często płaski o niewielkich deniwelacjach terenu i spadkach nieprzekraczających 2°. W południowo-wschodniej części Gminy występują powierzchnie zrównań na skałach węglanowych kredy górnej. Rozwinął się tu również zespół form krasu powierzchniowego lub reprodukowanego typu kredy pizżanej. W części zachodniej występują równiny akumulacji rzeczno-lodowcowej i jeziornej, pozostały teren to równina akumulacji organicznej- równiny torfowe. Na terenie Gminy w całości lub w części położone są jeziora: Moszne, Długie, Karasne, Łukie, Ratcze, Sumin, Plotycze, Wereszczyńskie, Wytyckie i Uściwierz. Lesistość na tym obszarze wynosi 10,3%.

Dominują tu gleby słabe, głównie V i VI klasy bonitacyjnej. Zaliczane do klasy IV gleby bielcowe i brunatne występują w rejonie wsi: Dębowiec, Zabrodzie, Wytyczno, Andrzejów i Wereszczyn. Najmniej korzystne dla rolnictwa, wytworzone z luźnych piasków gleby bielcowe klas V-VI, występują w okolicach miejscowości: Urszulin, Kozubata, Jamniki, Wólka Wytycka i Wola Wereszczyńska. Najbardziej żyzne ziemie – rędziny III i IV klasy bonitacyjnej - znajdują się w południowej części Gminy.

Zgodnie z danymi GUS obszary prawnie chronione stanowią 65,5% powierzchni ośrodka (11 286,60 ha). Na tutejsze tereny podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się:

- Poleski Park Narodowy;
- Poleski Park Krajobrazowy;
- Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Chelmski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Ostoja Poleska PLH060013;
- Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Krowie Bagno PLH060011;
- Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Jeziora Uściwierskie PLH060009;
- Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Polesie PLB060019;
- Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Bagno Bubnów PLB060001;
- Pomnik przyrody (400-letni dąb szypułkowy o nazwie „Wieszatiel”);
- Użytki ekologiczne („Ciesacin”, „Uściwierz”).

Analizowany rejon cechują wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, stwarzające podstawy do rozwoju turystyki. Obszar Gminy leży w środkowej części Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego, a najistotniejszą rolę odgrywa tu Poleski Park Narodowy, swoim zasięgiem obejmujący północną część ośrodka oraz liczne zbiorniki wodne wykorzystywane do celów rekreacyjnych.

3. METODA WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 4 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji, w celu opracowania diagnoz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gmina Urszulin prowadziła analizy, w których wykorzystano obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych w Gminie Urszulin zostało przeprowadzone przy pomocy analizy wskaźnikowej wzmocnionej następnie analizą jakościową.

Podstawową metodą analizy sytuacji w Gminie, prowadzonej dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego, była analiza wskaźnikowa (wielokryterialna) obejmująca obszar Gminy Urszulin w podziale administracyjnym na jednostki pomocnicze (Urszulin i Wytyczano) i sołectwa (pozostały obszar Gminy). Takie podejście dało możliwość badania poszczególnych wskaźników dla konkretnych części gminy i porównanie ich do średniej referencyjnej wartości danego wskaźnika dla całej samorządowej jednostki terytorialnej. Na potrzeby analizy wykorzystano zestaw wskaźników dla 5 sfer, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i funkcjonalno-przestrzennej.

Analiza jakościowa prowadzona była w formie interpretacji wyników otrzymanych w poszczególnych obszarach analizy wielokryterialnej i formułowania na tej bazie wniosków w analizowanych sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a także w formie wniosków z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Urszulin.

Prace analityczne rozpoczęto od wyboru zestawu odpowiednich wskaźników, jak najpełniej obrazujących problemy i degradację w obszarach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym w Gminie Urszulin. Przyjęto następujące wskaźniki wyznaczenia obszarów zdegradowanych:

Sfera	Wskaźniki
Sfera społeczna	1. Gęstość zaludnienia w 2021 r. (os./km ²)
	2. Współczynnik feminizacji w 2021 r. (demograficzna dysproporcja płci)
	3. Współczynnik obciążenia demograficznego w 2021 r.
	4. Odsetek osób w wieku 60+ w 2021 r. [%]
	5. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w 2021 r. [%]
	6. Odsetek dzieci do 3 roku życia w 2021 r. [%]
	7. Udział osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]
	8. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w 2021 r. na 1000 mieszkańców sołectwa
	9. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.
	10. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]
	11. Liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.
	12. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]
	13. Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.
	14. Liczba dzieci, które otrzymały zasiłek rodzinny na terenie sołectwa na 1000 mieszkańców w 2021 r.
	15. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują świadczenia w ramach programu „Rodzina 500+” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.
	16. Liczba uczniów, mających problemy w nauce na 1000 mieszkańców sołectwa w roku szkolnym 2020/2021.
	17. Średnie wyniki z egzaminu VIII klas w roku szkolnym 2020/2021 [%].
	18. Liczba czytelników w bibliotece na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.
	19. Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.
	20. Liczba popełnionych wykroczeń i przestępstw na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

	21. Liczba zatrzymanych kierowców, prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.
Sfera gospodarcza	22. Dynamika zmiany liczby działających podmiotów gospodarczych w latach 2015-2021 [%] 23. Liczba zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych na 1000 ludności sołectwa w 2021r. 24. Dynamika zmiany liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%] 25. Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w liczbie podmiotów zarejestrowanych i działających w 2021r [%]. 26. Dynamika zmiany liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]. 27. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie zarejestrowanych i działających podmiotów gospodarczych w 2021r. [%]. 28. Dynamika zmiany liczby gospodarstw rolnych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]. 29. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2021r. [ha]. 30. Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2015-2021 [ha].
Sfera środowiskowa	31. Udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa [%]. 32. Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w ogólnej powierzchni sołectwa w 2021 r. [%]. 33. Ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, przypadających na km2 powierzchni sołectwa w 2021 r. [t]. 34. Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. [t].
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	35. Występowanie terenów inwestycyjnych na obszarze sołectwa w 2021r. [TAK/NIE]. 36. Udział powierzchni przestrzeni publicznych w ogólnej powierzchni sołectwa [ha]. 37. Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. 38. Udział powierzchni zielonej w ogólnej powierzchni sołectwa [ha]. 39. Występowanie obniżenia krawężników przy zjazdach z dróg publicznych i przejściach dla pieszych [TAK/NIE]. 40. Długość dróg dla rowerów, przypadająca na km2 powierzchni sołectwa w 2021r. [km]. 41. Udział nieutwardzonych dróg w drogach ogółem na obszarze sołectwa w 2020 r. [%]. 42. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, przypadająca na km2 powierzchni sołectwa w 2021 r. [km]. 43. Długość czynnej sieci wodociągowej, przypadająca na km2 powierzchni sołectwa w 2021 r. [km]. 44. Stosunek długości czynnej sieci kanalizacyjnej do czynnej sieci wodociągowej w 2021 r.
Sfera techniczna	45. Liczba budynków/obiektów kulturowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. 46. Liczba budynków zabytkowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. 47. Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Po wyborze wskaźników zebrano dane liczbowe dotyczące poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Urszulin. Dane zostały pozyskane z następujących źródeł:

- rejestry i raporty opracowywane przez Urząd Gminy i jednostki organizacyjne Gminy;
- dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie;
- dane Powiatowego Urzędu Pracy we Włodawie;
- dane i raporty Starostwa Powiatowego we Włodawie;
- dane Komendy Powiatowej Policji we Włodawie;
- opracowania i dane powszechnie dostępne.

Na ich podstawie wyliczone zostały wskaźniki obrazujące problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne, a następnie wynik został porównany ze wskaźnikiem prezentującym średnią wartość dla obszaru gminy. Stanowiło to podstawę do wyznaczenia obszarów Gminy Urszulin, w których można zauważyć wyraźnie gorszą sytuację społeczną niż średnia w Gminie oraz, w których współwystępują problemy w pozostałych analizowanych sferach – obszary te zakwalifikowano jako obszary zdegradowane Gminy Urszulin.

Sołectwa/jednostki pomocnicze wchodzące w skład obszaru zdegradowanego, w których analiza wykazała występowanie stanu kryzysowego, tzn. cechujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej zostały uznane za obszar rewitalizacji.

Prace analityczne prowadzone były przy udziale ekspertów zewnętrznych, którzy na podstawie szczegółowych analiz czynników mających wpływ na rozwój poszczególnych części Gminy i rozmów z pracownikami Urzędu Gminy, zebrali kluczowe dane i szeroką wiedzę na temat sytuacji Gminy Urszulin, niezbędne do wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Zdobyta wiedza posłużyła następnie do

przeprowadzenia procesu delimitacji obszaru rewitalizacji, tj. obszaru o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk, który jest jednocześnie obszarem o szczególnym znaczeniu dla rozwoju Gminy Urszulin. Celem efektywnego przeprowadzenia tego procesu wykorzystano podział gminy na jednostki pomocnicze. Przyjęta metodologia pozwoliła na dokonanie analizy porównawczej w obrębie wyłonionych jednostek, obrazując obszar znajdujący się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Powierzchnia i kształt obszaru rewitalizacji są wynikiem z jednej strony przeprowadzonej diagnozy sytuacji na obszarze Gminy, z drugiej zaś ograniczeń określonych w ustawie precyzujących maksymalną liczbę ludności w stosunku do ludności zamieszkującej obszar całej gminy (max. 30%) i powierzchni gminy (max. 20%), które mogą zostać objęte GPR.

Analiza wskaźnikowa (wielokryterialna) została przedstawiona graficznie przy pomocy narzędzi GIS (Geographic Information System), co pozwoliło na zobrazowanie w przestrzeni Gminy każdego ze wskaźników. Każdy ze wskaźników został przedstawiony w postaci kartogramu. Jest to metoda prezentacji kartograficznej, w której obszar o najwyższej wartości wskaźnika jest obszarem o najwyższym nasyceniu koloru. Dodatkowo ze względu na fakt, iż o stanie kryzysowym nie zawsze decyduje najwyższa wartość wskaźnika, oznaczono szrafurą sołectwa i osiedla charakteryzujące się wartością gorszą (wyższą lub niższą w zależności od wskaźnika) od średniej dla gminy. Następnie dzięki nałożeniu różnych warstw, uwidoczniono wyraźnie gorszą sytuację społeczną, współwystępującą z problemami gospodarczymi, przestrzenno-funkcjonalnymi, technicznymi i środowiskowymi.

Jednym z kluczowych elementów delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy, które prowadzone były dwuetapowo. W pierwszej kolejności zaangażowano mieszkańców Gminy w przeprowadzoną w ramach procesu delimitacji analizę jakościową - poproszono ich o wypełnienie ankiety, w której wypowiedzieli się na temat zauważanych przez siebie problemów w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej na wskazanych przez siebie obszarach Gminy Urszulin.

Elementem analizy jakościowej były również wywiady pogłębione (IDI), które stanowiły pogłębienie i uszczegółowienie informacji uzyskanych w analizie wskaźnikowej i badaniu ankietowym. W drugim etapie mieszkańców zaproszono do konsultacji społecznych całości dokumentu, zgodnie z rozdziałem 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji – projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin umieszczono na stronie internetowej Gminy wraz z informacją o konsultacjach społecznych i z prośbą o przesyłanie wypełnionych formularzy uwag. Mieszkańców zaproszono również na spotkanie konsultacyjne.

4. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO – ANALIZA WIELOKRYTERIALNA

Delimitacja obszaru zdegradowanego Gminy Urszulin powstała w oparciu o analizę wielokryterialną, prowadzoną w podziale na jednostki pomocnicze – sołectwa bądź ich części, wyznaczone konkretnymi ulicami. W niniejszym podrozdziale przedstawiono zestawienie wskaźników, obrazujących problemy Gminy w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej wraz z ich przestrzennym odniesieniem do poszczególnych obszarów.

Zgodnie z obowiązującym w Polsce podziałem administracyjnym Urszulin jest gminą wiejską. W jej skład do niedawna wchodziło 25 jednostek pomocniczych: Andrzejów, Babsk, Borysik, Dębowiec, Grabniak, Jamniki, Kozubata, Łomnica, Michałów, Nowe Żalucze, Przymiarki, Sęków, Sumin, Urszulin, Wereszczyn, Wiązowiec, Wielkopole, Wincencin, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Wytyczno, Zabrodzie, Stare Żalucze, Zastawie, Zawadówka. Według stanu na dzień sporządzania niniejszego dokumentu Wiązowiec włączony został w granice sołectwa Michałów i nie stanowi już odrębnego ośrodka. Sołectwa Urszulin i Wytyczno, na potrzeby niniejszego opracowania, podzielono natomiast wg ulic na podjednostki, nazwane kolejno: Urszulin I, Urszulin II, Urszulin III, Urszulin IV, Urszulin V, Wytyczno I, Wytyczno II oraz Wytyczno III.

4.1. ANALIZA PROBLEMÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ

Chcąc poddać analizie sytuację Gminy Urszulin w sferze społecznej wybrano jedenaście wskaźników odnoszących się możliwie najpełniej do wszystkich społecznych aspektów funkcjonowania Gminy – pozwalając między innymi na analizę struktury społecznej poszczególnych obszarów, kwestii korzystania z pomocy społecznej, aktywności społecznej i kulturalnej czy bezpieczeństwa. Jest to obszar funkcjonowania Gminy najistotniejszy z punktu widzenia procesu rewitalizacji, bowiem jest on prowadzony celem niwelacji stanu kryzysowego głównie w sferze społecznej. Dlatego też jest to obszar, który poddano możliwie najdogłębniejszemu analizom, na jakie pozwalała dostępność danych dla poszczególnych sołectw i jednostek pomocniczych Gminy.

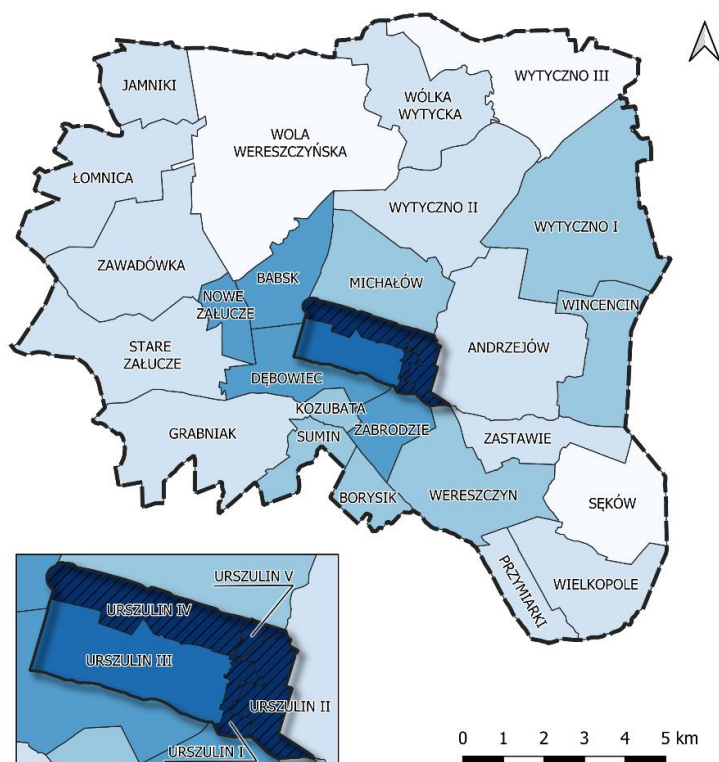
Odniesiono się tu do wszystkich aspektów ustawowych dotyczących opisu stanu kryzysowego z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych tj. wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz.) ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Niestety z powodu braku danych dotyczących liczby osób bezrobotnych w podziale na sołectwa nie udało się zaprezentować tego zjawiska. Powiatowy Urząd Pracy we Włodawie w dniu 26.01.2023 roku przekazał w piśmie informacje, że nie prowadzi danych statystycznych z podziałem na sołectwa i ulice w Gminie Urszulin. Otrzymane dane dotyczyły jedynie liczby osób niepełnosprawnych na cały obszar Gminy (tabela poniżej).

Tabela 4. Osoby bezrobotne w Gminie Urszulin

	2015	2020	2021	2022
Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych	271	185	168	153
Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych	187	118	120	107
Liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	47	33	36	24
Liczba osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia	113	69	47	46
Liczba osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku	25	19	16	18
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	61	30	26	21
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym	19	13	9	12
Liczba osób bezrobotnych bez wykształcenia lub z wykształceniem niepełnym podstawowym	1	1	1	1

Źródło: PUP we Włodawie

Tabela delimitacyjna 1. Gęstość zaludnienia w 2021 r. (os./km²)

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- Gęstość zaludnienia w 2021 r. [os./km²]:
- 0 - 10
- 10 - 20
- 20 - 40
- 40 - 80
- 80 - 100
- >100
- stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	19,23	Przymiarki	17,33	Wielkopole	10,93
Babsk	41,85	Sęków	9,42	Wincencin	21,55
Borysik	28,29	Stare Załucze	14,43	Wola Wereszczyńska	5,89
Dębowiec	42,49	Sumin	33,80	Wólka Wytycka	12,09
Grabniak	19,19	Urszulin I	710,47	Wytyczno I	31,76
Jamniki	17,35	Urszulin II	332,13	Wytyczno II	12,37
Kozubata	29,17	Urszulin III	84,53	Wytyczno III	4,03
Łomnica	11,22	Urszulin IV	238,71	Zabrodzie	67,80
Michałów (w tym Wiązowiec)	36,92	Urszulin V	692,46	Zastawie	19,50
Nowe Załucze	53,59	Wereszczyn	22,12	Zawadówka	14,21
wartość dla Gminy					88,49 os./km²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Gęstość zaludnienia jest miarą, przyporządkowującą populację do określonego terytorium. Obliczając wartość owego wskaźnika uzyskuje się informację na temat rozmieszczenia społeczności na danym obszarze, a w związku z tym możliwe jest zdefiniowanie rejonów koncentracji i rozproszenia ludności. To z kolei pozwala ocenić ryzyko występowania różnego rodzaju problemów, pośrednio lub bezpośrednio związanych z funkcjonowaniem człowieka w przestrzeni.

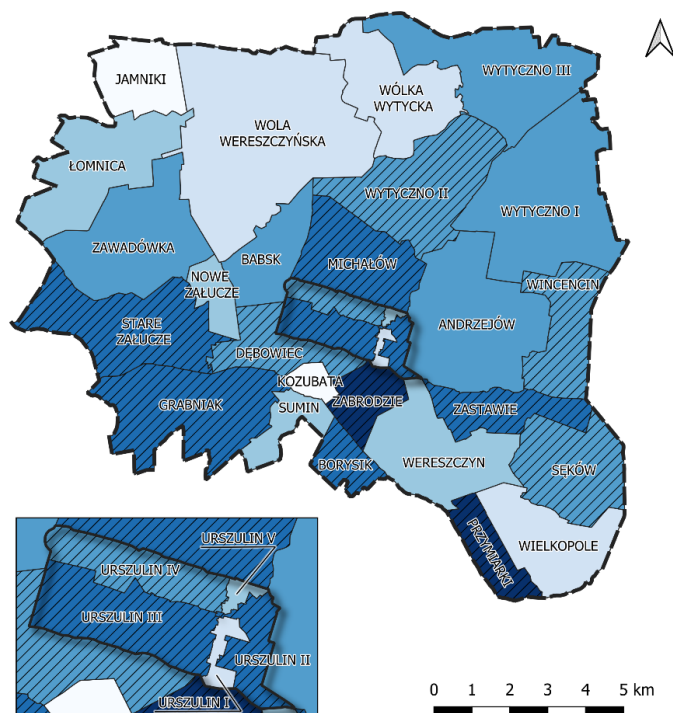
Według danych na rok 2021, gęstość zaludnienia w Gminie Urszulin wynosiła 88,49 os./km². Wynik ten stanowi średnią dla wszystkich jednostek pomocniczych ośrodka, wśród których obserwuje się dosyć duże zróżnicowanie pod względem omawianego wskaźnika. Najniższe wartości odnotowano w skrajnie położonych sołectwach – Sęków, Wola Wereszczyńska i Wytyczno III – co najprawdopodobniej uwarunkowane jest czynnikami przyrodniczymi i/lub brakiem wygodnego połączenia komunikacyjnego z ośrodkiem gminnym. Największą koncentracją ludności charakteryzuje się natomiast Urszulin, a zwłaszcza jego północno-wschodnia część (Urszulin I, Urszulin II, Urszulin IV oraz Urszulin V). Miejscowość ta stanowi centrum Gminy; znajdują się tu instytucje publiczne oraz szereg innych obiektów usługowych, zasięgiem oddziaływania obejmujących obszar większy niż sam Urszulin.

Wysoki poziom zagęszczenia ludności pociąga za sobą wiele negatywnych zjawisk. Duża liczba mieszkańców generuje potrzebę pozyskania przestrzeni dla ich rozlokowania, a więc skutkuje rozrastaniem się miast i wsi. To z kolei prowadzi do utraty gruntów rolnych i przyrodniczo cennych, zagraża bioróżnorodności i wpływa na zmianę klimatu. Ze względu na położenie Gminy Urszulin w granicach Poleskiego Parku Narodowego, tego typu zagrożenia – o charakterze środowiskowym – są szczególnie istotne. Z tej też przyczyny wartości wskaźnika gęstości zaludnienia powyżej średniej uznano za stan kryzysowy.

Duża gęstość zaludnienia przekłada się również na problemy w sferach innych niż przyrodnicza. W aspekcie ekonomicznym osiedlanie się licznej ludności na niewielkiej przestrzeni może skutkować wzrostem cen nieruchomości czy trudnościami w znalezieniu pracy. W wymiarze społecznym pogorszeniu ulega szeroko pojęta jakość życia – istnieje ryzyko wzrostu przestępczości, zmniejszenia poczucia bezpieczeństwa, pogłębienia bezrobocia czy pogorszenia się zdrowia mieszkańców. Pojawić się mogą także problemy natury funkcjonalno- przestrzennej i technicznej, np. brak miejsc parkingowych czy wyeksploatowanie dróg publicznych.

Mając na uwadze powyższe, w Gminie Urszulin (a zwłaszcza w jednostkach zlokalizowanych w jej centralnej części) rekomenduje się uważną obserwację trendu zmiany gęstości zaludnienia w czasie. Utrzymujący się wzrost wartości wskaźnika na obszarach pozostających w stanie kryzysowym powinien zaalarmować Gminę do podjęcia działań, których celem będzie przeciwdziałanie koncentracji poprzez tworzenie atrakcyjnych przestrzeni do zamieszkiwania poza samym Urszulinem.

Tabela delimitacyjna 2. Współczynnik feminizacji w 2021 r. (demograficzna dysproporcja płci)

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- Wskaźnik feminizacji w 2021 roku:
 - 75 - 80
 - 80 - 85
 - 85 - 90
 - 90 - 100
 - 100 - 120
 - > 120
- stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	95,45	Przemiarki	166,67	Wielkopole	81,08
Babsk	93,26	Sęków	100,00	Wincencin	100,00
Borysik	114,81	Stare Żalucze	109,84	Wola Wereszczyńska	80,33
Dębowiec	98,81	Sumin	87,18	Wólka Wytycka	84,78
Grabniak	117,65	Urszulin I	83,50	Wytyczno I	93,98
Jamniki	80,00	Urszulin II	105,42	Wytyczno II	100,00
Kozubata	75,00	Urszulin III	105,50	Wytyczno III	93,55
Łomnica	85,71	Urszulin IV	100,00	Zabrodzie	123,75
Michałów (w tym Wiązowiec)	105,36	Urszulin V	88,89	Zastawie	112,12
Nowe Żalucze	86,54	Wereszczyn	86,02	Zawadówka	97,01
wartość dla Gminy					98,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

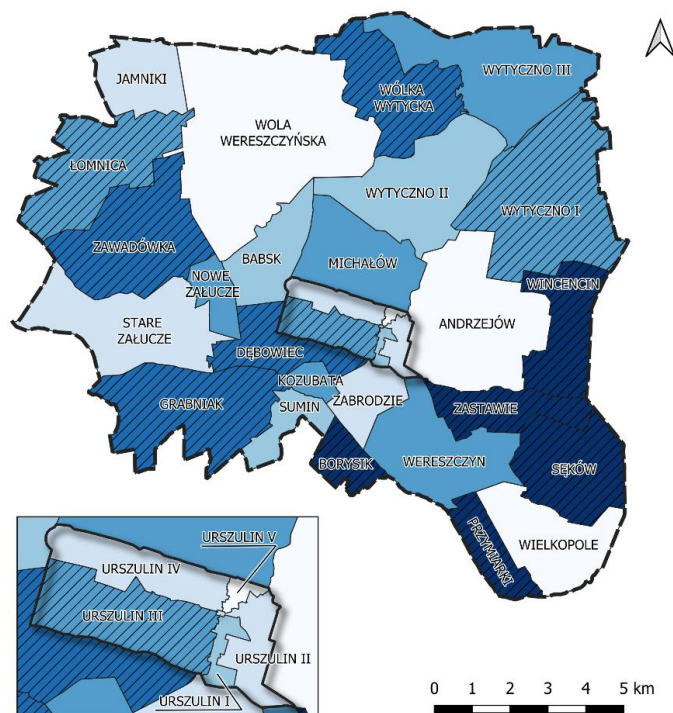
Demograficzna dysproporcja płci jest powszechnie występującym zjawiskiem, które dotyczy populacji wszystkich kontynentów. W Europie (w tym także w Polsce) głównym czynnikiem determinującym ten problem są migracje. Ich kierunki oraz struktura prowadzą w ostatnich latach do sytuacji nadreprezentacji kobiet nad liczbą mężczyzn, tak w miastach jak i na obszarach wiejskich. Sytuację tą potęguje dodatkowo średnia długość życia, która u pań wynosi obecnie około 8 lat więcej niż wśród panów (dane GUS na rok 2021).

Wskaźnikiem badającym przewagę płci żeńskiej nad męską jest współczynnik feminizacji. Określa on liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. W Gminie Urszulin, wg danych na 2021 r., ów wskaźnik osiągnął wartość 98,41. Jest to średnia dla wszystkich jednostek pomocniczych ośrodka, które względem siebie nawzajem pozostają w wyraźnym zróżnicowaniu. Generalnie, największą dysproporcję płci obserwuje się w centralnej i południowej części Gminy. Najbardziej sfeminizowanymi sołectwami są Przymiarki i Zabrodzie, gdzie na 100 mężczyzn przypada ponad 120 kobiet. Wysoką wartość wskaźnika osiągnęły także: Borysik, Grabniak, Michałów, Stare Żalucze, Urszulin II, Urszulin III oraz Zastawie.

Znaczna dysproporcja płci w żadnym przypadku nie jest zjawiskiem dobrym, jednakże przewaga płci żeńskiej nad męską stwarza widmo poważnych konsekwencji społeczno-gospodarczych w przyszłości. Stale powiększająca się grupa kobiet może skutkować brakiem możliwości założenia rodziny dla części z nich, co przekłada się na malejący współczynnik urodzeń. W rezultacie istnieje ryzyko nasilenia się wśród pań problemów zdrowotnych (depresja, zaburzenia obsesyjno-kompulsywne), zachowań antyspołecznych czy nawet prostytucji. Kryzysem zagrożony jest rozwój sektora rolniczego, w którym zatrudniani są głównie mężczyźni, a który stanowi główną gałąź gospodarki w Gminie Urszulin. Ponadto, fakt większej średniej długości życia kobiet niż mężczyzn wiąże się ze znaczną liczbą pań w wieku poprodukcyjnym, co przekłada się na rosnący poziom obciążenia demograficznego, problem samotności oraz konieczność zapewnienia seniorkom potrzebnego im wsparcia.

Opisane powyżej aspekty – zwłaszcza te, związane z widmem utraty przez Gminę jej rolniczego charakteru – stanowiły bezpośredni powód dla uznania za stan kryzysowy wartości wskaźnika feminizacji większych od średniej. Celem poprawy sytuacji w Gminie Urszulin, w tym przede wszystkim w najbardziej sfeminizowanych sołectwach, rekomenduje się podjęcie działań przeciwdziałających nadmiernym emigracjom oraz podnoszących atrakcyjność ośrodka pod względem zamieszkiwania i pracy.

Tabela delimitacyjna 3. Współczynnik obciążenia demograficznego w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
 - granica Urszulina
 - granice sołectw
- Współczynnik obciążenia demograficznego w 2021 r.:
- 40 - 45
 - 45 - 50
 - 50 - 55
 - 55 - 65
 - 65 - 75
 - 75 - 100
 - stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	44,83	Przymiarki	100,00	Wielkopole	42,55
Babsk	54,13	Sęków	77,14	Wincencin	88,33
Borysik	89,29	Stare Załucze	45,45	Wola Wereszczyńska	42,86
Dębowiec	67,00	Sumin	52,08	Wólka Wytycka	73,47
Grabniak	68,18	Urszulin I	54,76	Wytyczno I	64,98
Jamniki	48,98	Urszulin II	45,18	Wytyczno II	51,61
Kozubata	55,56	Urszulin III	60,99	Wytyczno III	56,76
Łomnica	62,50	Urszulin IV	48,48	Zabrodzie	46,72
Michałów (w tym Wiązowiec)	55,41	Urszulin V	44,12	Zastawie	89,19
Nowe Załucze	59,02	Wereszczyn	60,19	Zawadówka	69,23
wartość dla Gminy					60,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Obciążenie demograficzne to stosunek osób w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym. Przy pomocy tego wskaźnika pozyskuje się informację, dotyczącą liczby osób niemogących podjąć zatrudnienia ze względu na swój wiek (młodych i starszych łącznie) przypadającej na jednego mieszkańca w wieku potencjalnej zdolności do pracy. Dzięki temu, możliwa jest ocena ciężaru, jaki spoczywa na pracującej części społeczeństwa, w kwestii utrzymania pozostałych grup demograficznych.

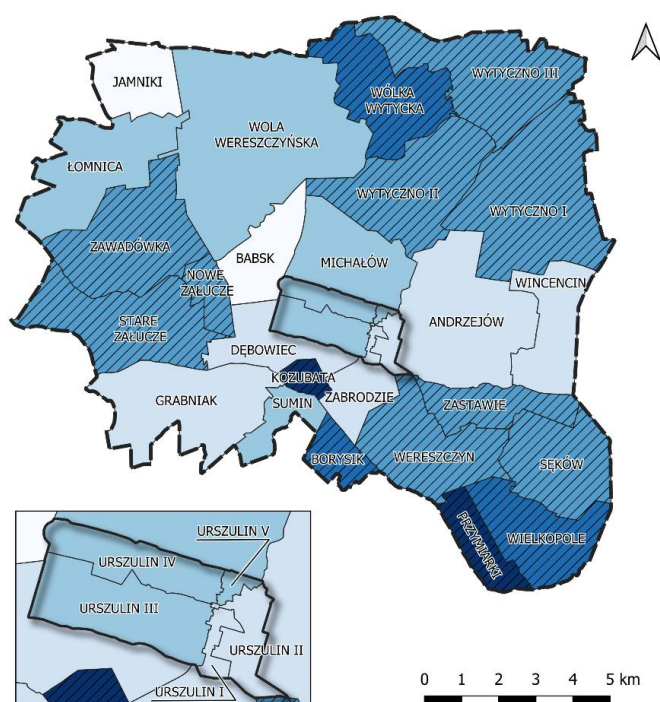
Według danych na dzień sporządzania niniejszego opracowania, w Polsce panuje rosnący współczynnik obciążenia demograficznego. Rozwój medycyny i nowych technologii oraz popularyzacja sportu i zdrowego stylu życia spowodowały, że w ostatnich latach obserwuje się znaczne powiększenie grupy społecznej 60+. Dodatkowo, wskutek prowadzonej polityki prorodzinnej coraz więcej dzieci przychodzi na świat, a na popularności zyskuje model rodziny 2+3 lub więcej. Jednocześnie, za przyczyną obniżonego w 2017 r. wieku emerytalnego, liczba osób potencjalnie zdolnych do pracy maleje szybciej niż dotychczas.

Według danych na rok 2021, współczynnik obciążenia demograficznego w Gminie Urszulin wyniósł 60,63. Najlepsza sytuacja panuje w sołectwach położonych peryferyjnie, które cechuje niska gęstość zaludnienia – przede wszystkim w Andrzejowie, Wielkopolu i Woli Wereszczyńskiej. Największym obciążeniem demograficznym odznaczają się natomiast: Borysik, Przymiarki, Sęków, Wincencin oraz Zastawie. Wartości współczynnika dla tych sołectw wahają się od 75 do 100, znacząco przekraczając średnią gminną.

Wysoki współczynnik obciążenia demograficznego, zarówno w kontekście globalnym jak i lokalnym, wywiera szereg negatywnych skutków na społeczno-ekonomiczną sferę życia. Rosnąca liczba seniorów wymaga ciągłego zwiększania nakładów na opiekę zdrowotną, powoduje luki w funkcjonowaniu usług socjalnych, a nawet może stwarzać ryzyko zachwiania systemu emerytalnego. Malejący odsetek osób w wieku produkcyjnym powoduje z kolei wzrost zapotrzebowania na pracowników, w tym służb medycznych, opiekuńczych czy osób związanych z wszelkiego rodzaju ośrodkami rehabilitacyjnymi, tak bardzo potrzebnymi osobom starszym. Wysoki współczynnik obciążenia demograficznego może doprowadzić także do konfliktu pokoleń, objawiającego się nasileniem radykalnych nastrojów społecznych i populizmu – młode pokolenia, wkraczające na rynek pracy, buntować się będą przeciwko znacznym nakładom finansowym, ponoszonym na rzecz utrzymania emerytów.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że Gmina Urszulin (a zwłaszcza sołectwa, w których odnotowano najwyższe przekroczenia średniej wartości współczynnika obciążenia demograficznego) narażona jest na występowanie poważnych problemów natury społeczno-gospodarczej w przyszłości. Celem przeciwdziałania tym negatywnym prognozom zaleca się objęcie obszarów, pozostających w stanie kryzysowym, działaniami rewitalizacyjnymi z zakresu zatrzymania ludzi młodych w Gminie oraz kształtowania pozytywnego wizerunku starości.

Tabela delimitacyjna 4. Odsetek osób w wieku 60+ w 2021 r. [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Odsetek osób w wieku 60+ w 2021 r. [%]:

- 10 - 14
- 14 - 18
- 18 - 22
- 22 - 28
- 28 - 30
- >30

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	17,67	Przymiarki	39,58	Wielkopole	29,85
Babsk	11,05	Sęków	25,81	Wincencin	15,79
Borysik	29,31	Stare Załucze	27,34	Wola Wereszczyńska	20,91
Dębowiec	17,96	Sumin	21,92	Wólka Wytycka	29,41
Grabniak	14,05	Urszulin I	14,29	Wytyczno I	24,34
Jamniki	12,50	Urszulin II	17,89	Wytyczno II	24,00
Kozubata	35,71	Urszulin III	18,75	Wytyczno III	25,00
Łomnica	21,98	Urszulin IV	18,24	Zabrodzie	15,64
Michałów (w tym Wiązowiec)	21,30	Urszulin V	19,61	Zastawie	22,86
Nowe Załucze	26,80	Wereszczyn	26,59	Zawadówka	26,52
wartość dla Gminy					22,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Zjawiskiem powiązanim z problemem obciążenia demograficznego jest starzenie się społeczeństwa. Proces ten ma charakter globalny – dotyczy większości krajów na świecie, w tym także państw Europy. Objawia się wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczebności pozostałych grup społecznych.

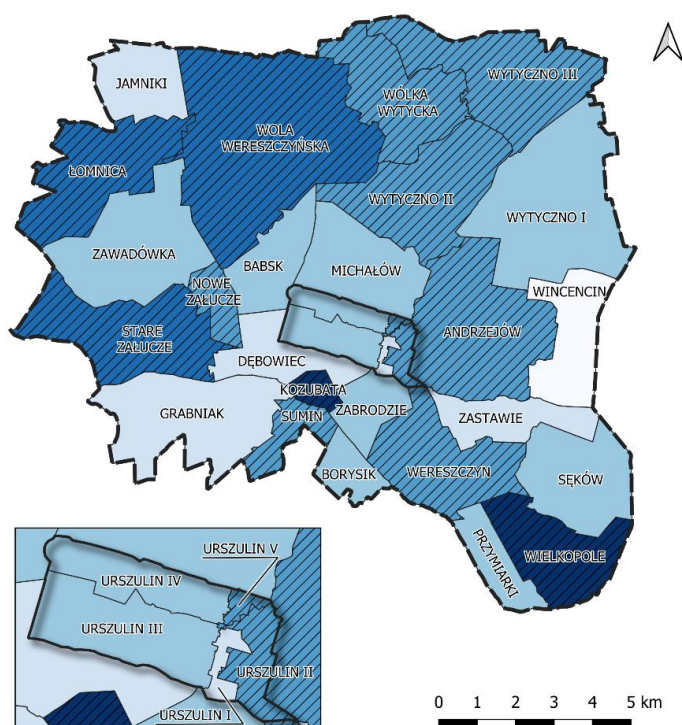
Potrzeby starzejącego się społeczeństwa różnią się od potrzeb społeczeństwa młodego. W celu ich zaspokojenia niezbędne jest wprowadzenie daleko idących zmian, zwłaszcza w wymiarze funkcjonalno-przestrzennym. Seniorzy, są to często ludzie schorowani, mający trudności z poruszaniem, problemy ze wzrokiem i gorszy słuch. Pojawia się zatem konieczność modernizacji i dostosowania infrastruktury publicznej i technicznej tak, by maksymalnie ułatwić im codzienne funkcjonowanie w przestrzeni oraz umożliwić dostęp do korzystania z obiektów publicznych.

Starzenie się społeczeństwa generuje również konieczność uwzględniania potrzeb osób starszych w sferze społeczno-gospodarczej. Rosnąca liczba seniorów przekłada się na zwiększony popyt na opiekę socjalną dla osób niesamodzielnych. Usługi tego typu świadczone muszą być 24 godziny na dobę, zazwyczaj przez długi okres, co skutkuje wzrostem wydatków na długoterminową opiekę medyczną. Mniejsze i starsze społeczeństwo oznacza także mniejszą i starszą siłę roboczą. Na obszarach borykających się z tym problemem odnotowywany jest spadek wydajności pracy – słabsze zaangażowanie i motywacja zatrudnionych, mniejsza kreatywność – w związku z czym rodzi się zapotrzebowanie na nowych pracowników, zatrudnianych kosztem redukcji istniejących etatów. Szczególne niebezpieczeństwo w tym zakresie dotyczy sektora rolniczego, który opiera się o pracę fizyczną.

W Gminie Urszulin ogólny odsetek osób w wieku 60+ w 2021 r. wyniósł 22,42%. Pomędzy poszczególnymi jednostkami pomocniczymi zaobserwować można wyraźną klasteryzację rozmieszczenia seniorów – generalnie, najwyższy odsetek zamieszkuje w sołectwach skrajnie oddalonych od ośrodka centralnego, głównie na południu, zachodzie i północnym-wschodzie Gminy. Sytuacja ta uwarunkowana jest najprawdopodobniej migracjami wewnętrznymi ludzi młodych, którzy w poszukiwaniu pracy przeprowadzają się bliżej Urszulina. W rezultacie, we wsiach oddalonych od centrum (np. Przymiarki, Wielkopole, Wólka Wytycka) przeważać zaczynają mieszkańcy w podeszłym wieku.

W sołectwach, w których odnotowano stan kryzysowy (wartości przedmiotowego wskaźnika większe od średniej dla Gminy) rodzi się konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na srebrną gospodarkę. Ten unikalny system, zwrócony ku potrzebom seniorów, pozwoliłby zaspokoić ich potrzeby bytowe, zdrowotne oraz konsumpcyjne, poprzez działania takie jak przystosowanie infrastruktury do poruszania się osób starszych czy rozwój sektora usług zdrowia i opieki. Ponadto, rekomenduje się tworzenie tam nowych miejsc pracy oraz wdrożenie działań zachęcających do podejmowania zatrudnienia.

Tabela delimitacyjna 5. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w 2021 r. [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w 2021 r. [%]:

- 5 - 10
- 10 - 15
- 15 - 20
- 20 - 25
- 25 - 30
- >30
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	18,14	Przymiarki	20,83	Wielkopole	8,96
Babsk	23,26	Sęków	20,97	Wincencin	33,33
Borysik	22,41	Stare Żalucze	13,28	Wola Wereszczyńska	14,55
Dębowiec	26,35	Sumin	16,44	Wólka Wytycka	17,65
Grabniak	27,03	Urszulin I	25,93	Wytyczno I	23,39
Jamniki	26,39	Urszulin II	19,94	Wytyczno II	16,00
Kozubata	7,14	Urszulin III	23,66	Wytyczno III	18,33
Łomnica	14,29	Urszulin IV	21,96	Zabrodzie	20,11
Michałów (<i>w tym Wiąźnowiec</i>)	21,30	Urszulin V	19,61	Zastawie	27,14
Nowe Żalucze	16,49	Wereszczyn	16,18	Zawadówka	20,45
wartość dla Gminy					20,05%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Wiek przedprodukcyjny to taki, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do podjęcia pracy zawodowej. Mianem tym określa się grupę osób z przedziału od 0 do 17 lat (niepełnoletnich), którzy nie posiadają własnych dochodów, pozostając na utrzymaniu rodziców lub opiekunów prawnych. Wiek przedprodukcyjny jest to również czas przeznaczony na naukę i doskonalenie umiejętności, dzięki którym w przyszłości możliwe będzie podjęcie działalności zarobkowej.

Wskaźnik udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności pozwala zobrazować, jaki odsetek młodych ludzi zamieszkuje dany teren. Od wielkości tej liczby uzależniony jest poniekąd sposób funkcjonowania lokalnej społeczności.

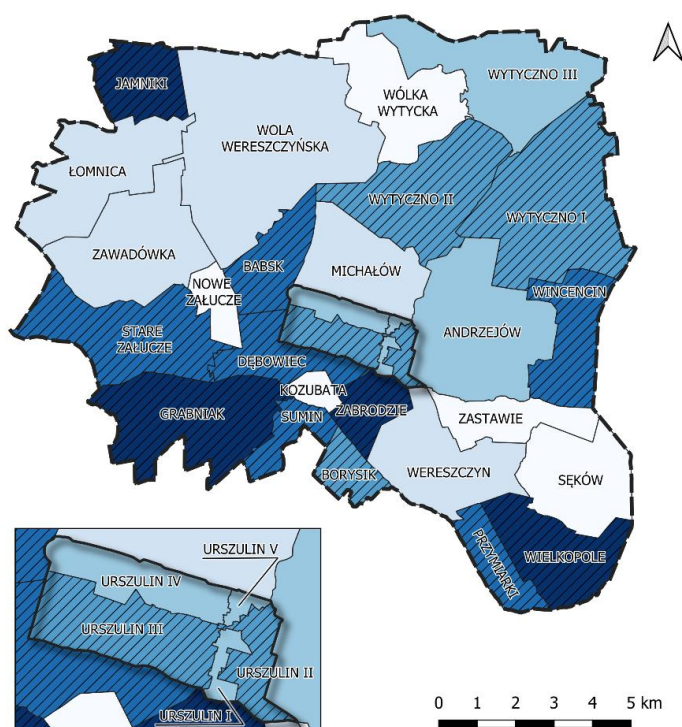
Młodzi ludzie są inicjatorami przemian społecznych. Motywowani (najczęściej) brakiem możliwości rozwoju, chętnie biorą sprawy w swoje ręce, podejmując różnego rodzaju oddolne przedsięwzięcia w kierunku zmian pokoleniowych. Coraz częściej obserwuje się także pozytywne zaangażowanie młodzieży w sprawy społeczne i polityczne. Obecność dzieci w otoczeniu wpływa ponadto korzystnie na zachowania dorosłych, uwydatniając u nich wartości prospołeczne. W towarzystwie małoletnich używają oni mniej wulgaryzmów i ograniczają używki (nie dotyczy rodzin patologicznych i dysfunkcyjnych). Uwidocznieniu ulegają ich cechy takie jak altruizm, solidarność, opiekuńczość czy odpowiedzialność.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stan kryzysowy uznano sytuację, w której odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności sołectwa jest niższy od średniej dla Gminy. W takim rozumieniu wyników niniejszej analizy, mniej dzieci na danym terenie wiązać się będzie w narażeniem obszaru na występowanie negatywnych zjawisk natury społecznej. Niewielki udział osób w wieku przedprodukcyjnym może systemowo wzmacniać problemy polityczne, a także skłaniać ludzi do radykalnych zachowań bądź nasilać kryzysy społeczne.

W Gminie Urszulin, problemem wyjątkowo niskiego udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności odznaczają się sołectwa Kozubata i Wielkopole. Stan kryzysowy wykazuje ponadto jedenaście innych jednostek pomocniczych, w tym wschodnia część Urszulina. W najlepszej sytuacji pozostaje obecnie Wincencin, gdzie odsetek ludzi młodych przekracza 30% mieszkańców (dane GUS na rok 2021).

Chcąc przeciwdziałać opisanym powyżej problemom zaleca się wdrożenie – w ramach działań rewitalizacyjnych – przedsięwzięć, promujących na obszarach kryzysowych model rodziny wielodzietnej. Kluczowe w tym celu będzie wszelkiego rodzaju wsparcie finansowe ze strony Gminy, jak również tworzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych takich jak żłobki czy przedszkola.

Tabela delimitacyjna 6. Odsetek dzieci do 3 roku życia w 2021 r. [%]

Legenda

- granica Gminy
 - granica Urszulina
 - granice sołectw
- Odsetek dzieci do 3 roku życia w 2021 r. [%]:
- 0 - 1,7
 - 1,7 - 2,7
 - 2,7 - 3,4
 - 3,4 - 4,1
 - 4,1 - 4,8
 - >4,8
 - stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	3,26	Przymiarki	4,17	Wielkopole	8,96
Babsk	4,65	Sęków	1,61	Wincencin	4,39
Borysik	3,45	Stare Załucze	4,69	Wola Wereszczyńska	1,82
Dębowiec	4,79	Sumin	4,11	Wólka Wytycka	1,18
Grabniak	5,41	Urszulin I	3,17	Wytyczno I	4,06
Jamniki	6,94	Urszulin II	3,52	Wytyczno II	4,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	3,57	Wytyczno III	3,33
Łomnica	2,20	Urszulin IV	3,38	Zabrodzie	5,03
Michałów (w tym Wiązowiec)	2,17	Urszulin V	2,94	Zastawie	1,43
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	1,73	Zawadówka	2,27
wartość dla Gminy					3,41%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Liczba dzieci do 3 roku życia, występująca na danym obszarze ma bezpośredni wpływ na jego rozwój funkcjonalno-przestrzenny, lokalny rynek pracy oraz szeroko pojętą jakość życia. Przedział wiekowy od 0 do 3 lat to przede wszystkim grupa dzieci w wieku żłobkowym. Od jej wielkości zależy zapotrzebowanie na miejsca w placówkach opiekuńczych, co wiąże się z powstawaniem nowych obiektów. To z kolei oddziałuje korzystnie na rozwój lokalnego zasobu infrastruktury publicznej. Niestety, ze względu na aspekty finansowe (w kwestii budowy i utrzymania żłobków), większość gmin w Polsce boryka się z problemem niedostatecznej liczby tych placówek.

Braki w zakresie dostępności żłobków bardzo często pozbawiają opiekunów możliwości zapewnienia dzieciom profesjonalnej opieki, a w związku z tym znacząco utrudniają rodzicom (zwłaszcza mamom) powrót na rynek pracy oraz aktywne uczestniczenie w życiu społecznym i kulturowym. Sytuacja, w której kobieta zmuszona jest pozostawać na bezpłatnym urlopie wychowawczym przez kilka lat prowadzi do pogorszenia jakości życia, poprzez obniżenie się dochodów rodziny, przy jednoczesnym wzroście wydatków, spowodowanym pojawieniem się dziecka.

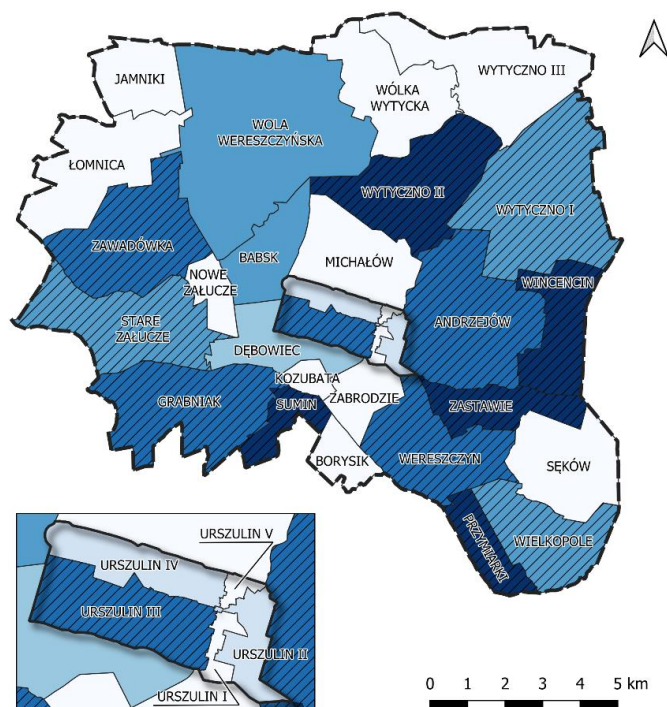
Opiekunowie z małymi dziećmi (0-3 lat) należą do grupy osób ze szczególnymi potrzebami. W przypadku korzystania z wózków niemowlęcych wymaga się odpowiednio dostosowanej infrastruktury technicznej (podjazdy, obniżenia krawężników chodników itp.). Ważne jest również właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej (miejsca rekreacyjne, place zabaw) do aktywnego spędzania czasu wolnego już od najmłodszych lat.

Biorąc pod uwagę powyższe, zdecydowano o uznaniu za stan kryzysowy wartości wyższych od średniej, tzn. przyjęciu założenia, że im więcej jest dzieci do 3 roku życia na danym obszarze, tym w trudniejszej sytuacji się on znajduje. Za takim rozumowaniem przemawia dodatkowo fakt szybkiego rozprzestrzeniania się chorób wśród dzieci, w tym wysokiego ryzyka zachorowania na wirusy przenoszone drogą kropelkową. Słaba, dopiero kształtująca się w pierwszych latach życia odporność, jak również bliskość w kontaktach z rówieśnikami sprawiają, że małe dzieci bardzo łatwo zarażają się od siebie nawzajem. Doświadczenia minionych lat – czasy pandemii wirusa COVID-19 – pokazują, jak duże jest to zagrożenie.

W Gminie Urszulin, odsetek dzieci do 3 roku życia wynosi średnio 3,41%. Sołectwami, które charakteryzują się najwyższymi wartościami tego wskaźnika są: Grabniak, Jamniki, Wielkopole oraz Zabrodzie. Generalnie, stan kryzysowy wykazują jednostki pomocnicze zlokalizowane w pasie centralnym – od Wincencina (na wschodzie Gminy) po Stare Załucze (na zachodzie) – w związku z czym to właśnie ten rejon wymagał będzie od samorządu podjęcia działań naprawczych w ramach programu rewitalizacji.

Porównując wcześniej omawiany wskaźnik (dot. grupy osób w wieku przedprodukcyjnym) z niniejszym, nie trudno zauważyć występujący pomiędzy nimi konflikt. Uprzednio wykazano szereg korzyści społeczno-gospodarczych, płynących z funkcjonowania dużej liczby dzieci i młodzieży na danym terenie, w rezultacie czego zalecano promowanie w Gminie Urszulin modelu dużej rodziny. Obecny tok rozumowania skłania natomiast do rekomendowania działań zmniejszających współczynnik urodzeń, co wyklucza się wzajemnie. Rozwiązaniem tej sytuacji będzie określenie przez Gminę jej priorytetów w kwestiach związanych z dziećmi – odpowiedź na pytanie czy ważniejsze okażą się pozytywne natury społeczno-ekonomicznej, czy też widmo pogorszenia jakości życia i konieczności ponoszenia nakładów finansowych na rzecz poprawy funkcjonalności przestrzeni publicznych. Bez względu jednak na to, który wariant zostanie wybrany, Gmina Urszulin musi liczyć się z ryzykiem, jakie niesie za sobą ta przysłowiowa „druga strona medalu”.

Tabela delimitacyjna 7. Udział osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]:

- 0
- 0 - 0,4
- 0,4 - 0,8
- 0,8 - 1,6
- 1,6 - 2,4
- >2,4

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	2,33	Przymiarki	4,17	Wielkopole	1,49
Babsk	1,16	Sęków	0,00	Wincencin	2,63
Borysik	0,00	Stare Załucze	1,56	Wola Wereszczyńska	0,91
Dębowiec	0,60	Sumin	2,74	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	1,62	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	1,43
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,29	Wytyczno II	10,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	1,79	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,34	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	5,71
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	1,73	Zawadówka	2,27
wartość dla Gminy					1,43%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

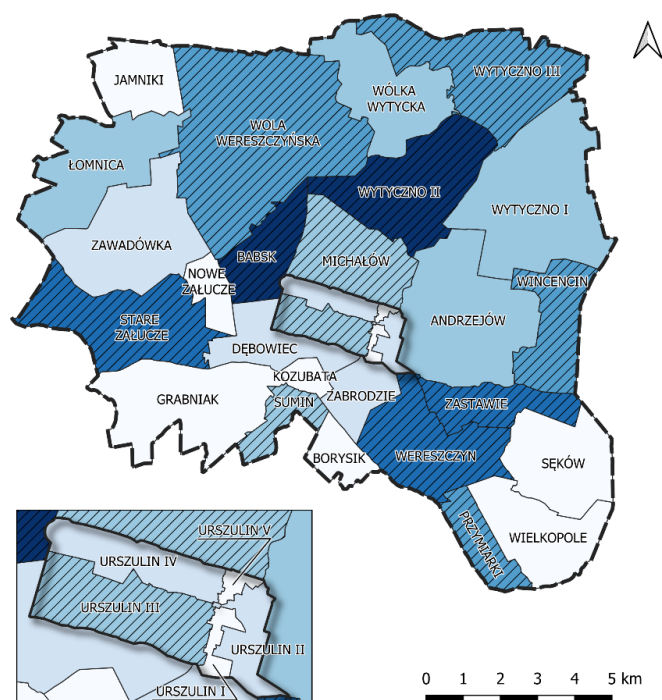
Nie ulega wątpliwości, iż pomoc społeczna jest bardzo ważnym aspektem funkcjonowania społeczności lokalnej. Zapewnia ona ratunek w niespodziewanych i trudnych sytuacjach życiowych – wspiera zarówno pojedyncze osoby jak i całe rodziny, mające trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb egzystencjalnych. Funkcjonujący w Urszulinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej służy m.in. pomocą finansową, materialną i psychologiczno-pedagogiczną. Z zasiłków korzystają osoby (rodziny) w najtrudniejszej sytuacji życiowej, m.in. dotknięte ubóstwem, bezrobociem, ciężką chorobą lub niepełnosprawnością, a także kobiety w ciąży czy zwolnieni z zakładu karnego.

Pomimo czystych intencji, pomoc społeczna może okazać się jednak czynnikiem kryzysowym, przesądającym o konieczności prowadzenia działań rewitalizacyjnych na danym terenie. Beneficjenci bardzo łatwo uzależniają się bowiem od otrzymywanych świadczeń, co prowadzi do szerzenia się patologii i powstawania tzw. marginesu społecznego. Sytuacja, w której pomocą społeczną objęta jest nie jednostka, a całe gospodarstwo domowe świadczy o zaistnieniu pewnych negatywnych zjawisk w rodzinie. Mogą to być problemy związane z ubóstwem, bezrobociem lub niepełnosprawnością, ale także dysfunkcje takie jak zaburzenie relacji, niezaspokojenie potrzeb emocjonalnych, nagości czy przemoc domowa. Ten wariant jest szczególnie niebezpieczny, ponieważ postępuje lawinowo – jeden dysfunkcyjny element (np. rodzic) wystarczy, by konsekwencje jego zachowań dotykały pozostałych członków rodziny. Dzieci dorastające w trudnych warunkach zazwyczaj mają problemy z socjalizacją, podatne są na choroby psychiczne czy zaburzenia osobowości, często stosują też przemoc słowną lub fizyczną oraz w młodym wieku sięgają po używki. Początkowa dysfunkcja bardzo łatwo ewoluje zatem do rangi patologii.

Powyższe argumenty stanowią wystarczającą przesłankę, by stwierdzić stan kryzysowy na obszarach, gdzie udział osób w rodzinach pobierających świadczenia z pomocy społecznej przewyższa średnią wartość wskaźnika. W Gminie Urszulin najgorsza sytuacja panuje obecnie w sołectwach: Przymiarki, Sumin, Wincencin, Wytyczno II oraz Zastawie. Wynik powyżej średniej (1,43%) wykazuje jeszcze 8 innych jednostek pomocniczych, zlokalizowanych głównie na wschód i zachód od ośrodka centralnego.

Chcąc zapobiegać występowaniu w przyszłości opisanych powyżej negatywnych zjawisk społecznych, niezbędne jest dążenie do zminimalizowania liczby rodzin, korzystających z pomocy społecznej. W związku z tym rekomenduje się, by Samorząd Gminy Urszulin podjął współpracę z GOPS-em, wdrażając projekty miękkie, ukierunkowane na pomoc rodzinom dysfunkcyjnym w przywróceniu zdrowych zachowań i relacji.

Tabela delimitacyjna 8. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w 2021 r. na 1000 mieszkańców sołectwa

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w 2021 r. na 1000 mieszkańców sołectwa:

- 0
- 0 - 8
- 8 - 16
- 16 - 23
- 23 - 30
- >30

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	9,30	Przymiarki	20,83	Wielkopole	0,00
Babsk	34,88	Sęków	0,00	Wincencin	17,54
Borysik	0,00	Stare Żalucze	23,44	Wola Wereszczyńska	18,18
Dębowiec	5,99	Sumin	13,70	Wólka Wytycka	11,76
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	11,93
Jamniki	0,00	Urszulin II	2,93	Wytyczno II	80,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	13,39	Wytyczno III	16,67
Łomnica	10,99	Urszulin IV	3,38	Zabrodzie	5,59
Michałów (w tym Wiązowiec)	13,04	Urszulin V	0,00	Zastawie	28,57
Nowe Żalucze	0,00	Wereszczyn	23,12	Zawadówka	7,58
wartość dla Gminy					12,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Ubóstwo jest powszechnie występującym problemem społecznym, z którym – w mniejszym bądź większym stopniu – mierzą się kraje na całym świecie. Zjawisko to objawia się brakiem dostatecznych środków finansowych do zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych jednostki. Przyczyny ubóstwa mogą zależeć od woli ludzkiej bądź też pozostawać całkowicie jej niepodległymi. Zdarza się, że człowiek zostaje przesunięty na tzw. margines społeczny w wyniku zdarzenia losowego (powódź, pożar itp.); z reguły jednak ubóstwo wynika z bezrobocia, braku wykształcenia lub ogólnej bierności osób, dotkniętych tym problemem. Tak uwarunkowany niedostatek pociąga za sobą szereg konsekwencji natury społeczno-gospodarczej.

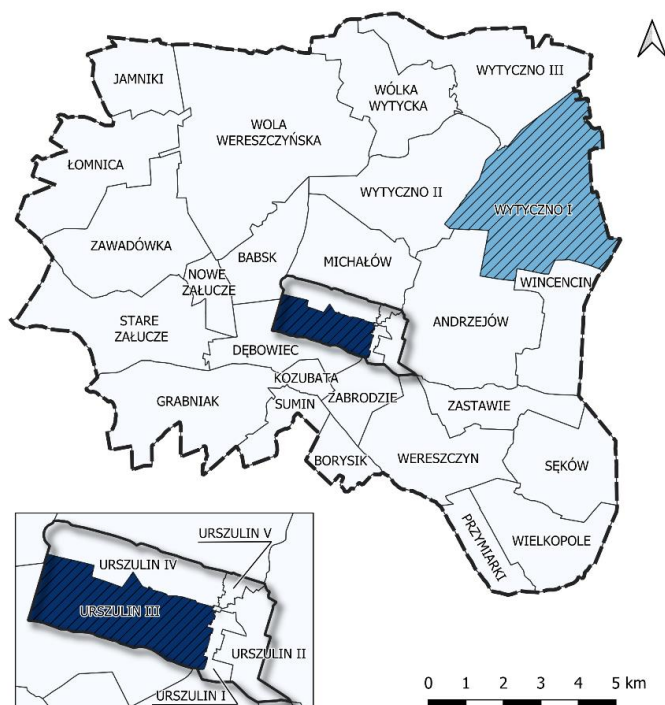
Szczególnie niebezpieczną konsekwencją ubóstwa jest zjawisko dziedziczenia ról społecznych. Niedostatek panujący w gospodarstwach domowych uderza w wychowujące się w nich dzieci, ograniczając ich prawidłowy rozwój i socjalizację. W rezultacie, istnieje ogromne prawdopodobieństwo, że dorastająca w biedzie młodzież powielić będzie rolę społeczną rodziców, rezygnując z aspiracji edukacyjnych i zawodowych.

Z problemem ubóstwa związane jest także zjawisko dyskryminacji społecznej, w tym jej specyficzny rodzaj zwany automarginalizacją. Odrzucenie ze strony środowiska, ze względu na nieodpowiedni strój czy gorszą higienę bywa trudne. Osoby w złej sytuacji finansowej, które spotkały się z brakiem akceptacji otoczenia, żyją w poczuciu niesprawiedliwości, mają obniżone poczucie własnej wartości i odmawiają realizacji części przysługujących im praw, tym samym dodatkowo się izolując. Takie dwubiegunowe wykluczenie potęguje stany depresyjne i prowadzi do częstszego sięgania po używki, w tym również alkohol.

W Gminie Urszulin, średnia liczba mieszkańców, którzy pobierają zasiłki z pomocy społecznej ze względu na niedostatek, w przeliczeniu na 1000 ludności, wyniosła w 2021 roku 12,43 osób. Wyższe wartości odnotowano w aż 12 jednostkach pomocniczych, przy czym zdecydowanie najgorsza sytuacja panowała w Babsku i Wytycznie II, gdzie poziom ubóstwa był nawet trzykrotnie większy od średniej gminnej. Szacuje się, że wobec panującej obecnie inflacji, stan omawianego problemu na dzień sporządzania niniejszego opracowania, może być dużo poważniejszy.

W celu zahamowania rosnącego ubóstwa oraz przeciwdziałania wynikającym z niego konsekwencjom społecznym Gmina Urszulin powinna przede wszystkim podjąć się materialnego wsparcia najmniej zamożnych mieszkańców. Mile widziane będą ponadto przedsięwzięcia miękkie (doradztwo, szkolenia, pomoc psychologiczna), ułatwiające aktywizację zawodową bezrobotnych i na nowo socjalizujące osoby wykluczone.

Tabela delimitacyjna 9. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 ludności sołectwa w 2021 r.:

- 0 - 1,5
- 1,5 - 3
- 3 - 4,5
- stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	2,39
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	4,46	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					0,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Alkoholizm to potoczne sformułowanie, oznaczające zespół uzależnienia od alkoholu. Przez wzgląd na występowanie aż czterech jego faz (wstępnej, ostrzegawczej, krytycznej i przewlekłej), choroba alkoholowa nie ujawnia się nagle i bardzo często rozpoznawana jest dopiero w zaawansowanym stadium. Ponadto, ludzie borykający się z tym problemem rzadko decydują się na leczenie, odrzucając wszelką okazywaną im pomoc. Oznacza to, że rzeczywista liczba alkoholików na danym terenie może być znacznie większa niż sugerują zebrane dane. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej to zaledwie niewielki odsetek wszystkich mieszkańców dotkniętych chorobą alkoholową.

W Gminie Urszulin, wg danych na rok 2021, średnia wartość analizowanego wskaźnika wyniosła 0,23. Wyższe wyniki odnotowano w zaledwie dwóch jednostkach pomocniczych – Urszulin III oraz Wytuczno I. W ujęciu ogólnym, obecny stan nie budzi zatem szczególnego niepokoju, aczkolwiek powinien podlegać stałej obserwacji i odpowiednio wczesnej reakcji w razie ewentualnego pogorszenia.

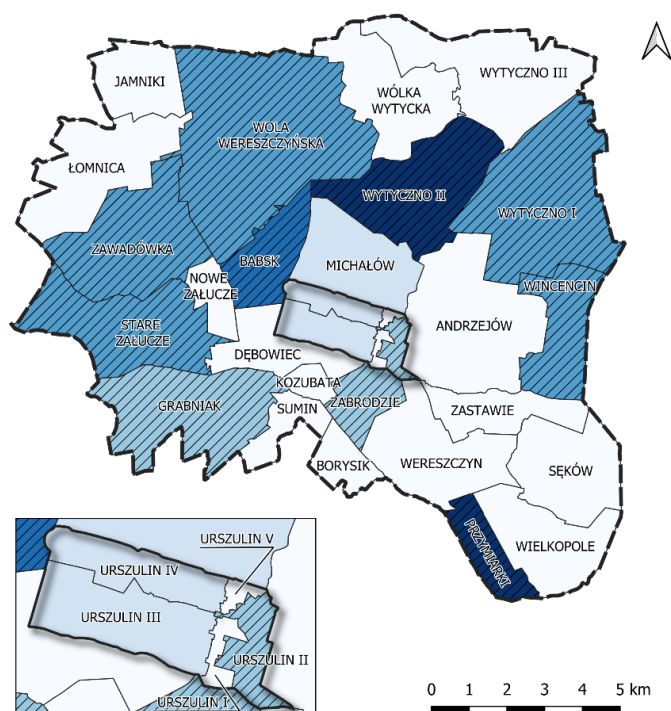
Przyczyny występowania alkoholizmu rzadko dają się określić w sposób jednoznaczny. Mówi się, że jest ich wiele, jak osób uzależnionych. Można doszukiwać się ich w uwarunkowaniach genetycznych, środowiskowych czy psychologicznych; ryzykiem popadnięcia w nałóg obarczone są ponadto osoby podatne na manipulację, o słabej odporności psychicznej.

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych problemów – uważanym za chorobę społeczną. Uzależnienie nie dotyczy bowiem wyłącznie samego zainteresowanego, ale dotyka również osoby z jego najbliższego otoczenia, przyczyniając się tym samym do powstawania zjawiska tzw. alkoholowej patologii społecznej. Pierwszą ofiarą alkoholizmu jest zawsze rodzina uzależnionego, co szczególnie negatywnie odbija się na psychice dzieci. Częstymi zjawiskami związanymi z nadużywaniem alkoholu są także agresja, przemoc, zaniedbanie czy inne zachowania patologiczne.

Problem alkoholizmu przekłada się w sposób negatywny także na inne sfery życia. Występowanie dużej liczby osób uzależnionych od alkoholu na danym terenie wiąże się ze wzrostem przestępczości, w tym z wypadkami drogowymi, spowodowanymi w stanie nietrzeźwości. Młodzież dorastająca w takim społeczeństwie wykazuje większe skłonności do demoralizacji niż ich rówieśnicy z innych rejonów. Przez nadmierne spożywanie alkoholu zmniejsza się także wydajność pracy, co skutkować może zwolnieniami i rosnącym bezrobociem.

Chcąc zapobiegać problemom tego typu Gmina Urszulin już dziś powinna wykazać zainteresowanie zjawiskiem alkoholizmu w obrębie swoich granic. Etap opracowywania gminnego programu rewitalizacji jest odpowiednim czasem na uwzględnienie w lokalnej polityce działania przedsięwzięć zapobiegających szerzeniu się uzależnień, wspierających osoby potrzebujące oraz aktywizujących zawodowo ludzi, którzy wyszli z nałogu. Rekomenduje się ponadto wdrożenie projektów miękkich z zakresu doradztwa i opieki psychologicznej dla członków rodzin, w których pojawił się problem alkoholowy oraz tych, najbardziej narażonych na popadnięcie w nałóg.

Tabela delimitacyjna 10. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]:

- 0
- 0 - 0,45
- 0,45 - 0,7
- 0,7 - 1
- 1 - 2
- >2

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	2,08	Wielkopole	0,00
Babsk	1,16	Sęków	0,00	Wincencin	0,88
Borysik	0,00	Stare Żalucze	0,78	Wola Wereszczyńska	0,91
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,54	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	0,72
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,59	Wytyczno II	4,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,45	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,34	Zabrodzie	0,56
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,43	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Żalucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,76
wartość dla Gminy					0,47%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Zgodnie z definicją, mianem osób niepełnosprawnych określa się ludzi posiadających stosowne orzeczenie o niepełnosprawności oraz tych, którzy odczuwają ograniczenia w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych tłumaczy ten stan jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego bądź długotrwałego naruszenia sprawności organizmu. Wobec powyższych, do grupy osób niepełnosprawnych zaliczać się będą nie tylko obywatele poruszający się na wózku, niedowidzący czy niedosłyszający, ale również seniorzy.

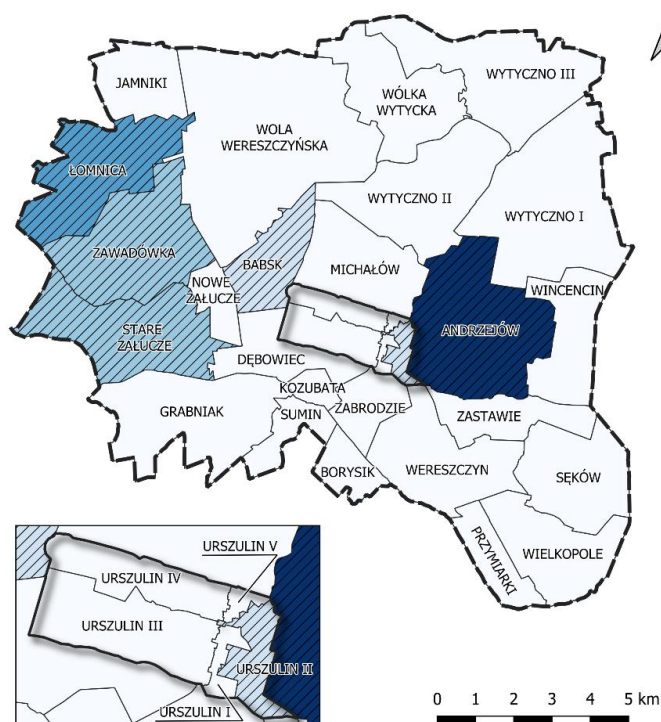
Liczba mieszkańców z niepełnosprawnościami na danym obszarze ma istotne znaczenie z perspektywy rozwoju przestrzeni i infrastruktury publicznej. Wskaźnik udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie ludności sołectwa informuje w tym kontekście, jak duże jest zapotrzebowanie na zmiany w zakresie funkcjonalno-przestrzennym. Grupa ludzi ze szczególnymi potrzebami – bo do takiej zalicza się seniorów i osoby z niepełnosprawnościami – wymaga specjalnego podejścia do planowania przestrzeni, w tym modernizacji budynków i ciągów komunikacyjnych tak, aby zapewnić im dostępność do obiektów użyteczności publicznej, instytucji oraz usług.

Wysokie wartości omawianego wskaźnika będą oddziaływały także na sferę społeczną, generując potrzebę wdrażania działań integracyjno-aktywizacyjnych czy zajęć rehabilitacyjnych. Osoby niepełnosprawne zazwyczaj mają także niższe wykształcenie od ogółu populacji i są mniej aktywne zawodowo, co wiąże się ze szczególnym narażeniem tej grupy społecznej na marginalizację. Zagrożenie to potęguje dodatkowo ograniczona oferta kulturalno-sportowa skierowana do mieszkańców z niepełnosprawnościami, w związku z czym pozbawieni są oni pełnoprawnego uczestnictwa w życiu Gminy.

Uwzględniając powyższe, za stan kryzysowy przyjęto wartości wskaźnika wyższe do jego średniej. W Gminie Urszulin sytuacja taka ma miejsce w 11 jednostkach pomocniczych, z czego dwie znacząco odbiegają od normy. Są to Przymiarki oraz Wytuczno II. Nie zaobserwowano wyraźnych zależności co do zamieszkiwania osób niepełnosprawnych – ich rozmieszczenie w obrębie Gminy jest losowe, choć większa ich liczba pochodzi raczej z sołectw oddalonych od centrum.

Celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych w Gminie Urszulin rekomenduje się budowanie oferty wydarzeń kulturowych, sportowych oraz integracyjnych, dedykowanej tej grupie, a także prowadzenie szkoleń i zajęć, aktywizujących osoby o szczególnych potrzebach społecznie i zawodowo. W procesie planowania nowych przedsięwzięć (w tym projektów rewitalizacyjnych), konieczne będzie uwzględnianie potrzeb ludzi z niepełnosprawnościami, zarówno przy budowie nowych jak i modernizacji istniejących budynków. Szereg zmian powinien dotyczyć również infrastruktury technicznej (chodniki, podjazdy, pochylnie). Dobrą praktyką jest ponadto stosowanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w przestrzeni publicznej.

Tabela delimitacyjna 11. Liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba "niebieskich kart" na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 9
- 9 - 12
- 12 - 15
- >15

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	18,60	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	5,81	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Żalucze	7,81	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	0,00
Jamniki	0,00	Urszulin II	2,93	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	0,00
Łomnica	10,99	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Żalucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	7,58
wartość dla Gminy					1,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

„Niebieska karta” to procedura, która ma za zadanie pomagać osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej. Pod tą krótką nazwą kryje się ogół czynności podejmowanych i prowadzonych przez zespół przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (GOPS), gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem wystąpienia przemocy w rodzinie.

Wskaźnik liczby „niebieskich kart”, przypadającej na 1000 mieszkańców, pozwala ocenić skalę problemu przemocy domowej na danym obszarze. Wyższe wartości oznaczają większy kryzys w tym zakresie. Każda wydana „niebieska karta” to jedna rodzina dysfunkcyjna, w której wystąpiła jakaś forma agresji (fizyczna i/lub psychiczna).

Zjawisko przemocy domowej pociąga za sobą poważne konsekwencje, rzutujące na społeczne aspekty życia jednostki. Dzieci, wychowujące się w atmosferze przemocy w rodzinie, mogą mieć obniżone poczucie własnej wartości, doświadczać uczucia bezsilności, opuszczenia, winy, a nawet popadać w stany depresyjne czy lękowe. Ta psychologiczna presja prowadzić może z kolei do rozwoju chorób psychosomatycznych, takich jak migreny, bóle głowy i żołądka. Problemy tego typu (psychiczne) mają zwykle charakter długofalowy, a więc doznane w dzieciństwie odczuwane będą nawet w dorosłym życiu.

Bardziej odległymi, choć nie mniej poważnymi, konsekwencjami dorastania w atmosferze przemocy domowej są skutki emocjonalne, behawioralne i poznawcze. Osoby pochodzące z patologicznych środowisk wykazują znaczące problemy w kwestiach porozumienia się z otoczeniem czy panowania nad sobą. Dziecko nauczone przemocy z dużym prawdopodobieństwem będzie uciekało się do niej w dorosłym życiu, powiększając tym samym lokalną społeczność o kolejną rodzinę dysfunkcyjną z „niebieską kartą”.

W Gminie Urszulin, według danych na 2021 r., średnia wartość wskaźnika liczby wydanych „niebieskich kart”, przypadającej na 1000 mieszkańców, wyniosła 1,79 a więc stosunkowo niewiele. W zdecydowanej większości terytorialnych jednostek pomocniczych otrzymane wyniki są jeszcze bardziej zadowalające. Niestety badanie pozwoliło wskazać sześć obszarów w stanie kryzysowym; wśród nich w najgorszej sytuacji znajduje się sołectwo Andrzejów, gdzie wartość przedmiotowego wskaźnika przekroczyła 15.

Kluczowym działaniem dla zminimalizowania problemu przemocy w rodzinie, występującego w Gminie Urszulin, będzie realizacja (w ramach GPR) projektów miękkich, ukierunkowanych na pomoc ofiarom agresji domowej. Rekomenduje się wdrożenie szeregu spotkań edukacyjnych poświęconych konsekwencjom przemocy, jak również wsparcie psychologiczne dla ofiar patologii, uczące radzenia sobie z emocjami.

Tabela delimitacyjna 12. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]:

- 0
- 0 - 3
- stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	0,0	Przymiarki	0,0	Wielkopole	0,0
Babsk	0,0	Sęków	0,0	Wincencin	0,0
Borysik	0,0	Stare Żalucze	0,78	Wola Wereszczyńska	0,0
Dębowiec	0,0	Sumin	0,0	Wólka Wytycka	0,0
Grabniak	0,0	Urszulin I	0,0	Wytyczno I	0,0
Jamniki	0,0	Urszulin II	0,0	Wytyczno II	0,0
Kozubata	0,0	Urszulin III	0,0	Wytyczno III	0,0
Łomnica	0,0	Urszulin IV	0,0	Zabrodzie	0,0
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,0	Urszulin V	0,0	Zastawie	2,86
Nowe Żalucze	0,0	Wereszczyn	0,0	Zawadówka	0,0
wartość dla Gminy					0,12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Samorząd lokalny, wykonując zadania własne, odpowiada m.in. za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. W środowiskach domowych może kumulować się wiele różnorodnych dysfunkcji (ujawnionych częściowo w kontekście opisanych powyżej wskaźników). Dystans pomiędzy społecznie pożądanym a rzeczywiście realizowanym modelem rodziny obrazuje wskaźnik bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Podstawową rolą rodziny jest zapewnienie małoletnim odpowiedniej opieki oraz wychowanie ich w taki sposób, aby potrafili prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie. Dzieci, z racji wieku, nie są w stanie samodzielnie się o siebie zatroszczyć – zależne są od swoich opiekunów zarówno w kwestiach fizjologicznych (wyżywienie, higiena, edukacja) jak i potrzebach wyższego rzędu, m.in. poczucia bezpieczeństwa, przynależności czy miłości. Rodzina nie zawsze jednak prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Występowaniem problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zagrożone są zwłaszcza rodziny rozbite, niepełne i wielodzietne. To właśnie w tego typu domostwach najczęściej dochodzi do zaniedbań ze strony opiekunów, obarczonych zbyt wieloma trudnościami, spoczywającymi na ich barkach.

Bezradność występować może również w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego. Zjawisko to objawia się przede wszystkim problemami z zapewnieniem członkom rodziny wyżywienia, odzieży czy godnych warunków mieszkaniowych. Zaznaczenia wymaga jednak fakt, iż trudności, o których mowa, nie wynikają w tym przypadku z braku środków pieniężnych – taka sytuacja dotyczy problemu ubóstwa. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego mówi się natomiast w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające podłoże finansowe do zabezpieczenia podstawowych potrzeb, ale nieumiejętnie nim dysponują.

Rodzina bezradna w kontekście opiekuńczo-wychowawczym i prowadzenia gospodarstwa domowego odstaje od społecznie przyjętych norm, nie wypełniając w sposób prawidłowy powierzonej jej roli. Niezdolność do realizowania spraw na rzecz domu i rodziny, w tym zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków dorastania, często współwystępuje (lub jest przyczyną) z innymi problemami społecznymi – osoby niezaradne życiowo zazwyczaj są bezrobotne, egzystują w ubóstwie oraz izolują się od społeczeństwa. Bywa, że za murami ich domów dochodzi do różnego rodzaju nadużyć i przemocy, co znacząco odbija się na zdrowiu psychicznym dzieci. W wielu przypadkach, w życie takich rodzin wkroczyć musi wyspecjalizowana instytucja opiekuńczo-wychowawcza, która przejmuje pieczę nad małoletnimi.

Według danych na rok 2021, udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie ludności sołectwa, wyniósł w Gminie Urszulin średnio 0,12%. Zdecydowana większość terytorialnych jednostek pomocniczych posiadała wówczas zerowy współczynnik analizowanego wskaźnika. Problem niezaradności zaobserwowano jedynie w dwóch miejscowościach – Stare Załucze i Zastawie – gdzie wyniki badania sięgnęły odpowiednio 0,78% oraz 2,86%. Ogólna sytuacja Gminy w kwestii bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nie powinna zatem budzić niepokoju. Niemniej jednak, sołectwa w których ów problem wystąpił powinny podlegać obserwacji i ewentualnemu zapobieganiu rozwojowi stanu kryzysowego.

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 13. Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 0 - 5
- >5
- stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	5,81	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	4,77
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów <i>(w tym Wiązowiec)</i>	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	7,58
wartość dla Gminy					0,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

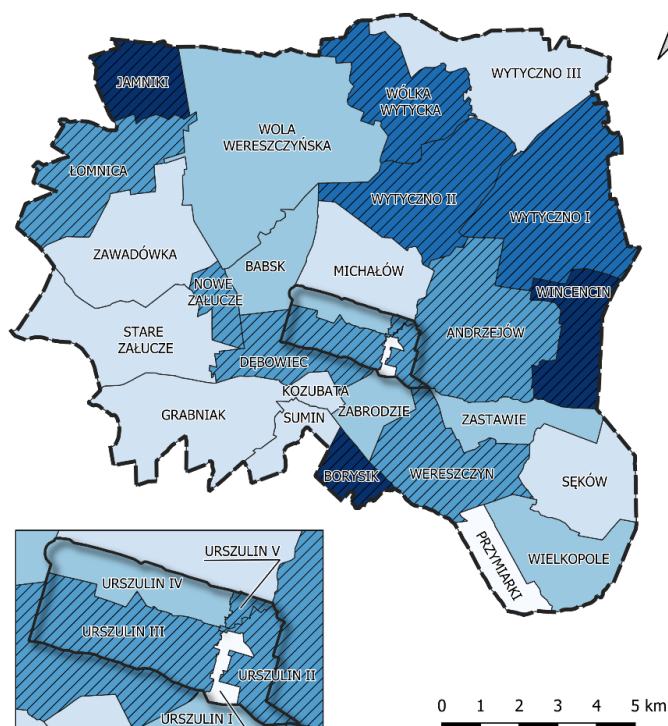
Zgodnie z art. 95 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego „władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw”. Jak wspomiano już wcześniej, nadrzędną rolą rodziny jest zapewnienie małoletnim odpowiedniej opieki oraz wychowanie ich w taki sposób, aby potrafili prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie. Zgodnie z prawem, zadanie to trwa do czasu osiągnięcia przez dziecko pełnoletności, choć w wyjątkowych sytuacjach może zostać zakończone wcześniej – gdy zaistnieją ku temu wyraźne przesłanki, sąd może zdecydować o ograniczeniu bądź pozbawieniu opieki rodzicielskiej.

Formalna niezdolność do opieki nad dziećmi jest dość obszernym pojęciem, obejmującym całe spektrum dysfunkcji. Uznanie danej rodziny za niezdolną do sprawowania władzy rodzicielskiej, w każdym przypadku rozpatrywane jest osobno i poprzedzane szczegółową diagnozą zaistniałych problemów. Pozbawienie (lub ograniczenie) opieki nad dziećmi może wiązać się z występowaniem w domostwie zjawisk patologicznych (agresja, przemoc itp.) bądź rażących zaniedbań obowiązków względem małoletniego (głodzenie, porzucenie, nie płacenie alimentów). Z drugiej strony zdarza się, że utrata praw rodzicielskich podyktowana jest nadużywaniem przez opiekunów danej im władzy, np. zmuszaniem dziecka do wykonywania pracy ponad jego siły czy wychowywanie go we wrogości do drugiego człowieka. Czasem opieka nad osobami małoletnimi nie jest właściwie sprawowana z powodu jakiejś trwałej przeszkody, tj. ciężkiej choroby rodzica, pobytu w zakładzie karnym, porzucenia dziecka itp. Bez względu jednak na przyczynę, uznanie rodziny za niezdolną do opieki nad dziećmi, a w rezultacie ograniczenie lub pozbawienie jej praw rodzicielskich, musi odbyć się na drodze prawnej, za pośrednictwem sądu.

Występowanie na danym obszarze rodzin, u których formalnie stwierdzono nieumiejętność sprawowania władzy rodzicielskiej, niesie za sobą negatywne skutki dla ogółu społeczności lokalnej. Środowisko takie narażone jest bowiem na szerzenie się patologii i wzrost problemu wykluczenia. Pojawia się konieczność zapewnienia i finansowania systemu opiekuńczo-wychowawczego młodzieży z problemami (w tym opieki psychologicznej i socjalizacji).

W Gminie Urszulin, wskaźnik liczby rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi, na 1000 mieszkańców sołectwa, wyniósł w 2021 roku 0,61. Wyniki wyższe od tej średniej, tj. wskazujące stan kryzysowy, zaobserwowano w zaledwie 3 jednostkach pomocniczych: Babsk, Wytyczno I oraz Zawadówka. Wartości wskaźnika tam osiągnięte znacząco odbiegają od normy, przesądzając o konieczności podjęcia na tych terenach działań rewitalizacyjnych z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Tabela delimitacyjna 14. Liczba dzieci, które otrzymały zasiłek rodzinny na terenie sołectwa na 1000 mieszkańców w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba dzieci, które otrzymały zasiłek rodzinny na terenie sołectwa na 1000 mieszkańców w 2021 r.:

- 0 - 30
- 30 - 55
- 55 - 80
- 80 - 110
- 110 - 140
- > 140

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	97,67	Przymiarki	0,00	Wielkopole	59,70
Babsk	69,77	Sęków	48,39	Wincencin	157,89
Borysik	172,41	Stare Załucze	46,88	Wola Wereszczyńska	63,64
Dębowiec	89,82	Sumin	41,10	Wólka Wytycka	129,41
Grabniak	48,65	Urszulin I	26,46	Wytyczno I	124,11
Jamniki	166,67	Urszulin II	82,11	Wytyczno II	120,00
Kozubata	35,71	Urszulin III	80,36	Wytyczno III	33,33
Łomnica	87,91	Urszulin IV	74,32	Zabrodzie	61,45
Michałów (w tym Wiązowiec)	52,17	Urszulin V	98,04	Zastawie	71,43
Nowe Załucze	103,09	Wereszczyn	80,92	Zawadówka	53,03
wartość dla Gminy					79,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Zasilek rodzinny to instrument polityki prorodzinnej państwa, będący formą wsparcia rodziców lub prawnych opiekunów dziecka w jego utrzymaniu. Celem świadczenia jest częściowe pokrycie wydatków, związanych z zaspokojeniem podstawowych potrzeb małoletniego, tj. żywienia, odzieży, zdrowia i edukacji. Zapomoga przyznawana jest na okres zasiłkowy – od dnia 1 listopada do dnia 31 października następnego roku – i przysługuje do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia (jeśli kontynuuje naukę w szkole) lub 24 roku życia, gdy legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

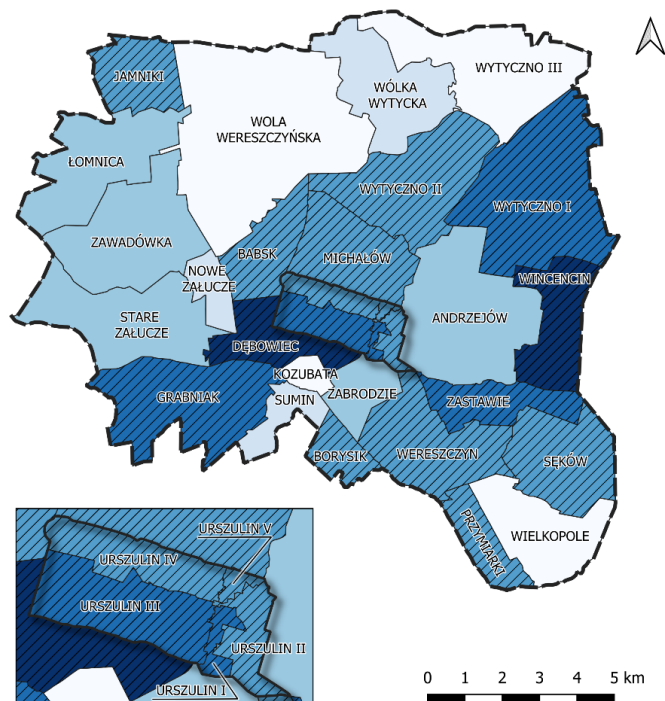
Zasilek rodzinny oraz przewidziane do niego dodatki przysługują rodzinom, spełniającym ściśle określone kryterium dochodowe, które w przeliczeniu na jedną osobę w gospodarstwie domowym nie może przekraczać kwoty 674 zł netto. Wyjątek stanowią rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym – dla takich kryterium jest wyższe i wynosi 764 zł netto na osobę. Świadczenie, o którym mowa, jest więc skierowane do grupy najuboższych obywateli.

Jako instrument polityczny, zasilek rodzinny pełni kilka społecznie ważnych funkcji: stanowi źródło dochodów dla rodzin w najtrudniejszej sytuacji, rekompensuje część wydatków związanych z wychowaniem dziecka, a także odgrywa rolę egalitaryzującą (zmniejsza różnice pomiędzy poziomem życia poszczególnych grup społecznych). W teorii można uznać go zatem za skuteczne narzędzie, prowadzące do tzw. włączającej zmiany. Niestety, rzeczywiste realia związane z pobieraniem świadczeń rodzinnych są często zgoła inne od oczekiwań. Poprzez swoją strukturę i formę świadczonej pomocy, zasilek rodzinny pociąga za sobą szereg negatywnych konsekwencji, w tym utrwalenie społecznego status quo – ubóstwa, marginalizacji i nierówności. Sporadyczną sytuacją jest, że beneficjenci traktują przyznawane im dofinansowanie jako formę chwilowej zapomogi, dążąc do szybkiego usamodzielnienia; z reguły obserwuje się raczej zjawisko uzależnienia od wsparcia finansowego oraz przekonania o wygodzie takiej egzystencji. Wiąże się to m.in. z pogłębianiem niechęci do podjęcia pracy zarobkowej i dalszym trwaniem w ubóstwie.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stan kryzysowy uznano sytuację, w której wartość wskaźnika liczby dzieci, na które opiekunowie pobierają zasilek rodzinny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców sołectwa, wyniosła w 2021 roku więcej niż średnia. W Gminie Urszulin takie zjawisko wystąpiło w aż 13 jednostkach pomocniczych, zlokalizowanych głównie we wschodniej części ośrodka. Najgorzej wypadają sołectwa: Borysik, Jamniki oraz Wincencin, gdzie średnia wartość wskaźnika (79,21) została przekroczonego minimum dwukrotnie.

Celem zminimalizowania liczby gospodarstw domowych będących na zasiłku rodzinnym, rekomenduje się podjęcie w ramach programu rewitalizacji przedsięwzięć miękkich, dot. aktywizacji zawodowej najuboższych mieszkańców Gminy, ich edukacji i socjalizacji. Ważne będzie ponadto zapewnienie pomocy psychologicznej, budującej poczucie własnej wartości i uczącej śmiałości w podejmowaniu ważnych życiowych decyzji.

Tabela delimitacyjna 15. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują świadczenia w ramach programu „Rodzina 500+” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują świadczenia w ramach programu "Rodzina 500+" na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- <100
- 100 - 155
- 155 - 205
- 205 - 265
- 265 - 300
- >300

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	200,00	Przymiarki	229,17	Wielkopole	74,63
Babsk	226,74	Sęków	225,81	Wincencin	368,42
Borysik	258,62	Stare Załucze	187,50	Wola Wereszczyńska	90,91
Dębowiec	329,34	Sumin	150,68	Wólka Wytycka	129,41
Grabniak	297,30	Urszulin I	280,42	Wytyczno I	293,56
Jamniki	250,00	Urszulin II	255,13	Wytyczno II	220,00
Kozubata	35,71	Urszulin III	285,71	Wytyczno III	100,00
Łomnica	197,80	Urszulin IV	250,00	Zabrodzie	184,36
Michałów (w tym Wiązowiec)	239,13	Urszulin V	264,71	Zastawie	300,00
Nowe Załucze	154,64	Wereszczyn	254,34	Zawadówka	204,55
wartość dla Gminy					217,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Rządowy program „Rodzina 500+” to finansowa forma wsparcia rodzin w pokrywaniu wydatków, związanych z wychowywaniem i utrzymaniem potomstwa. Polega on na przyznaniu gospodarstwom domowym, w których są dzieci, świadczenia w kwocie 500 zł na każdego wychowanka do ukończenia 18 roku życia. Od lipca 2019 roku, ów zasiłek ma charakter powszechny – udzielany jest bez względu na kryterium dochodowe.

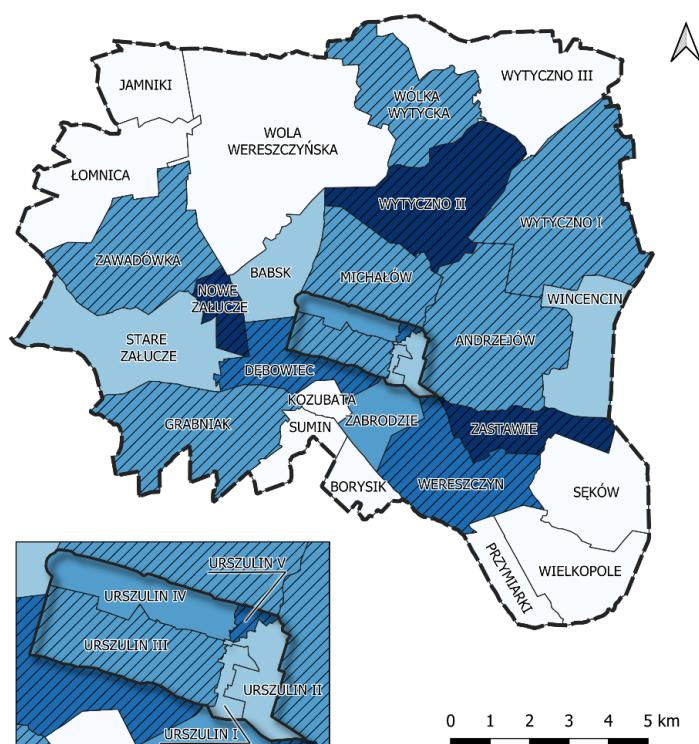
Celem wdrożenia programu „Rodzina 500+” była potrzeba zwiększenia liczby urodzeń oraz poprawa sytuacji materialnej polskich rodzin. Liczono ponadto, że wyższy dochód zachęci beneficjentów do większych wydatków, napędzając tym samym gospodarkę kraju. Jak się okazało, te prognozowane skutki znacząco odbiegają jednak od konsekwencji obserwowanych w czasie rzeczywistym. Pieniądze otrzymane w ramach programu „Rodzina 500+” przyczyniły się wprawdzie do poprawy komfortu życia w wielu domach, lecz – jak wynika z badań Forum Obywatelskiego Rozwoju (FOR) – tylko 37% środków otrzymały najuboższe rodziny, faktycznie potrzebujące wsparcia. Świadczenia pobierane z tego tytułu w dużej mierze trafiają do osób zamożnych, które rozdysponowują je przede wszystkim na wakacje czy hobby. Program „Rodzina 500+” napędza także konsumpcjonizm i może prowadzić do regresu gospodarczego, zarówno na szczeblu krajowym jak i lokalnym. Wydatki ponoszone przez samorząd terytorialny na wsparcie socjalne już dziś przewyższają kilkukrotnie kwoty, przeznaczone na służbę zdrowia oraz inne inwestycje.

Duża liczba pobieranych świadczeń z programu „Rodzina 500+” oznacza również mniejszą aktywność zawodową kobiet, w szczególności w rodzinach o niskich dochodach. Panie w wieku od 25 do 44 lat, często rezygnują z pracy na rzecz sprawowania opieki nad dziećmi. Zasiłek wychowawczy w wysokości dodatkowych 500 zł miesięcznie do domowego budżetu sprawia, że mimo braku zatrudnienia są one w stanie zapewnić rodzinie godne życie, a w rezultacie dla części z nich powrót do zawodu po urodzeniu dziecka staje się nieopłacalny. Uwzględniając przy tym ogólną przewagę demograficzną kobiet nad liczbą mężczyzn, ryzyko spadku aktywności na lokalnym rynku pracy jest szczególnie wysokie.

Opisane powyżej kwestie jednoznacznie przemawiają za uznaniem za stan kryzysowy sytuacji, w której liczba dzieci objętych programem „Rodzina 500+”, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców sołectwa, przewyższa średnią wartość dla gminy. W Gminie Urszulin, według danych na 2021 r., wartość owego wskaźnika wyniosła 217,95. Gorsze warunki panują aż w 18 jednostkach pomocniczych, w tym również na terenie ośrodka centralnego – Urszulin. Najwięcej świadczeń wychowawczych pobierają mieszkańcy Dębowca i Wincencina, co związane jest z występowaniem w tych miejscowościach dużej liczby dzieci w wieku 0-3 lat.

Celem przeciwdziałania problemom społeczno-gospodarczym, takim jak degradacja rynku pracy, obniżenie aktywności zawodowej kobiet czy regresja gospodarki, zagrażającym Gminie Urszulin, zalecane jest podjęcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zachęcających panie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym Gminy.

Tabela delimitacyjna 16. Liczba uczniów, mających problemy w nauce na 1000 mieszkańców sołectwa w roku szkolnym 2020/2021.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba uczniów mających problemy w nauce na 1000 mieszkańców sołectwa w roku szkolnym 2020-2021:

- 0
- 0 - 4
- 4 - 16
- 16 - 28
- 28 - 40
- >40

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	18,60	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	5,81	Sęków	0,00	Wincencin	8,77
Borysik	0,00	Stare Załucze	15,63	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	29,94	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	23,53
Grabniak	21,62	Urszulin I	10,58	Wytyczno I	21,48
Jamniki	0,00	Urszulin II	8,80	Wytyczno II	60,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	17,86	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	16,89	Zabrodzie	16,76
Michałów (w tym Wiązowiec)	21,74	Urszulin V	39,22	Zastawie	71,43
Nowe Załucze	51,55	Wereszczyn	34,68	Zawadówka	22,73
wartość dla Gminy					17,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Szkolna codzienność stanowi dominującą część życia dzieci i młodzieży w wieku 6-19 lat. Z założenia, powinien to być dla nich przyjemny, rozwijający obszar rzeczywistości, przynoszący sukcesy i budzący satysfakcję. Niestety zdarza się, że okres edukacji oznacza dla dziecka czas doświadczania licznych porażek, a w związku z tym jest źródłem cierpienia i różnego rodzaju kłopotów.

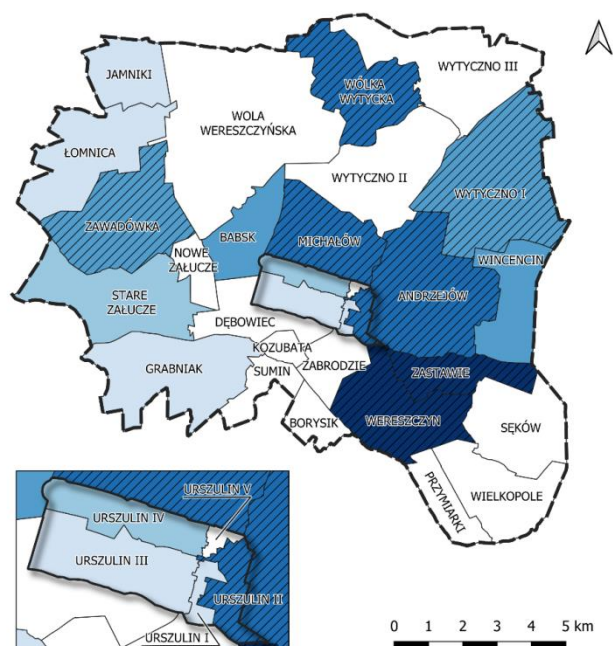
Pojęcie problemów z nauką to szeroki termin, obejmujący wiele zaburzeń o zróżnicowanym stopniu nasilenia. Uczeń może mieć trudności m.in. w czynnościach takich jak czytanie, pisanie i liczenie. Bywa też, że kłopoty dziecka związane są ze złą organizacją czasu, kłopotami z pamięcią lub koncentracją, albo brakiem umiejętności myślenia abstrakcyjnego. Przyswajanie wiedzy może być utrudnione także przez problemy natury dydaktycznej, społecznej czy gospodarczej – mowa tu o rozbieżnościach pomiędzy wymaganiami nauczycieli i pedagogów, założeniami podstawy programowej i oczekiwaniami środowiska, a realiami życia oraz możliwościami poznawczymi dziecka.

Problemy edukacyjne to stan długotrwały i stopniowo narastający, który sprzyja wielu innym zjawiskom o charakterze pejoratywnym. Uczeń, mający trudności w przyswajaniu wiedzy łatwo zniechęca się i traci motywację do nauki, w rezultacie wykazując awersję w kwestii chodzenia do szkoły. To z kolei odbić się może na jego zdrowiu psychicznym, obniżając samoocenę, sprzyjając narastaniu frustracji, powodując wycofanie, a nawet prowadząc do depresji i uzależnień. Ponadto, uczniowie mający trudności z nauką (zwłaszcza dorastająca młodzież) często sprawiają problemy wychowawcze, w tym ulegają demoralizacji lub wchodzą w konflikty z prawem. To z kolei przekłada się na ogólny wzrost przestępczości i zachowań patologicznych na danym terenie.

W Gminie Urszulin, liczba dzieci mających problemy w nauce, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców sołectwa, wyniosła w roku szkolnym 2020/2021 średnio 17,25. W kontekście przestrzennym zauważyć można tendencję do występowania wyższych wartości wskaźnika w centralnej części ośrodka, co najprawdopodobniej związane jest z większą gęstością zaludnienia tego rejonu. Najgorsza sytuacja panuje obecnie w sołectwach: Nowe Zalucze, Wytuczno (podobszar Wytuczno II) oraz Zastawie, gdzie analiza niniejszego wskaźnika wskazała ponad dwukrotnie wyższe wyniki, niż średnia gminna.

Nie podlega dyskusji fakt, iż duża liczba dzieci mających problemy w nauce generuje stan kryzysowy na danym obszarze. Chcąc pomóc młodzieży, a tym samym przeciwdziałać opisanym powyżej problemom, konieczne jest zorganizowanie specjalistycznego wsparcia. Gmina Urszulin ma ku temu niepowtarzalną okazję, uwzględniając odpowiednio skonstruowany projekt na liście przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR.

Tabela delimitacyjna 17. Średnie wyniki z egzaminu VIII klas w roku szkolnym 2020/2021 [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- Średnie wyniki z egzaminu VIII klas w roku szkolnym 2020-2021 [%]:
- brak danych
- 0 - 30
- 30 - 40
- 40 - 50
- 50 - 60
- >60
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	34	Przymiarki	Brak danych	Wielkopole	Brak danych
Babsk	49	Sęków	Brak danych	Wincencin	49
Borysik	Brak danych	Stare Załucze	58	Wola Wereszczyńska	Brak danych
Dębowiec	Brak danych	Sumin	Brak danych	Wólka Wytycka	34
Grabniak	66	Urszulin I	63	Wytyczno I	41
Jamniki	66	Urszulin II	36	Wytyczno II	Brak danych
Kozubata	Brak danych	Urszulin III	73	Wytyczno III	Brak danych
Łomnica	63	Urszulin IV	54	Zabrodzie	Brak danych
Michałów (w tym Wiąźoniec)	34	Urszulin V	Brak danych	Zastawie	20
Nowe Załucze	Brak danych	Wereszczyn	27	Zawadówka	42
wartość dla Gminy					47,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Egzamin ósmoklasisty ma charakter obligatoryjny co oznacza, że przystąpić do niego musi każdy uczeń, chcący ukończyć szkołę podstawową. Pytania w nim zawarte dotyczą trzech przedmiotów: matematyki, języka polskiego oraz języka obcego nowożytnego (najczęściej angielskiego). Test ma na celu sprawdzenie, w jakim stopniu ósmoklasiści opanowali wiedzę ogólną i szczegółową, wymaganą przez podstawę programową.

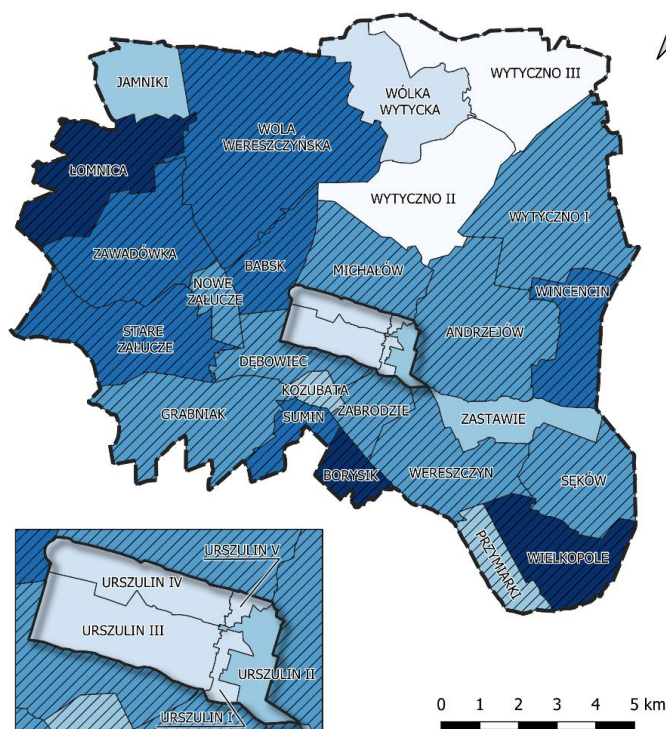
Analiza wyników egzaminu VIII klas pozwala określić, jak wysoki jest poziom nauczania w danej placówce szkolnej. W kontekście roku szkolnego 2020/2021 ów wskaźnik nabiera jednak szczególnego znaczenia, oceniając dodatkowo skuteczność zdalnego nauczania.

Nie jest zaskakującym stwierdzenie, iż pandemia COVID-19 oraz związany z nią lockdown przyniosły edukacyjne spustoszenie. Wiele szkół nie poradziło sobie z tą nagłą i nieprzewidzianą sytuacją, czego rezultatem jest wyraźny spadek poziomu nauczania. Brak odpowiedniego przystosowania placówek do prowadzenia zajęć online, w tym ograniczone umiejętności nauczycieli dot. korzystania z nowych technologii, skutkowało znaczącym obniżeniem zaangażowania dzieci w naukę, przy jednoczesnej łatwości w zdobywaniu dobrych ocen. Przeprowadzane w trakcie pandemii sprawdziany i kartkówki, przez brak należytej kontroli ze strony pedagogów, przynosiły z reguły wysokie noty, aczkolwiek bardzo często nieadekwatne do faktycznego poziomu wiedzy uczniów. Dopiero egzamin VIII klas, który przeprowadzono w tradycyjnej (stacjonarnej) formie, mógł w sposób rzetelny zweryfikować stopień opanowania przez dzieci materiału edukacyjnego.

W Gminie Urszulin, średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2020/2021 wyniósł 47,59%. Zważywszy na zaistniałe okoliczności związane z pandemią, uznać go można za zadowalający, a nawet bardzo dobry. Spośród terytorialnych jednostek pomocniczych, dla których udało się pozyskać dane, najwyższym poziomem edukacji pochwalić się mogą: Grabniak, Jamniki, Łomnica Urszulin I oraz Urszulin III. Uczniowie z tych sołectw uzyskali na egzaminie średnio ponad 60% punktów. Najslabiej wypadły Wereszczyn i Zastawie, gdzie uśrednione wyniki mieszczą się w przedziale 0-30%.

Dobre wyniki, uzyskiwane przez uczniów na egzaminach, świadczą o wysokim poziomie nauczania w danym rejonie. Jest to bardzo pożądaný stan; wiąże się bowiem z lepszym wykształceniem przyszłych pracowników, szansą na zmniejszenie ubóstwa oraz szeroko pojętą poprawą jakości życia. Gmina Urszulin, chcąc utrzymać taką sytuację na swoim terenie powinna priorytetowo potraktować konieczność odbudowy lokalnego systemu edukacji, zwłaszcza w sołectwach, gdzie egzamin VII klas wypadł najslabiej. Niezbędne jest też nadrobienie straconego w okresie lockdownu czasu i wyrównanie różnic w poziomie wiedzy, jakie pojawiły się pomiędzy poszczególnymi grupami dzieci i młodzieży.

Tabela delimitacyjna 18. Liczba czytelników w bibliotece na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba czytelników w bibliotece na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 roku:

- <30
- 30 - 60
- 60 - 100
- 100 - 150
- 150 - 300
- >300

stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	60,47	Przymiarki	104,17	Wielkopole	29,85
Babsk	52,33	Sęków	64,52	Wincencin	35,09
Borysik	17,24	Stare Żalucze	31,25	Wola Wereszczyńska	45,45
Dębowiec	65,87	Sumin	54,79	Wólka Wytycka	188,24
Grabniak	81,08	Urszulin I	190,48	Wytyczno I	93,08
Jamniki	125,00	Urszulin II	123,17	Wytyczno II	680,00
Kozubata	107,14	Urszulin III	165,18	Wytyczno III	450,00
Łomnica	21,98	Urszulin IV	199,32	Zabrodzie	83,80
Michałów (w tym Wiązowiec)	65,22	Urszulin V	235,29	Zastawie	128,57
Nowe Żalucze	61,86	Wereszczyn	63,58	Zawadówka	45,45
wartość dla Gminy					122,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Biblioteka jest instytucją, powołaną do gromadzenia i udostępniania księgozbiorów, stanowiących naukowo-kulturowy dorobek ludzkości. Jej tradycyjne postrzeganie, jako miejsca obcowania z książką, coraz częściej ewoluje jednak do przestrzeni służącej nie tylko celom dydaktycznym, ale pełniącej również funkcje społeczno-rekreacyjne.

Podstawowa niegdyś rola biblioteki – umożliwianie wglądu i/lub wypożyczanie zasobów w formie papierowej – stopniowo ustępuje miejsca innym wartościom, takim jak integracja z drugim człowiekiem czy styczność z kulturą. Dziś, pójście do biblioteki oznacza więcej, aniżeli samo czytanie; można tu skorzystać z komputera i Internetu, spotkać się z rówieśnikami bądź uczestniczyć w zajęciach grupowych. Na odwiedzających, obok książek, czekają bogate zbiory multimedialne i artystyczne, a nierzadko również ciekawe osobistości ze świata nauki czy biznesu, z którymi można porozmawiać w ramach cyklicznie organizowanych spotkań. Ta nowa forma biblioteki sprawia, że przejmuje ona poniekąd rolę ośrodka kultury i coraz częściej nazywana jest mediateką. Liczba osób z niej korzystających staje się zatem jednym z mierników aktywności kulturalnej lokalnej społeczności.

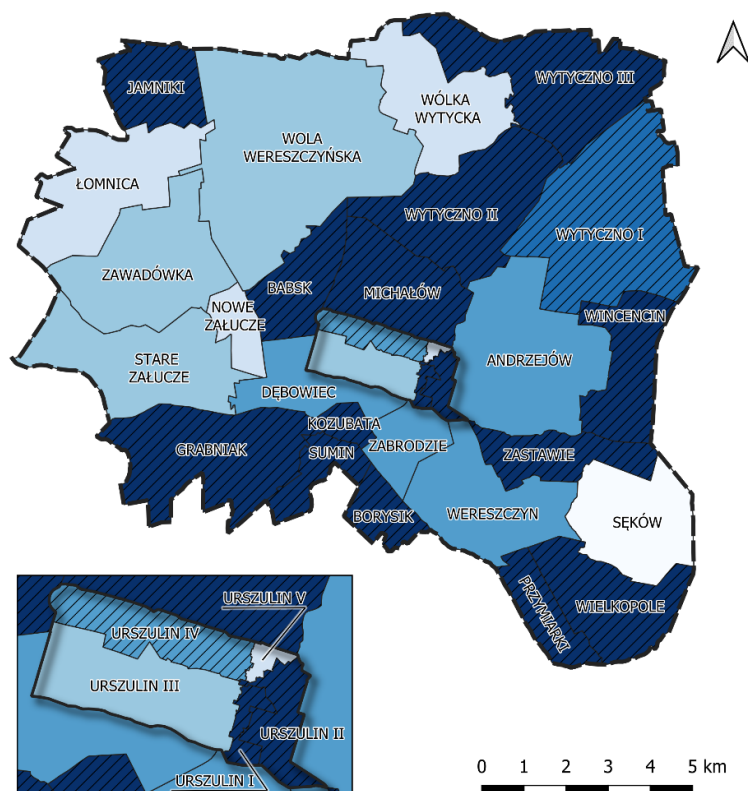
W społeczeństwach wysoko rozwiniętych powszechnym zjawiskiem jest tzw. dematerializacja konsumpcji, czyli wzrost spożycia dóbr niematerialnych, zaspokajających potrzeby wyższego rzędu. Dobra te, to m.in. przynależność do wspólnoty, samorealizacja czy właśnie uczestnictwo w kulturze. Przynoszą one szereg pozytywnych społecznie skutków, rzutując na rozwój psychofizyczny człowieka, jego system wartości, poglądy i zachowania. Partycypacja w kulturze wzbogaca wiedzę, kształtuje wrażliwość estetyczno-emocjonalną, tworzy i wzmacnia więzi społeczne, a nawet wpływa na rozszerzenie możliwości adaptacyjnych jednostki. Aktywność kulturalna pośrednio przekłada się także na rozwój ekonomiczny, stymulując procesy produkcji. W skali mikro powodować może zwiększenie zamożności bądź ubóstwa gospodarstwa domowego, natomiast w skali makro – wzrost (lub regres) gospodarczy.

W Gminie Urszulin, konsumpcja kultury, mierzona liczbą czytelników w bibliotece na 1000 mieszkańców sołectwa, wyniosła w 2021 roku 122,32 osoby. Wartości wyższe od tej średniej odnotowano w zaledwie pięciu sołectwach (10 jednostkach pomocniczych), w tym także w samym Urszulinie. Pozostałe tereny cechują się wyjątkowo niskim poziomem aktywności kulturalnej, w związku z czym uznano je za obszar kryzysowy.

Chcąc zapobiegać szerzeniu się negatywnych zjawisk w wymiarze społeczno-gospodarczym, spowodowanych brakiem uczestnictwa ludności w życiu kulturalnym, Gmina Urszulin powinna podjąć działania zachęcające mieszkańców najbardziej zagrożonych terenów, do aktywnego korzystania z bibliotek oraz uczestniczenia w organizowanych przez nie wydarzeniach. Dobrą praktyką w tym kierunku może okazać się wypracowanie ofert kulturalnych, skierowanych do konkretnych grup odbiorców (dzieci, seniorzy, osoby niepełnosprawne itp.).

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 19. Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 9
- 9,1 - 12
- >12
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	4,65	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	16,13	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	7,81	Wola Wereszczyńska	9,09
Dębowiec	5,99	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	11,76
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	2,39
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	8,93	Wytyczno III	0,00
Łomnica	10,99	Urszulin IV	3,38	Zabrodzie	5,59
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,00	Urszulin V	9,80	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	10,31	Wereszczyn	5,78	Zawadówka	7,58
wartość dla Gminy					4,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Termin „organizacje pozarządowe” stosowany jest w odniesieniu do podmiotów niebędących podległymi administracji publicznej, których działalność nie jest ukierunkowana na zysk. Nierzadko mówi się o nich także jako o „trzecim sektorze”, odróżniając je w ten sposób do sektora publicznego i przedsiębiorstw. Podstawową jednak cechą, która przesądza o tym, czy dana instytucja należy do organizacji pozarządowych, jest jej niekomercyjny charakter. Do grupy tej zaliczymy zarówno stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich i związki zawodowe, jak również fundacje czy partie polityczne.

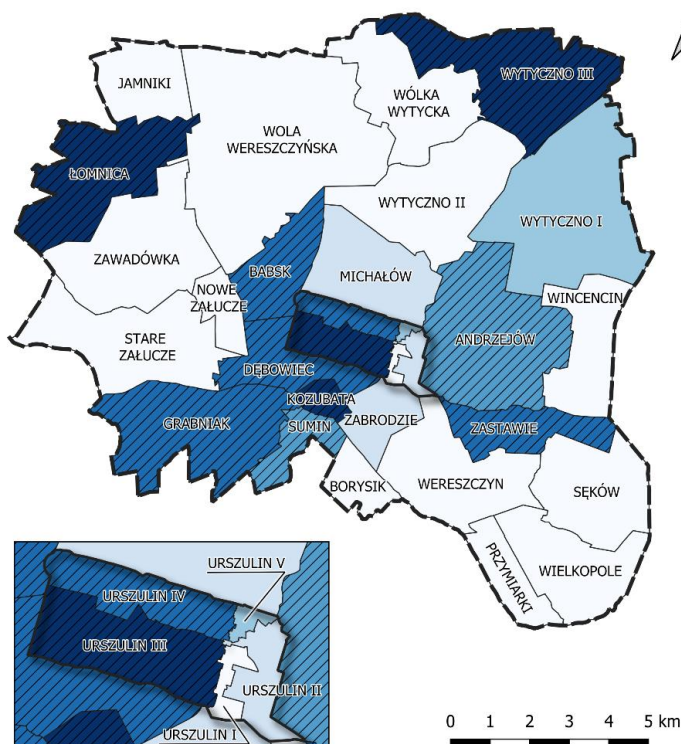
Organizacja pozarządowa może, ale nie musi mieć osobowości prawnej, choć taki status znacznie poszerza perspektywę jej działania. Nabycie osobowości prawnej odbywa się dzięki rejestracji jednostki organizacyjnej w KRS. Stowarzyszenia i fundacje posiadające wpis do tego rejestru mogą m.in.: ubiegać się o uzyskanie statusu organizacji pożytku publicznego bądź założyć działalność gospodarczą. Otwarcie przedsiębiorstwa przez jednostkę organizacyjną (tzw. zjawisko ekonomizacji organizacji pozarządowych) z roku na rok zyskuje na popularności. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że postępowanie to niesie za sobą długofalowe korzyści, takie jak finansowa stabilizacja, niezależność programowa czy ciągłość działań. Dzięki wpisaniu stowarzyszenia lub fundacji do KRS i prowadzeniu przez nie działalności gospodarczej, osoby zrzeszone w tych organizacjach nabywają nowe umiejętności i doświadczenia oraz nawiązują nowe kontakty. Sama organizacja zyskuje natomiast nowe możliwości promocji, poprawę standardów zarządzania finansami czy uporządkowanie kwestii formalno-prawnych.

Funkcjonowanie organizacji pozarządowych na danym terenie świadczy o aktywności jego mieszkańców oraz poziomie ich uczestnictwa w życiu społecznym. Przedsięwzięcia tego typu powstają zwykle z potrzeby (chęci) działania zespołowego i realizacji wspólnych celów. Niskie zaangażowanie społeczności lokalnej w tym zakresie może prowadzić do ogólnego marazmu, braku zainteresowania problemami występującymi w najbliższym sąsiedztwie, a nawet ograniczenia aktywności obywatelskiej.

W Gminie Urszulin, w 2021 r. średnio na 1000 mieszkańców przypadło 4,01 organizacji pozarządowych. Najniższą wartość analizowany wskaźnik osiągnął na obszarze następujących jednostek pomocniczych: Babsk, Borysik, Grabniak, Jamniki, Kozubata, Michałów, Przymiarki, Sumin, Urszulin I, Urszulin II, Wielkopole, Wincencin, Wytyczno II, Wytyczno III oraz Zastawie. W tych rejonach nie funkcjonowała wówczas żadna organizacja typu NGO, zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Wartość wskaźnika poniżej średniej odnotowano również w Urszulinie IV i Wytycznie I.

Wspomaganie działalności i współpraca z istniejącymi organizacjami pozarządowymi, a także wspieranie tworzenia nowych jednostek typu NGO, stanowi ważny element działalności samorządu terytorialnego, budujący zaufanie społeczności lokalnej, poprzez współuczestniczenie w podejmowaniu kluczowych decyzji. Zważywszy na ten fakt, jak również uwzględniając opisane powyżej pozytywne i negatywne skutki, płynące z funkcjonowania organizacji pozarządowych na danym terenie, Gminie Urszulin zaleca się zwrócić większej uwagi na niniejszą kwestię, w tym podejmowanie działań zachęcających mieszkańców do bardziej aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Tabela delimitacyjna 20. Liczba popełnionych wykroczeń i przestępstw na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba popełnionych wykroczeń i przestępstw na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 0 - 6
- 6 - 12
- 12 - 20
- 20 - 30
- 30 - 36

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	13,95	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	29,07	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	29,94	Sumin	13,70	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	27,03	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	7,16
Jamniki	0,00	Urszulin II	5,87	Wytyczno II	0,00
Kozubata	35,71	Urszulin III	31,25	Wytyczno III	33,33
Łomnica	32,97	Urszulin IV	27,03	Zabrodzie	5,59
Michałów (w tym Wiązowiec)	4,35	Urszulin V	9,80	Zastawie	28,57
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					11,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Zgodnie z obowiązującym w prawie polskim Kodeksem Karnym, każdy czyn zabroniony niesie za sobą pewien ładunek karygodności, wynikający z naruszenia jakiegoś dobra. W zależności od stopnia negatywnego oddziaływania dany występki sklasyfikowany zostanie jako wykroczenie bądź przestępstwo. Podstawowymi różnicami pomiędzy tymi dwoma są: motywacja popełnienia danego czynu, jego stopień szkodliwości oraz grożący zań wymiar kary.

Z wykroczeniem mamy do czynienia w przypadku dopuszczenia się społecznie krzywdzącego czynu karalnego, np. wandalizm, zaśmiecanie czy przekroczenie dozwolonej prędkości. Występek tego typu może być spowodowany celowo bądź też nieumyślnie, a za jego popełnienie grozi najczęściej grzywna, nagana i/lub obowiązek naprawienia szkody. Przestępstwo stanowi natomiast działanie powszechnie uznane za niebezpieczne, o dużej szkodliwości społecznej. Czyn ten jest zawsze zawiniony, bezprawny i karalny; najczęściej przyjmuje charakter zbrodni. Kara, za dopuszczenie się przestępstwa to zwykle pozbawienie wolności.

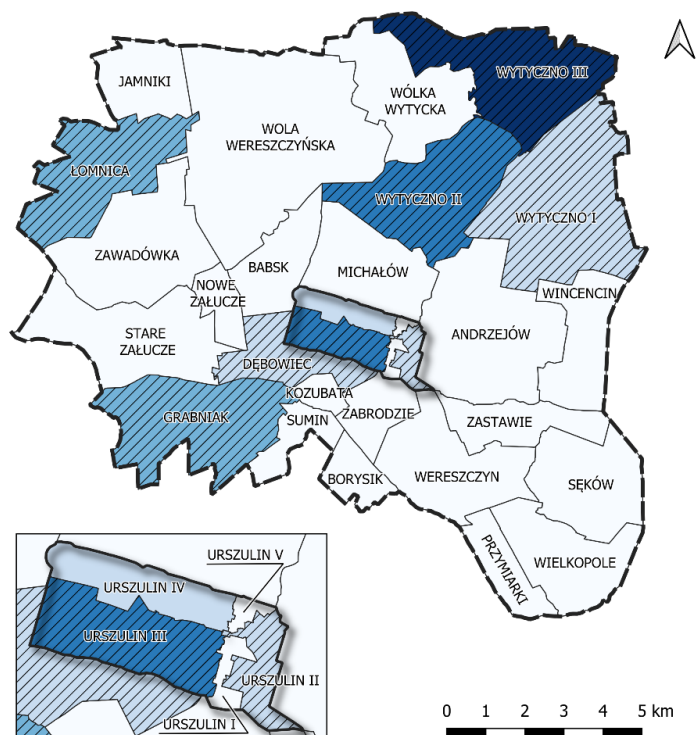
Występowanie licznych wykroczeń i przestępstw na danym terenie wpływa w sposób negatywny na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, a w związku z tym ich jakość życia i rozwój. Osoby korzystające na co dzień z miejsc koncentracji przestępczości, muszą nauczyć się, jak bezpiecznie je użytkować. Najczęściej odbywa się to poprzez unikanie konkretnych punktów o określonych porach, odpowiednie zachowanie, ubiór, wygląd lub zabezpieczenia techniczne. Długotrwałe funkcjonowanie w ten sposób doprowadzić może do oswojenia problemu przestępczości zgodnie z zasadą, że bliskie człowiekowi jest to, co znane i z czym ma codziennie do czynienia.

Rejony koncentracji przestępczości, zwłaszcza jeśli ów stan utrzymuje się permanentnie, bardzo często zostają owiane tzw. złą sławą. Zjawisko to przyczynia się do jeszcze większego wzmożenia poczucia zagrożenia na danym obszarze oraz wzmacnia inne problemy, takie jak ubóstwo, bezrobocie czy zachowania patologiczne. Istotną konsekwencją jest ponadto stygmatyzacja ludzi, zamieszkujących ów „zły obszar”, mająca szczególnie negatywny wpływ na relacje społeczne.

W Gminie Urszulin, według danych na rok 2021, średnia liczba popełnionych wykroczeń i przestępstw, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wyniosła 11,18. Zdecydowanie najniższy poziom bezpieczeństwa publicznego panował wówczas na terenie Łomnicy, Kozubaty, Urszulina III oraz Wytyczna III. Stan kryzysowy (wartości wyższe od średniej dla Gminy) osiągnęły również: Andrzejów, Babsk, Dębowiec, Grabniak, Sumin, Urszulin IV oraz Zastawie. Generalnie, najwięcej wykroczeń i przestępstw występowało w centralnej i wschodniej części Gminy.

Celem przeciwdziałania opisanym powyżej problemom, Gmina Urszulin powinna niezwłocznie podjąć interwencję w sołectwach zagrożonych szerszymi przestępczości. Działania w tym kierunku obejmować muszą zarówno społeczne jak i przestrzenne aspekty życia. W rezultacie oczekuje się wzrostu poziomu bezpieczeństwa, poprawy relacji międzyludzkich oraz społeczno-ekonomicznego ożywienia rejonu.

Tabela delimitacyjna 21. Liczba zatrzymanych kierowców, prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba zatrzymanych kierowców, prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 0 - 6
- 6 - 12
- 12 - 20
- >20

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	5,99	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	10,81	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	4,77
Jamniki	0,00	Urszulin II	5,87	Wytyczno II	20,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	13,39	Wytyczno III	33,33
Łomnica	10,99	Urszulin IV	3,38	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					3,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Bezpieczeństwo ruchu drogowego to powszechnie używana nazwa określająca zbiór zasad, dotyczących takiego poruszania się po drogach, by nie stwarzać przy tym zagrożenia dla innych użytkowników. Niestety, przepisy te są notorycznie łamane przez kierowców, niezdających sobie sprawy z ryzyka, jakie niesie ich zachowanie. Badania dowodzą, że wypadki komunikacyjne stanowią główny powód urazów fizycznych i trzecią z kolei przyczynę zgonów na świecie.

Zagrożenia w ruchu drogowym mogą być wywołane zarówno zachowaniem jego użytkowników, jak i warunkami atmosferycznymi bądź stanem technicznym jezdni. W statystykach wypadków komunikacyjnych dominują jednak te, spowodowane przez człowieka. Do tej grupy zalicza się wszystkie sytuacje, w których głównym czynnikiem jest bezmyślność lub brak rozwagi ze strony kierowcy, m.in. brawura, niedostosowanie prędkości do warunków panujących na drodze czy jazda pod wpływem alkoholu. Według prawa, zachowania tego typu traktowane są jako wykroczenia i podlegają karom, adekwatnym do stopnia szkodliwości dokonanego czynu.

Spośród określonych prawnie wykroczeń w ruchu drogowym, prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości jest szczególnie niebezpieczne. Alkohol wypacza rzeczywistość, zaburza osąd, koordynację wzrokowo-ruchową i czas reakcji. Kierowca, będący w stanie upojenia alkoholowego, ma niespójny wzorzec jazdy – często zmienia pas ruchu, przyspiesza lub zwalnia bez wyraźnego powodu, a nawet może bez uzasadnionej przyczyny zatrzymać pojazd na drodze. To z kolei zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia kolizji oraz wpływa na dotkliwość obrażeń, doznanych podczas wypadku.

Wskaźnik liczby zatrzymanych kierowców, prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości obrazuje stopień zachwiania bezpieczeństwa ruchu drogowego na danym terenie. Wysoki odsetek osób, które wsiadają za kierownicę po spożyciu alkoholu, przekłada się na wzrost liczby wypadków komunikacyjnych. Zjawisko to jest szczególnie niebezpieczne, gdy występuje w okolicach szkół, przedszkoli oraz innych miejsc dziennego pobytu dzieci i młodzieży. Ponadto, prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu zazwyczaj nie jest sytuacją jednorazową – istnieje duże prawdopodobieństwo, że nietrzeźwy kierowca zmaga się z problemem choroby alkoholowej na co dzień. Kwestie te stanowią bezsprzeczne argumenty dla uznania za stan kryzysowy wartości wskaźnika wyższych od średniej.

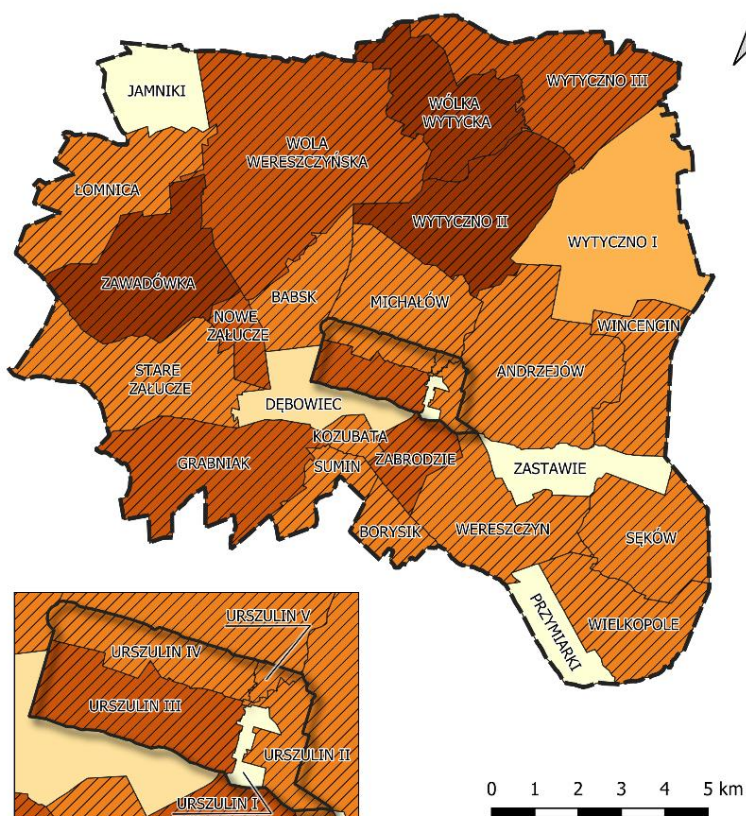
W Gminie Urszulin, średnia liczba zatrzymanych kierowców, prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości w 2021 r., w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wyniosła 3,62 osoby. Stan kryzysowy wykazało osiem terytorialnych jednostek pomocniczych, tj.: Dębowiec, Grabniak, Łomnica, Urszulin II, Urszulin III oraz całe Wytuczno (I, II i III). Spośród nich, w najgorszej sytuacji znajduje się Wytuczno III, gdzie wartość przedmiotowego wskaźnika przekroczyła 20 osób.

Zagrożenia komunikacyjne, w tym jazda pod wpływem alkoholu, bardzo często skutkują paraliżem lub całkowitą blokadą prawidłowo funkcjonującej społeczności. Aby tego uniknąć oraz przeciwdziałać powyższym problemom Gminie Urszulin rekomenduje się współpracę ze służbami bezpieczeństwa (przede wszystkim z Policją), celem zwiększenia kontroli drogowych. Nie bez znaczenia będą także wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia edukujące lokalną społeczność w kwestiach bezpieczeństwa ruchu drogowego.

4.2. ANALIZA PROBLEMÓW W SFERZE GOSPODARCZEJ

Analizę sytuacji gospodarczej Gminy Urszulin oparto o wskaźniki obrazujące problem poziomu przedsiębiorczości, a także rentowności gospodarstw rolnych. Są to dwa aspekty ukazujące potencjał gospodarczy Gminy – zarówno w zakresie wewnętrznym - przedsiębiorczości mieszkańców Gminy, jak atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i możliwości przyciągnięcia kapitału z zewnątrz.

Tabela delimitacyjna 22. Dynamika zmiany liczby działających podmiotów gospodarczych w latach 2015-2021 [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Dynamika zmiany liczby działających podmiotów gospodarczych w latach 2015-2021 [%]:

- od -100 do -50
- od -50 do -25
- od -25 do 0
- od 0 do 25
- od 25 do 50
- od 50 do 100
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	100,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Żalucze	0,00	Wola Wereszczyńska	-28,57
Dębowiec	33,33	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	-50,00
Grabniak	-25,00	Urszulin I	75,00	Wytyczno I	16,67
Jamniki	100,00	Urszulin II	-18,18	Wytyczno II	-50,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	-26,32	Wytyczno III	-25,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	-21,21	Zabrodzie	-28,57
Michałów (w tym Wiązowiec)	-14,29	Urszulin V	-20,00	Zastawie	100,00
Nowe Żalucze	-33,33	Wereszczyn	-16,67	Zawadówka	-66,67
wartość dla Gminy					1,20%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Zgodnie z definicją, podmiot gospodarczy to osoba fizyczna lub prawna (a także jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej), która prowadzi legalnie funkcjonujące przedsiębiorstwo, oparte na wpisie do ewidencji działalności gospodarczej. Gospodarka rynkowa, tak na szczeblu globalnym jak i lokalnym, charakteryzuje się występowaniem wielu różnych podmiotów, wytwarzających towary oraz świadczących określone usługi. Jednostki te są niezależne od rządu i samodzielnie podejmują decyzje, kierując się przede wszystkim interesem własnym oraz zyskiem.

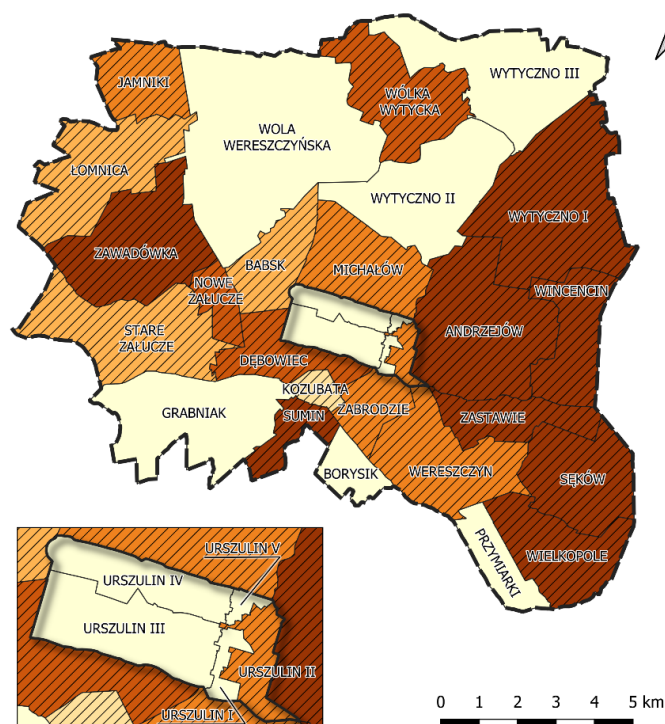
Współcześnie zmieniające się otoczenie rynkowe oczekuje od podmiotów gospodarczych umiejętności dostosowywania zadań, funkcji oraz metod organizacji pracy do nowych uwarunkowań. Nie każde przedsiębiorstwo jest jednak w stanie sprostać tym wyzwaniom, w rezultacie czego niejednokrotnie firmy upadają bądź zawieszają działalność na pewien okres. Równocześnie, na rynek wkraczają całkiem nowe podmioty gospodarcze, oferujące produkty i usługi dostosowane do aktualnych potrzeb (głównie związane z technologiami informatycznymi). Pomędzy dotychczas istniejącymi oraz początkującymi przedsiębiorstwami zachodzi więc swoista wymiana, której dynamika przesądza o stabilności gospodarczej danego obszaru.

O stabilnym rynku gospodarczym mówi się, gdy występuje dodatni współczynnik zmiany liczby działających podmiotów gospodarczych w danym przedziale czasu. Innymi słowy, będzie to sytuacja, w której na przestrzeni analizowanych lat zarejestrowano więcej nowych przedsiębiorstw, aniżeli wyrejestrowano dotychczas istniejących. Poziom tak rozumianej stabilności w istotny sposób wpływa na tempo rozwoju gospodarczego ośrodka, przekładając się m.in. na zapewnienie stałych miejsc pracy czy wzrost konkurencyjności firm na rynku lokalnym. Dynamicznie rozwijająca się gospodarka wpływa zatem na szeroko pojętą poprawę jakości życia społeczeństwa.

W Gminie Urszulin, dynamika zmiany liczby działających podmiotów gospodarczych w latach 2015-2021, wyniosła średnio 1,2%. W ujęciu ogólnym można więc uznać, że sytuacja gospodarcza ośrodka jest stabilna i rozwojowa (w pozytywnym kontekście). Niestety, analiza przedmiotowego wskaźnika w podziale na jednostki pomocnicze wskazuje na dużo mniej satysfakcjonujący stan – w przeważającej większości sołectw odnotowano wartości niższe niż średnia dla Gminy. Zgodnie z przyjętym tokiem rozumowania, im większe jest odchylenie w kierunku spadkowym, tym trudniej mówić o zachowaniu stateczności, a w związku z tym wiarygodność ekonomiczna takich jednostek podlega pewnym wątpliwościom. Z badania wynika, że w latach 2015-2021 tylko 6 obszarów (Dębowiec, Jamniki, Przymiarki, Urszulin I, Wytyczno I, Zastawie) faktycznie rozwinęło się pod względem ekonomicznym. Na pozostałych terenach odnotowano regresję podmiotów gospodarczych.

Chcąc zapewnić stabilność lokalnej gospodarki Gmina Urszulin powinna przede wszystkim powziąć działania rewitalizacyjne z zakresu wsparcia przedsiębiorczości i tworzenia terenów inwestycyjnych. Projekty ukierunkowane na ten cel sprzyjać będą powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych, sprzyjając tym samym poprawie kondycji rynku gospodarczego.

Tabela delimitacyjna 23. Liczba zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych na 1000 ludności sołectwa w 2021r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych na 1000 ludności sołectwa w 2021 r.:

- < 20
- 20 - 25
- 25 - 30
- 30 - 35
- 35 - 40
- > 40

stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	18,60	Przymiarki	41,67	Wielkopole	14,93
Babsk	34,88	Sęków	16,13	Wincencin	8,77
Borysik	86,21	Stare Załucze	31,25	Wola Wereszczyńska	45,45
Dębowiec	23,95	Sumin	13,70	Wólka Wytycka	23,53
Grabniak	48,65	Urszulin I	111,11	Wytyczno I	16,71
Jamniki	27,78	Urszulin II	26,39	Wytyczno II	60,00
Kozubata	35,71	Urszulin III	62,50	Wytyczno III	50,00
Łomnica	32,97	Urszulin IV	87,84	Zabrodzie	27,93
Michałów (w tym Wiązowiec)	26,09	Urszulin V	156,86	Zastawie	14,29
Nowe Załucze	20,62	Wereszczyn	28,90	Zawadówka	7,58
wartość dla Gminy					40,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Działające na danym obszarze podmioty gospodarcze, oprócz stabilizacji lokalnego rynku, wpływają również na jakość kapitału ludzkiego, warunkowaną m.in. poziomem przedsiębiorczości mieszkańców. Osoba przedsiębiorcza cechuje się gotowością do podejmowania ryzyka, zdolnością dostrzegania potrzeb oraz umiejętnością doskonalenia pomysłów. W procesie decyzyjnym, poza dążeniem do zysku, kieruje się przede wszystkim pragnieniem niezależności, samorealizacji i urzeczywistnienia własnych wizji. Wszystkie te cechy sprawiają, że przedsiębiorcy są bardzo ważnymi członkami każdej społeczności – zaangażowanymi, kreatywnymi i dociekliwymi, a analiza ich liczby na terenie danej jednostki administracyjnej pozwala wnioskować o poziomie zaradności mieszkańców, w tym chęci do pracy na własny rachunek.

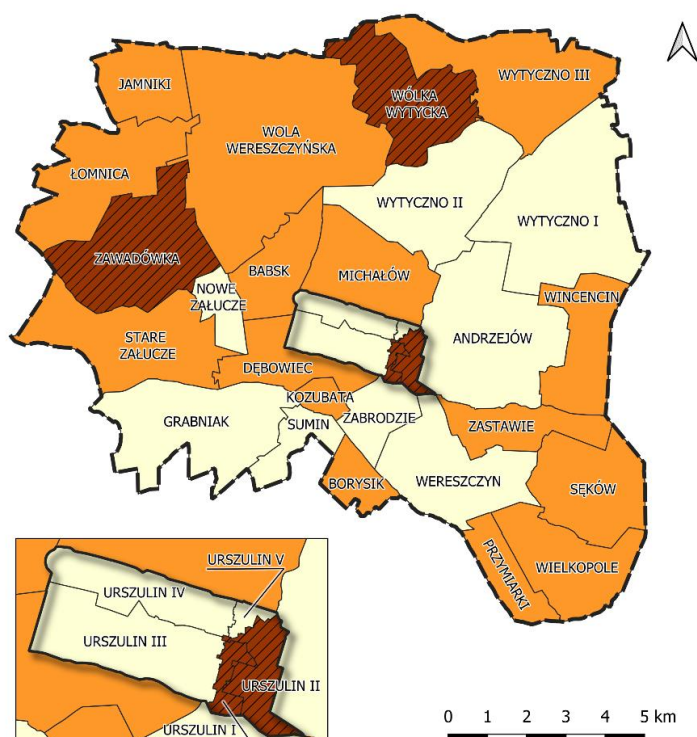
Szczególna rola podmiotów gospodarczych, rozumianych jako prowadzący własną działalność organizatorzy produkcji, usługodawcy oraz twórcy nowatorskich pomysłów, podyktowana jest w dużej mierze ich wkładem w funkcjonowanie sfery ekonomicznej. Przedsiębiorcy wprowadzają na rynek nowatorskie wyroby lub usługi, rozwijają technologie, reorganizują przedsiębiorstwa w twórczy sposób i de facto tworzą nowe rynki pracy. To właśnie oni decydują o poziomie autonomicznych inwestycji (niezależnych od regulacji państwa), wpływając tym samym na konkurencyjność gospodarki oraz pośrednio – poziom bogactwa gminy, regionu czy kraju. Ponadto, współpracując ze sobą podmioty gospodarcze kształtują trwale powiązania i układy przestrzenne – tzw. okręgi przemysłowe.

Niski wskaźnik działających podmiotów gospodarczych oznacza ograniczenie ich pozytywnego wpływu na społeczno-ekonomiczny wymiar funkcjonowania danego obszaru, a więc świadczy o niekorzystnych warunkach dla rozwoju lokalnej gospodarki. Konsekwencją takiej sytuacji może być np. niewystarczająca liczba miejsc pracy, monofunkcyjność gospodarza czy nawet obniżenie jakości kapitału ludzkiego. To ostatnie rzutuje dodatkowo na wymiar społeczny, ograniczając zasoby fachowej (branżowej) wiedzy pracowników danej organizacji, ich doświadczenia, motywacji i umiejętności, a więc pogarszając kapitał intelektualny. Niski wskaźnik liczby przedsiębiorstw na danym terenie interpretować można również w kontekście życiowej niezaradności mieszkańców, którzy nie chcą bądź nie potrafią pracować na własny rachunek, pozostając zależnymi od pracodawców dotychczas istniejących na rynku.

W Gminie Urszulin w 2021 roku na 1000 mieszkańców przypadło średnio 40,03 działających podmiotów gospodarczych. Wartości wyższe odnotowano w zaledwie 10 jednostkach pomocniczych: Borysik, Grabniak, Przymiarki, Urszulin I, Urszulin III, Urszulin IV, Urszulin V, Wola Wereszczyńska, Wytyczno II oraz Wytyczno III. Na terenie pozostałych sołectw w analizowanym roku funkcjonowało zbyt mało podmiotów gospodarczych, by można było mówić o postępującym rozwoju ekonomicznym. Obszar ten uznano więc za stan kryzysowy, wymagający wdrożenia działań naprawczych.

Celem zwiększenia liczby działających podmiotów gospodarczych w Gminie Urszulin, a tym samym dążenia do jej rozwoju oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom opisanym powyżej, kluczowe jest pobudzenie w mieszkańcach zachowań przedsiębiorczych. Istotne w tym kontekście będą wszelkie działania o charakterze miękkim, edukujące lokalną społeczność w sprawach prowadzenia biznesu, jak również wsparcie finansowe dla przedsiębiorców wkraczających na rynek lokalny.

Tabela delimitacyjna 24. Dynamika zmiany liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Dynamika zmiany liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]:

- 100
- 0
- 100
- stan kryzysowy - wartości równe 100%

Andrzejów	-100	Przymiarki	0	Wielkopole	0
Babsk	0	Sęków	0	Wincencin	0
Borysik	0	Stare Załucze	0	Wola Wereszczyńska	0
Dębowiec	0	Sumin	-100	Wólka Wytycka	100
Grabniak	-100	Urszulin I	100	Wytyczno I	-100
Jamniki	0	Urszulin II	100	Wytyczno II	-100
Kozubata	0	Urszulin III	-100	Wytyczno III	0
Łomnica	0	Urszulin IV	-100	Zabrodzie	-100
Michałów (w tym Wiązowiec)	0	Urszulin V	-100	Zastawie	0
Nowe Załucze	-100	Wereszczyn	-100	Zawadówka	100
wartość dla Gminy					99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

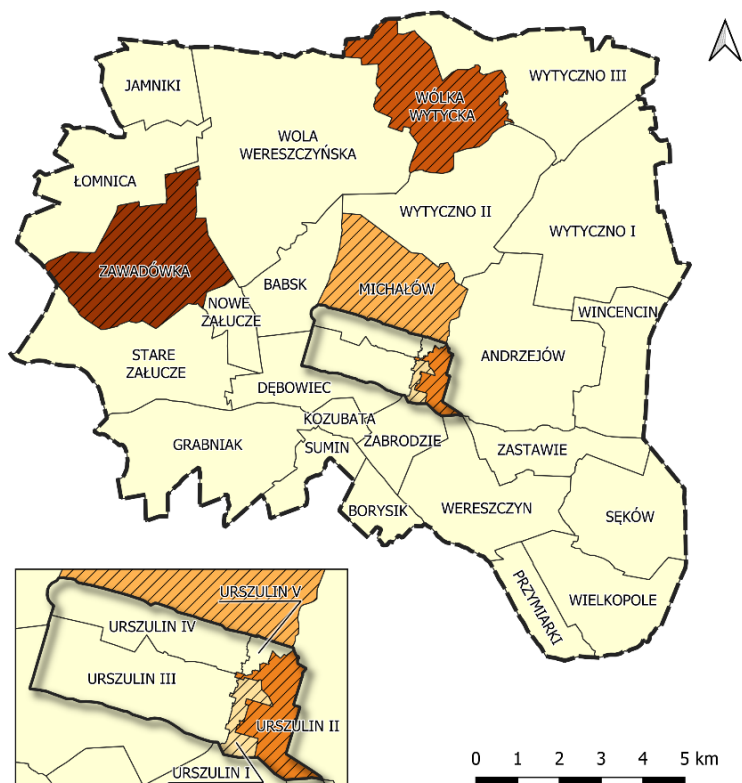
Kolejną zmienną poddaną analizie była dynamika zmiany liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]. W Gminie Urszulin wskaźnik wyniósł średnio 99%. W ujęciu ogólnym można więc uznać, że sytuacja gospodarcza ośrodka jest stabilna i rozwojowa (w pozytywnym kontekście), również w podziale na jednostki pomocnicze. Jedynie w czterech jednostkach odnotowano wartość wyższą od średniej dla Gminy - wartość 100% (Urszulin I, Urszulin II, Wólka Wytycka, Zawadówka).

Ważnym czynnikiem kształtującym długość „życia” przedsiębiorstwa jest poziom kapitału ludzkiego właściciela. Wyższe wykształcenie oraz piastowanie w przeszłości stanowiska kierowniczego przekładają się pozytywnie na efektywność prowadzonych działań i tym samym zwiększają żywotność podmiotu gospodarczego. Zdobyte doświadczenie i wyrobione nawyki właściciela przekładają się na sukces przedsięwzięcia. Prawdopodobieństwo przetrwania pierwszych pięciu lat od momentu wejścia na rynek doświadczonych przedsiębiorców jest blisko dwukrotnie większe w porównaniu z osobami, które uprzednio były bezrobotne.

Największym wezwaniem dla przedsiębiorców stanowi przetrwanie pierwszego, najtrudniejszego okresu działalności, gdy trzeba intensywnie walczyć o pozyskanie klientów, a jednocześnie stopniowo wyczerpują się zasoby finansowe zgromadzone w momencie wejścia na rynek. Dla tych jednostek niezwykle ważne jest możliwość skorzystania z programów pomocowych. Ich charakter może przybierać różnorakie formy, są to m.in.: kredyty, fundusze pożyczkowe, jak również kursy, szkolenia i doradztwo w kwestii pozyskiwania funduszy na rozwój ze środków unijnych.

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 25. Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w liczbie podmiotów zarejestrowanych i działających w 2021r [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w liczbie podmiotów zarejestrowanych i działających w 2021 roku [%]:

- 0
- 0 - 10
- 10 - 20
- 20 - 40
- 40 - 50
- >50

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Żalucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	50,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	9,52	Wytyczno I	0,00
Jamniki	0,00	Urszulin II	22,22	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	16,67	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Żalucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	100,00
wartość dla Gminy					6,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Przedsiębiorstwa funkcjonujące w warunkach gospodarki rynkowej nie mogą zagwarantować sobie ciągłości swego istnienia. W praktyce gospodarczej obok nowo powstających przedsiębiorstw, tych rozwijających się, występują i takie, które upadają. Z pewnością zjawisko upadłości nie jest niczym nadzwyczajnym, nasila się lub jest ono bardziej zauważalne przez uczestników systemu gospodarczego w okresach dekonjunktury, która sprzyja niewypłacalności przedsiębiorstw.

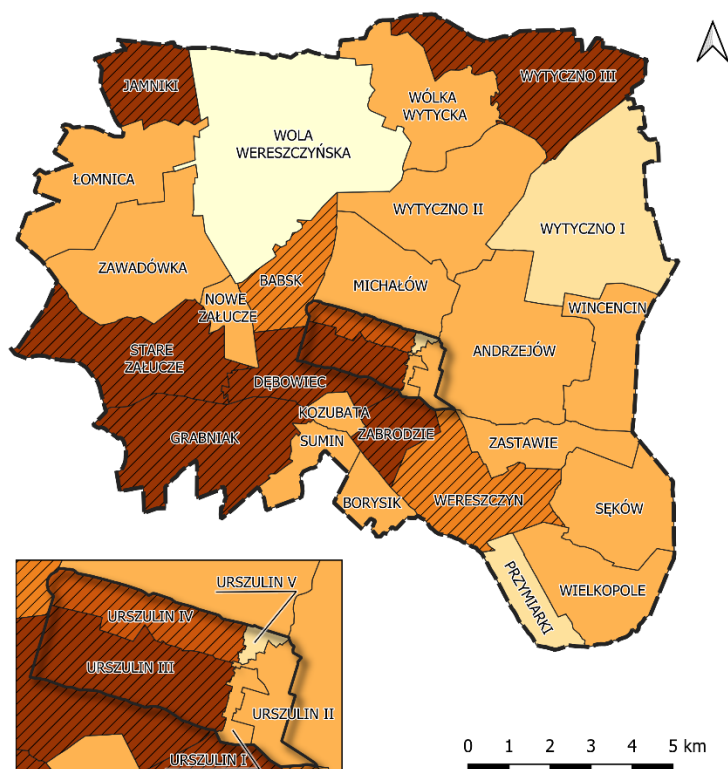
Zgodnie z zasadami gospodarki wolnorynkowej przedsiębiorstwa, które nie są w stanie zapewnić sobie właściwej efektywności, w konsekwencji upadają. Upadłość przedsiębiorstwa można ujmować na różnych płaszczyznach, najczęściej rozpatrywana jest ona w aspekcie ekonomicznym i prawnym. Ujęcie ekonomiczne upadłości związane jest z sytuacją finansową przedsiębiorstwa, gdy podmiot trwale traci zdolność do regulowania zobowiązań, lub też gdy jego zasoby majątkowe są niewystarczające na pokrycie zobowiązań, bądź w sytuacji, gdy oba zjawiska występują razem. Upadłość w ujęciu prawnym w przeciwieństwie do upadłości ekonomicznej ustalana jest sądownie.

W Gminie Urszulin, według danych na rok 2021, średni udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w liczbie podmiotów zarejestrowanych wynosił 6,61%. Zdecydowanie wyższy udział podmiotów wyrejestrowanych miał miejsce wówczas na terenie miejscowości: Michałów, Urszulin I i II, Wólka Wytycka oraz Zawadówka.

Celem przeciwdziałania opisanym powyżej problemom należy działania rewitalizacyjne oprzeć o propagowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz upowszechnić funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu na obszarze Gminy. W rezultacie oczekuje się wzrostu poziomu przedsiębiorczości oraz zmniejszenia liczby podmiotów ogłaszających upadłość.

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 26. Dynamika zmiany liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Dynamika zmiany liczby nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]:

- 100
- od -100 do -60
- od -60 do -30
- od -30 do 0
- od 0 do 100
- od 100 do 300
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0	Przymiarki	100	Wielkopole	0
Babsk	-50	Sęków	0	Wincencin	0
Borysik	0	Stare Załucze	-100	Wola Wereszczyńska	300
Dębowiec	-100	Sumin	0	Wólka Wytycka	0
Grabniak	-100	Urszulin I	0	Wytyczno I	100
Jamniki	-100	Urszulin II	0	Wytyczno II	0
Kozubata	0	Urszulin III	-100	Wytyczno III	-100
Łomnica	0	Urszulin IV	-66,66	Zabrodzie	-100
Michałów (w tym Wiązowiec)	0	Urszulin V	100	Zastawie	0
Nowe Załucze	0	Wereszczyn	-33,33	Zawadówka	0
wartość dla Gminy					-8,33%

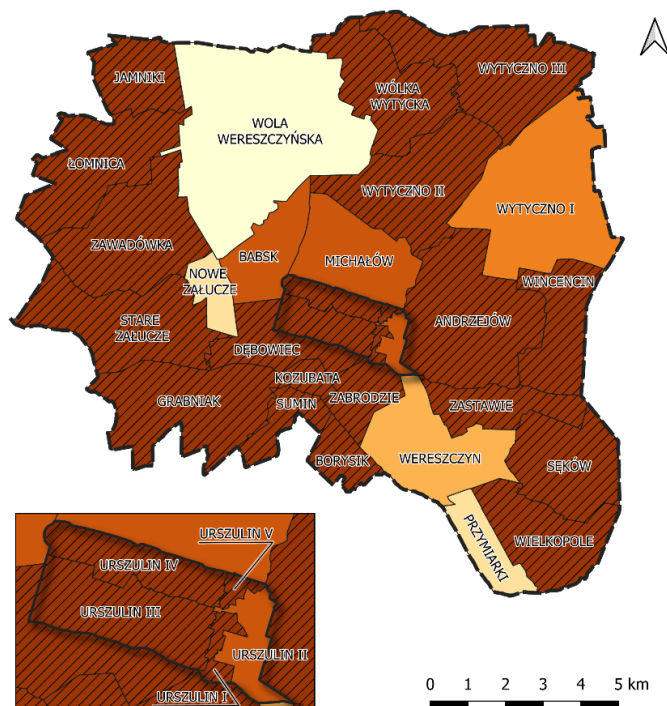
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Staly napływ nowych przedsiębiorców i inwestorów oraz przedsiębiorczy mieszkańcy mają ogromny wpływ na kształtowanie gospodarki jednostki samorządu. Jednak nie wystarczy przyciągnąć nowych przedsiębiorców na teren Gminy, należy również zapewnić im warunki do prosperowania. Przyniesie to nie tylko efekty finansowe w postaci odprowadzanych podatków ale również zostaną utworzone nowe miejsca pracy dla mieszkańców gminy i okolic.

Wskaźnik dynamiki zmiany liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%], przedstawia różnicę między liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w porównaniu do stanu z 2015 roku. Średnia wartość dla gminy jest dodatnia i wynosi -8,33%.

Na przestrzeni 7 lat spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych odnotowano w ponad 30% sołectw w Gminie Urszulin. Ujemną wartość wskaźnika a tym samym stan kryzysowy zidentyfikowano w jednostkach: Babsk, Dębowiec, Grabniak, Jamniki, Stare Załucze, Urszulin III i IV, Wereszczyn, Wytuczno III i Zabrodzie.

Tabela delimitacyjna 27. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie zarejestrowanych i działających podmiotów gospodarczych w 2021r. [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie zarejestrowanych i działających podmiotów gospodarczych w 2021r. [%]:

- 0 - 10
- 10 - 20
- 20 - 30
- 30 - 40
- 40 - 50
- 50 - 60
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	50,00	Wielkopole	0,00
Babsk	16,67	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	0,00	Wola Wereszczyńska	60,00
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	9,52	Wytyczno I	28,57
Jamniki	0,00	Urszulin II	11,11	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	3,85	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	16,67	Urszulin V	6,25	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	50,00	Wereszczyn	40,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					9,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

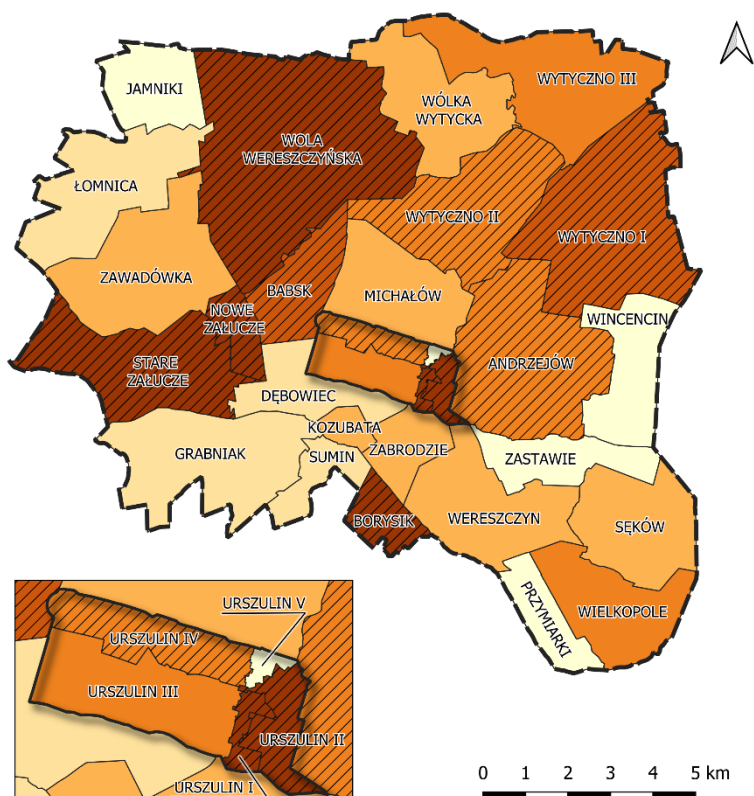
Aby dokładniej przedstawić sytuację gospodarczą i jej możliwości rozwoju przedstawiony został kolejny wskaźnik dotyczący nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - „udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w liczbie zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych”.

Analizując strukturę przestrzenną, należy zauważyć że nowe przedsiębiorstwa powstają w obszarach charakteryzujących się największym potencjałem gospodarczym w Gminie Urszulin, co może mieć wpływ na ich „przeżywalność”.

Opisane powyżej kwestie jednoznacznie przemawiają za uznaniem za stan kryzysowy sytuacji, w której udział nowo zarejestrowanych podmiotów w liczbie zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych jest niższy niż 9,75% (średnia wartość dla gminy). Gorsze warunki na rozpoczęcie działalności gospodarczej panują aż w 22 jednostkach /solectwach Gminy. W 19 solectwach w 2021 roku nie zarejestrowano żadnego podmiotu gospodarczego.

Celem przeciwdziałania problemom gospodarczym, takim jak niska przeżywalność nowopowstałych podmiotów, należy stworzyć mechanizmy wsparcia adresowanego do tych podmiotów. Mechanizmy te powinny być zdecydowanie odmienne niż w przypadku już istniejących przedsiębiorstw i winny opierać się przede wszystkim na odniesieniu do lokalnej struktury branżowej przedsiębiorstw oraz lokalnych potrzeb na określone rodzaje działalności.

Tabela delimitacyjna 28. Dynamika zmiany liczby gospodarstw rolnych w sołectwie w latach 2015-2021 [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Dynamika zmiany liczby gospodarstw rolnych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]:

- poniżej -3
- od -3 do 3
- od 3 do 6
- od 6 do 12
- od 12 do 18
- powyżej 18
- stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	9,23	Przymiarki	-6,45	Wielkopole	8,57
Babsk	13,21	Sęków	5,26	Wincencin	-3,85
Borysik	19,05	Stare Załucze	64,15	Wola Wereszczyńska	18,37
Dębowiec	-2,22	Sumin	-2,70	Wólka Wytycka	5,56
Grabniak	0,00	Urszulin I	47,62	Wytyczno I	13,38
Jamniki	-5,00	Urszulin II	24,44	Wytyczno II	11,76
Kozubata	5,26	Urszulin III	8,82	Wytyczno III	9,52
Łomnica	-2,78	Urszulin IV	11,63	Zabrodzie	4,55
Michałów (w tym Wiązowiec)	3,33	Urszulin V	-5,56	Zastawie	-17,24
Nowe Załucze	21,21	Wereszczyn	3,33	Zawadówka	5,77
wartość dla Gminy					8,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

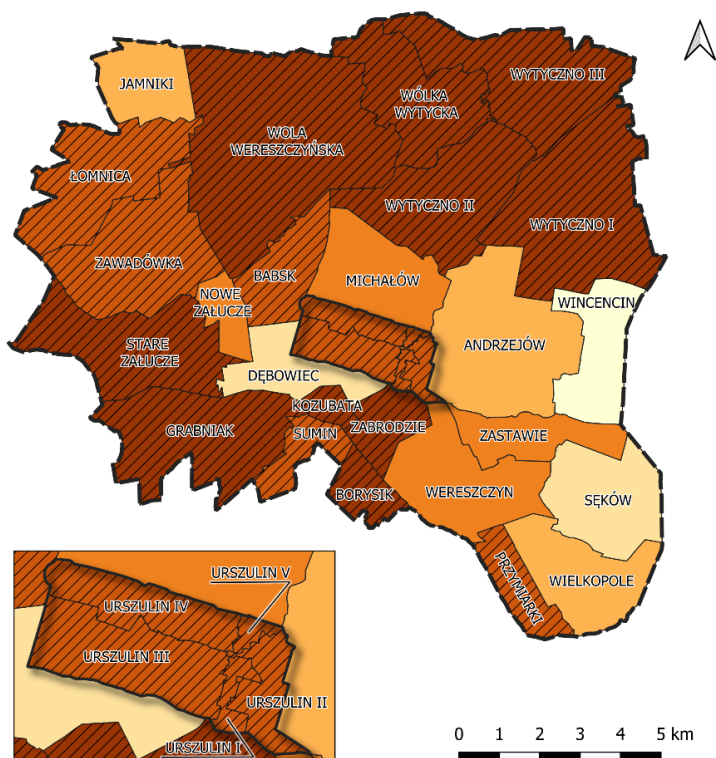
W Gminie Urszulin zdecydowanie najliczniejszą i dominującą grupę stanowią gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 do 5 ha. Od kilku lat liczba tych gospodarstw posiada tendencję wzrostową. Jest to tendencja niekorzystna i odwrotna od zamierzeń polityki rolnej w skali kraju, zakładających spadek ilości gospodarstw rolnych przy wyraźnym wzroście ich powierzchni.

Na tak niekorzystny trend duży wpływ ma turystyczny potencjał obszaru Gminy. Najważniejszym zadaniem terenów wiejskich jest produkcja żywności, jednak z czasem rolnicy zaczęli dostrzegać możliwość rozwijania na wsi działalności pozarolniczej, takiej jak turystyka. Stopniowo, wraz z przesuwaniem się punktu ciężkości ze wzrostu produkcji rolnej na rozwój wsi, można zauważyć wzrost rozdrobnienia gospodarstw rolnych i ukierunkowanie ich funkcjonowania na działalność pozarolniczą.

Prowadzi to do rozdrobnienia gospodarstw rolnych i zmniejszenie produkcji rolnej co jest całkowicie nieadekwatny w stosunku do narastających wyzwań w zakresie nasilającej się konkurencji na wspólnym rynku rolnym UE i na rynku światowym.

W Gminie Urszulin, według danych na 2021 r., dynamika zmiany liczby gospodarstw rolnych w sołectwie w latach 2015-2021 przyjęła wartość dodatnią - 8,94%. W zdecydowanej większości terytorialnych jednostek pomocniczych otrzymane wyniki są jeszcze zadowalające, jednak w 40% z nich zauważalny jest istotny wzrost liczby gospodarstw przy jednoczesnym spadku ich areалу. Najgorszej sytuacji kryzysowej znajdują się sołectwa Nowe i Stare Załucze.

Tabela delimitacyjna 29. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2021r. [ha].

Legenda

- granica Gminy
 - granica Urszulina
 - granice sołectw
- Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2021 r. [ha]:
- 3 - 4,5
 - 4,5 - 6
 - 6 - 7,5
 - 7,5 - 9
 - 9 - 10,5
 - 10,5 - 12
 - stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	7,64	Przymiarki	5,67	Wielkopole	8,68
Babsk	4,64	Sęków	9,66	Wincencin	11,85
Borysik	4,46	Stare Żalucze	3,97	Wola Wereszczyńska	4,14
Dębowiec	9,75	Sumin	4,77	Wólka Wytycka	3,75
Grabniak	3,33	Urszulin I	4,61	Wytyczno I	4,38
Jamniki	8,25	Urszulin II	4,61	Wytyczno II	4,38
Kozubata	3,72	Urszulin III	4,61	Wytyczno III	4,38
Łomnica	4,68	Urszulin IV	4,61	Zabrodzie	4,05
Michałów (w tym Wiązowiec)	6,465	Urszulin V	4,61	Zastawie	6,92
Nowe Żalucze	6,77	Wereszczyn	6,64	Zawadówka	5,1
wartość dla Gminy					5,70 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

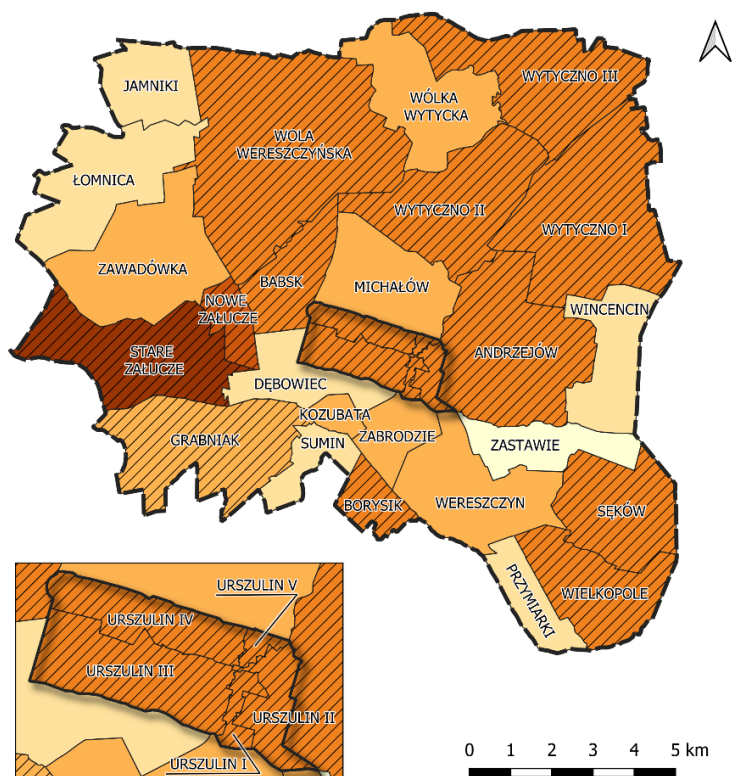
Jednym z wykorzystanych mierników sfery gospodarczej nawiązującym do rolniczego charakteru Gminy Urszulin jest wielkość gospodarstw rolnych. Jest to czynnik mający istotny wpływ na dochodowość działalności rolniczej, a w konsekwencji na sytuację materialną rodzin z niej się utrzymujących.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Gminie Urszulin wynosi 5,7 ha. Średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych dla Polski w 2020 roku (dane z Powszechnego Spisu Rolnego) wynosiła 12,65 ha, natomiast w województwie lubelskim 9,64 ha.

Potwierdza to problem znacznego rozdrobnienia gospodarstw rolnych wskazywany również w innych dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy. Sołectwami, w których średnia wielkość gospodarstwa rolnego jest mniejsza niż średnia dla gminy są: Babsk, Borysik, Grabniak, Kozubata, Łomnica, Przymiarki, Stare Żalucze, Sumin, Urszulin, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Wytyczno, Zabrodzie i Zawadówka.

W celu poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, racjonalnego ukształtowania rozłogów gruntów, dostosowania granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu niezbędne jest wprowadzenie działań scaleniowych.

Tabela delimitacyjna 30. Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2015-2021 [ha].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2015-2021 [ha]:

- poniżej -1,5
- od -1,5 do -1
- od -1 do -0,5
- od -0,5 do 0
- od 0 do 0,5
- od 0,5 do 1,5
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	-0,7	Przymiarki	0,37	Wielkopole	-0,74
Babisk	-0,62	Sęków	-0,5	Wincencin	0,46
Borysik	-0,85	Stare Załucze	-2,55	Wola Wereszczyńska	-0,76
Dębowiec	0,21	Sumin	0,13	Wólka Wytycka	-0,21
Grabniak	-0,47	Urszulin I	-0,81	Wytyczno I	-0,56
Jamniki	0,41	Urszulin II	-0,81	Wytyczno II	-0,56
Kozubata	-0,19	Urszulin III	-0,81	Wytyczno III	-0,56
Łomnica	0,13	Urszulin IV	-0,81	Zabrodzie	-0,19
Michałów (w tym Wiązowiec)	-0,27	Urszulin V	-0,81	Zastawie	1,19
Nowe Załucze	-1,44	Wereszczyn	-0,22	Zawadówka	-0,3
wartość dla Gminy					-0,43 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Stale rosnące rozdrobnienie gospodarstw rolnych stanowi jeden z głównych problemów współczesnego rolnictwa w Polsce. Skutkuje to dominacją małych gospodarstw. Przyczyną takiego rozdrobnienia może stanowić dziedziczenie gruntów lub wzrost popytu na grunty rolne, co skutkuje niedoborem na rynku gruntów rolnych, których ilość jest ograniczona.

Ma to negatywne przełożenie na dochodowość gospodarstw (wzrost kosztów produkcji w przeliczeniu na 1 ha) oraz fragmentację w gospodarstwach (posiadanie gruntów w różnych miejscowościach). Ponadto rolnika posiadającego małe gospodarstwo trudniej przekonać do wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań, których koszt w przeliczeniu na 1 ha powierzchni gruntów rolnych są nieporównywalnie wyższe na początku niż w przypadku dużych gospodarstw rolnych.

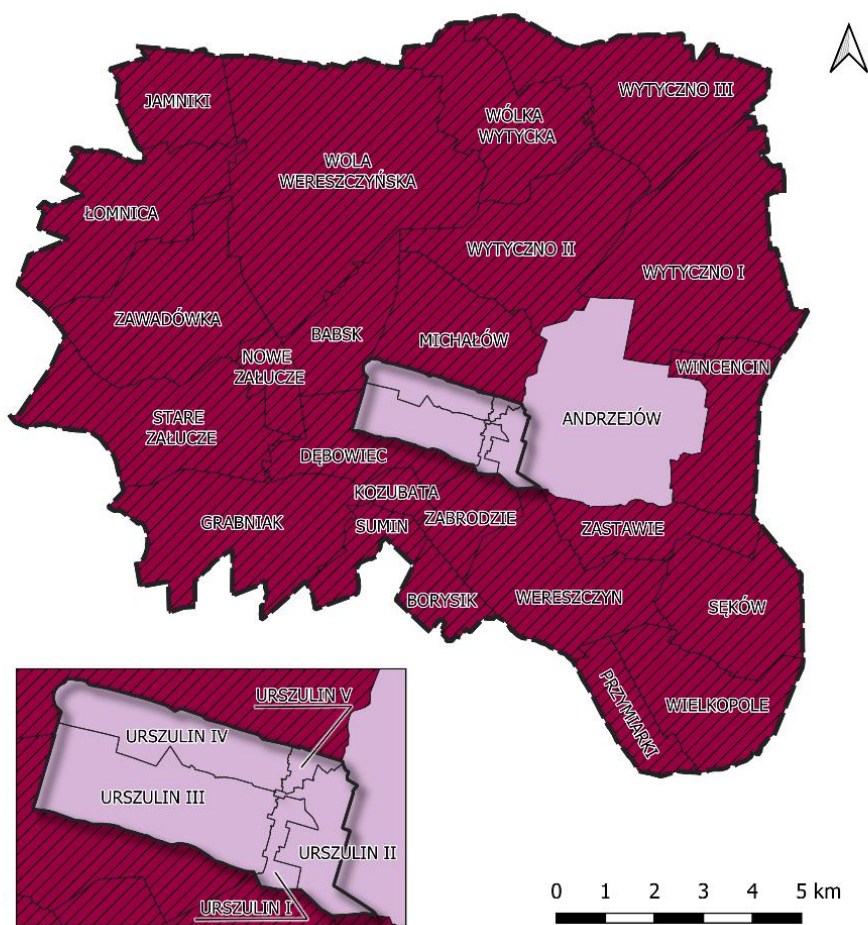
Analizując sytuację w latach 2015-2021 wzrost średniej powierzchni gospodarstw rolnych odnotowano zaledwie w szczęciu solectwach: Jamniki, Łomnica, Przymiarki, Sumin, Wincencin oraz Zastawie

Natomiast w solectwach: Andrzejów, Babsk, Borysik, Grabniak, Nowe Załucze, Sękóków, Stare Załucze, Urszulin (I-V), Wielkopole, Wola Wereszczyńska Wytyczno(I-III) średnia powierzchnia gospodarstwa istotnie zmalała, czyniąc ten obszar kryzysowym pod względem malejącej powierzchni gospodarstw rolnych.

4.3. ANALIZA PROBLEMÓW W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

W obszarze przestrzenno-funkcjonalnym zwrócono uwagę na kwestie intensywności zabudowy, jakości infrastruktury drogowej poprzez analizę występowania dróg nieutwardzonych, jakość gospodarki wodno-kanalizacyjnej, wielkość terenów zielonych i przestrzeni publicznej oraz dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami na obszarze Gminy Urszulin.

Tabela delimitacyjna 31. Występowanie terenów inwestycyjnych na obszarze sołectwa w 2021r. [TAK/NIE].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Występowanie terenów inwestycyjnych na obszarze sołectwa w 2021 r. [TAK/NIE]:

- NIE
- TAK
- stan kryzysowy - wartości "NIE"

Andrzejów	tak	Przymiarki	nie	Wielkopole	nie
Babsk	nie	Sęków	nie	Wincencin	nie
Borysik	nie	Stare Załucze	nie	Wola Wereszczyńska	nie
Dębowiec	nie	Sumin	nie	Wólka Wytycka	nie
Grabniak	nie	Urszulin I	tak	Wytyczno I	nie
Jamniki	nie	Urszulin II	tak	Wytyczno II	nie
Kozubata	nie	Urszulin III	tak	Wytyczno III	nie
Łomnica	nie	Urszulin IV	tak	Zabrodzie	nie
Michałów <i>(w tym Wiażowiec)</i>	nie	Urszulin V	tak	Zastawie	nie
Nowe Załucze	nie	Wereszczyn	nie	Zawadówka	nie
wartość dla Gminy					nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

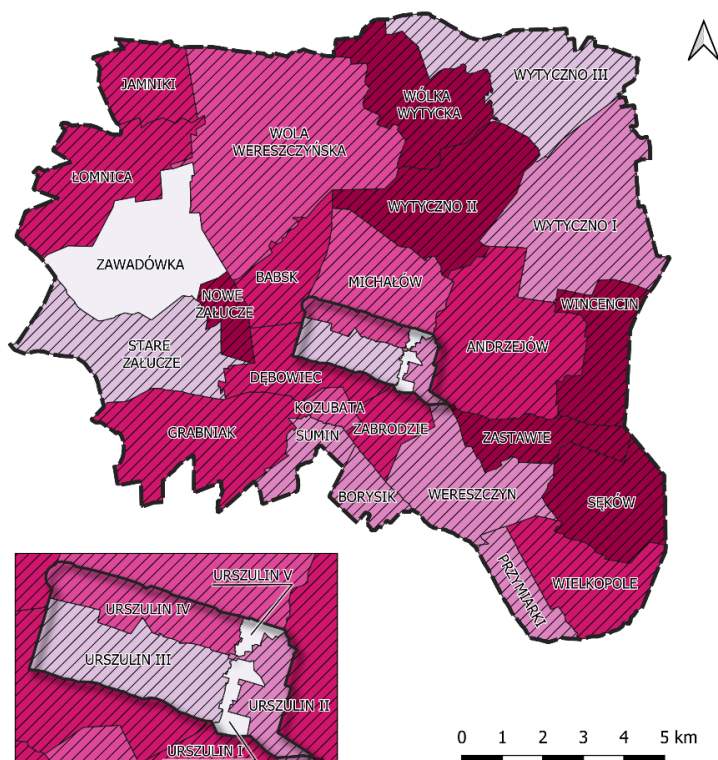
Inwestycje realizowane w celu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej są jednym z istotniejszych stymulatorów rozwoju i wzrostu gospodarczego w gminie i regionie. Z ich realizacją związane są korzyści w postaci nowych miejsc pracy, aktywizacji społeczeństwa, napływu nowych technologii, czy też możliwości wejścia lokalnych firm w łańcuch wartości dodanej i ekspansję na inne rynki.

Obszarami o potencjale inwestycyjnym są najczęściej wielofunkcyjne tereny usługowo-składowo-produkcyjne lub tereny działalności produkcyjno-usługowej. Wspomniane obszary mogą należeć zarówno do jednostki samorządu terytorialnego albo związku komunalnego, Skarbu Państwa, jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, jak też podmiotów prywatnych (fizycznych i prawnych). O charakterze terenu decyduje jego przeznaczenie, a z punktu widzenia władz lokalnych, możliwości jego zagospodarowania.

Aktualnie na obszarze Gminy zidentyfikowano jedynie obszary inwestycyjne znajdujące się w sołectwach Urszulin (I-V) i Andrzejów. Pozostały obszar charakteryzuje się brakiem terenów przeznaczonych pod inwestycje dlatego też został zaliczony do obszarów kryzysowych.

W celu zapewnienia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Urszulin, należy dążyć do wyznaczenia terenów inwestycyjnych a następnie do ich uzbrojenia i pełnego wykorzystania.

Tabela delimitacyjna 32. Udział powierzchni przestrzeni publicznych w ogólnej powierzchni sołectwa [%]

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział powierzchni przestrzeni publicznych w ogólnej powierzchni sołectwa [ha]:

- 0 - 1
- 1 - 2
- 2 - 3
- 3 - 4
- 4 - 5
- >5
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	1,35	Przymiarki	3,99	Wielkopole	1,98
Babsk	1,11	Sęków	0,76	Wincencin	0,31
Borysik	3,51	Stare Załucze	4,40	Wola Wereszczyńska	2,56
Dębowiec	1,86	Sumin	3,15	Wólka Wytycka	0,78
Grabniak	1,50	Urszulin I	12,18	Wytyczno I	3,49
Jamniki	1,59	Urszulin II	3,10	Wytyczno II	0,66
Kozubata	2,20	Urszulin III	4,20	Wytyczno III	4,25
Łomnica	1,82	Urszulin IV	2,55	Zabrodzie	1,07
Michałów (w tym Wiązowiec)	2,04	Urszulin V	7,26	Zastawie	0,73
Nowe Załucze	0,62	Wereszczyn	3,16	Zawadówka	6,70
wartość dla Gminy					6,68%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

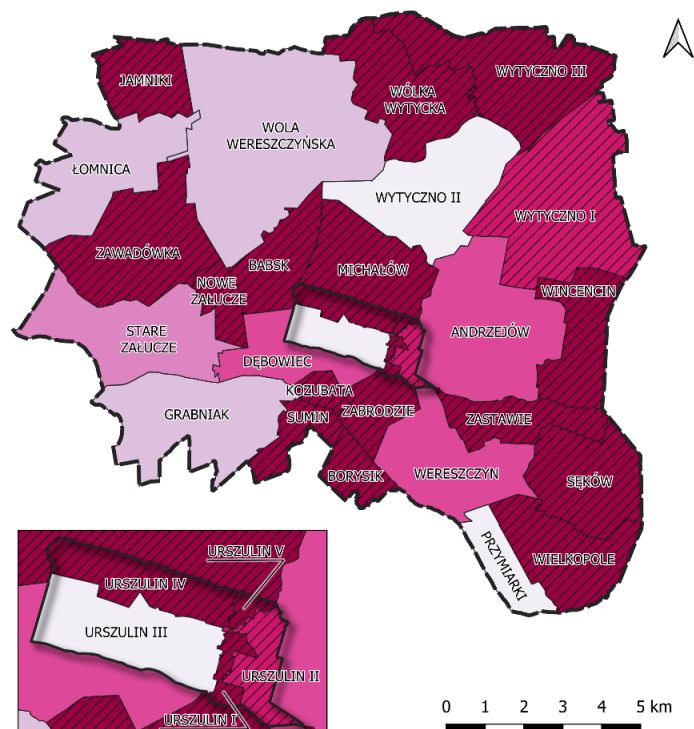
Przestrzeń publiczna, rozumiana jako powszechnie dostępne dobro wspólne, stanowi niezwykle istotny element struktury miasta (lub wsi). Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa przestrzeń publiczną jako „*obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne*”. W definicję tą wpisują się zatem m.in.: tereny zieleni publicznej (parki, skwery, cmentarze), plaże, place czy ciągi komunikacyjne (w tym piesze i rowerowe). Cechą charakterystyczną wszystkich powyższych jest swobodny dostęp i możliwość korzystania z nich w sposób nieograniczony – o ile mieści się to w ramach przypisanej danemu miejscu funkcji – bez konieczności uzyskania specjalnej zgody.

Przestrzeń publiczna może być zarówno miejscem komunikacji (w tym ruchu ulicznego), ale też punktem spotkań czy handlu. Funkcje te zwykle przeplatają się ze sobą i wzajemnie uzupełniają – bogata oferta usługowa oraz dobre skomunikowanie z otoczeniem wzmacniają rangę danej przestrzeni, czyniąc ją bardziej atrakcyjną dla społeczności lokalnej, a tym samym sprzyjając budowaniu kontaktów międzyludzkich i zacieśnianiu sąsiedzkich więzi. Tak zorganizowana przestrzeń publiczna, w której dochodzi do szeroko rozumianej wymiany dóbr, informacji oraz idei, jest szczególnie ważnym aspektem życia społecznego każdej miejscowości.

Niewystarczająca liczba atrakcyjnych przestrzeni publicznych na danym terenie skutkować może wieloma problemami natury społecznej. Przede wszystkim, osłabieniu ulegają więzi społeczne, którym brak jest miejsca do ich kształtowania i pielęgnowania. Mieszkańcy potrzebują od miasta (wsi) zapewnienia im przestrzennych ram do spotkania z innymi ludźmi oraz odnalezienia poczucia zakorzenienia i wspólnoty. Brak takich miejsc przyczynia się do wzrostu zjawiska wykluczenia społecznego, absentyzmu obywatelskiego oraz wrażenia obcości w środowisku lokalnym. Problemy te w największym stopniu dotyczą osoby niepełnosprawne, seniorów oraz opiekunów małych dzieci.

W Gminie Urszulin udział powierzchni przestrzeni publicznych w ogólnej powierzchni ośrodka wynosi średnio 6,68%. W podziale na jednostki pomocnicze ów wynik jest znacznie mniej zadowalający – zaledwie trzy obszary (Urszulin I, Urszulin V oraz Zawadówka) wykazują wyższe wartości wskaźnika. Pozostałe sołectwa, przez wzgląd na zbyt niski udział przestrzeni publicznych niosący ryzyko wystąpienia problemów społecznych, uznano za wymagające wdrożenia działań rewitalizacyjnych. W szczególności rekomenduje się tworzenie nowych placów, skwerów, targowisk oraz innych, typowych dla środowiska wiejskiego przestrzeni publicznych, które wzbogacą dotychczas istniejącą ofertę spędzania czasu wolnego.

Tabela delimitacyjna 33. Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną (w tym: place zabaw, siłownię na świeżym powietrzu i zagospodarowaną zielen publiczną) na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 9
- 9 - 12
- >12
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	4,65	Przymiarki	20,83	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	7,81	Wola Wereszczyńska	9,09
Dębowiec	5,99	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	10,81	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	2,39
Jamniki	0,00	Urszulin II	2,93	Wytyczno II	20,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	13,39	Wytyczno III	0,00
Łomnica	10,99	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	5,78	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					3,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Infrastruktura społeczna jest pojęciem bardzo ogólnym, definiowanym w literaturze na wiele sposobów. W kontekście niniejszego opracowania, najbardziej zasadne wydaje się przyjęcie tłumaczenia, które mówi, że „*infrastruktura społeczna obejmuje urządzenia i instytucje świadczące w sposób zorganizowany usługi jednostkowe w zakresie oświaty i wychowania, upowszechniania kultury, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz kultury fizycznej i turystyki*”². Przedmiotowa analiza szczególną wagą obejmuje zwłaszcza dwie ostatnie, jako formy szeroko pojętego sportu i rekreacji.

Dostęp do miejsc z infrastrukturą społeczną, w tym obiektów sportowo-rekreacyjnych i zagospodarowanej zieleni publicznej, stanowi bardzo ważny i stale przybierający na znaczeniu aspekt dla społeczno-gospodarczego rozwoju ośrodka. Przede wszystkim, bliskie sąsiedztwo terenów o funkcji sportu i/lub rekreacji warunkuje lepszą jakość życia mieszkańców, udostępniając im szeroką ofertę spędzania czasu wolnego, skierowaną do wszystkich grup społecznych, niezależnie od wieku i stopnia sprawności. Korzystanie z tego typu przestrzeni wpływa też na poprawę zdrowia fizycznego oraz samopoczucie użytkowników.

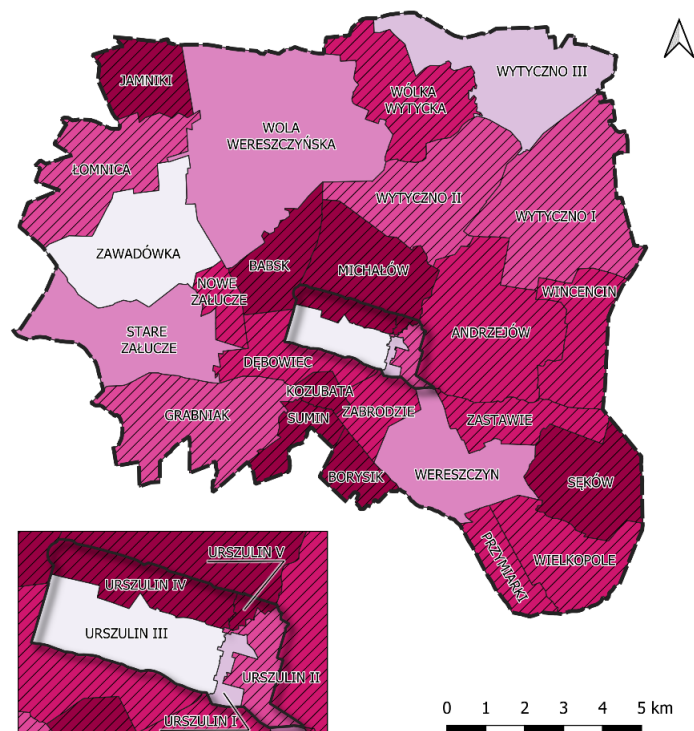
Miejsca z infrastrukturą społeczną, m.in. parki, place zabaw czy siłownie na świeżym powietrzu, w istotny sposób wspomagają również integrację i budowanie więzi międzyludzkich. Przebywanie w wyżej wymienionych przestrzeniach poniekąd wymusza bowiem na ich użytkownikach obcowanie z innymi ludźmi, niezależnie od wieku. Dzieci, poprzez wspólną zabawę, nawiązują przyjaźnie i uczą się działania zespołowego; osoby aktywne fizycznie mają możliwość dzielenia swoich pasji z innymi, zaś seniorzy – dzięki kontaktom i rozmowom – czują się integralnymi członkami społeczności. Tym sposobem, przestrzenie publiczne z infrastrukturą społeczną przeciwdziałają występowaniu problemów takich jak samotność czy wykluczenie.

W Gminie Urszulin, wartość wskaźnika liczby miejsc z infrastrukturą społeczną na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 roku wyniosła 3,82. Niepokoi fakt, iż dwadzieścia jednostek pomocniczych osiągnęło wynik gorszy (niższy) od tej średniej, z czego aż w osiemnastu nie ma obecnie ani jednego obiektu sportowo-rekreacyjnego. Patrząc na rozkład przestrzenny stanu kryzysowego nie trudno zauważyć korelację z wskaźnikiem dot. powierzchni przestrzeni publicznych, omówionym wyżej.

Biorąc pod uwagę korzyści płynące z funkcjonowania infrastruktury społecznej w najbliższym otoczeniu, Gmina Urszulin powinna dążyć do wyznaczenia i zagospodarowania tego typu miejsc w obrębie każdego sołectwa. Pierwszym krokiem ku temu może być wpisanie takiego przedsięwzięcia na listę projektów rewitalizacyjnych GPR. Dobrą praktyką są również inicjatywy oddolne mieszkańców, które mogą zostać zrealizowane przy wsparciu Gminy.

² J. Kroszel, *Infrastruktura społeczna w polityce społecznej*, Opole 1990, s. 18.

Tabela delimitacyjna 34. Udział powierzchni zielonej w ogólnej powierzchni sołectwa [ha].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział powierzchni zielonej w ogólnej powierzchni sołectwa [ha]:

- 0
- 0 - 0,15
- 0,15 - 0,25
- 0,25 - 0,5
- 0,5 - 1
- >1
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0,14	Przymiarki	0,05	Wielkopole	0,12
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,01
Borysik	0,00	Stare Załucze	0,48	Wola Wereszczyńska	0,39
Dębowiec	0,08	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,01
Grabniak	0,20	Urszulin I	0,75	Wytyczno I	0,22
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,18	Wytyczno II	0,24
Kozubata	0,00	Urszulin III	1,92	Wytyczno III	0,79
Łomnica	0,17	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,03
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,03
Nowe Załucze	0,07	Wereszczyn	0,35	Zawadówka	2,15
wartość dla Gminy					0,28 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o ochronie przyrody, tereny zieleni to „*tereny wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe*”. Te wkomponowane w zurbanizowaną przestrzeń zorganizowane układy roślin, jako obszary przyrodniczo czynne, stanowią nieodłączny element wizualny miejscowości. Zaliczyć można do nich m.in. parki, zieleńce, ogrody, a także cmentarze oraz zielenią towarzyszącą drogom, placom i budynkom.

Występowanie urządzonych terenów zielonych w najbliższym otoczeniu człowieka przynosi wiele korzyści dla poprawy jakości jego życia. Zieleń umożliwia wypoczynek czynny lub bierny – uprawianie sportu, spotkania towarzyskie, wycieczki, spacerowanie czy przesiadywanie na łonie natury (piknik, odpoczynek na ławce itp.). Jej rekreacyjna funkcja przekłada się na wyższy poziom aktywności fizycznej mieszkańców danej miejscowości oraz szybszą zdolność do relaksowania się. Ponadto, miejsca takie jak parki czy zieleńce sprzyjają utrzymywaniu i pogłębianiu więzi rodzinnych, umożliwiając wspólne spędzanie czasu, a także nawiązywaniu nowych relacji społecznych, poprzez kontakt z innymi ludźmi.

Tereny zielone pełnią też funkcję estetyczno-dydaktyczną. Dobrze zaplanowana zielenią publiczną podkreśla architekturę, dopełnia całokształtu danego miejsca, a zmieniając się wraz z porami roku, urozmaica wygląd okolicy. Często wykorzystywana jest również do zasłaniania nieatrakcyjnych i nieciekawych elementów przestrzeni, podnosząc w ten sposób jej walor. Kontakt człowieka z naturą uczy go szacunku do zieleni oraz edukuje, poprzez prezentację ekosystemów i gatunków. Ponadto, zielenią umożliwia prowadzenie prac naukowych w postaci badań nad roślinnością.

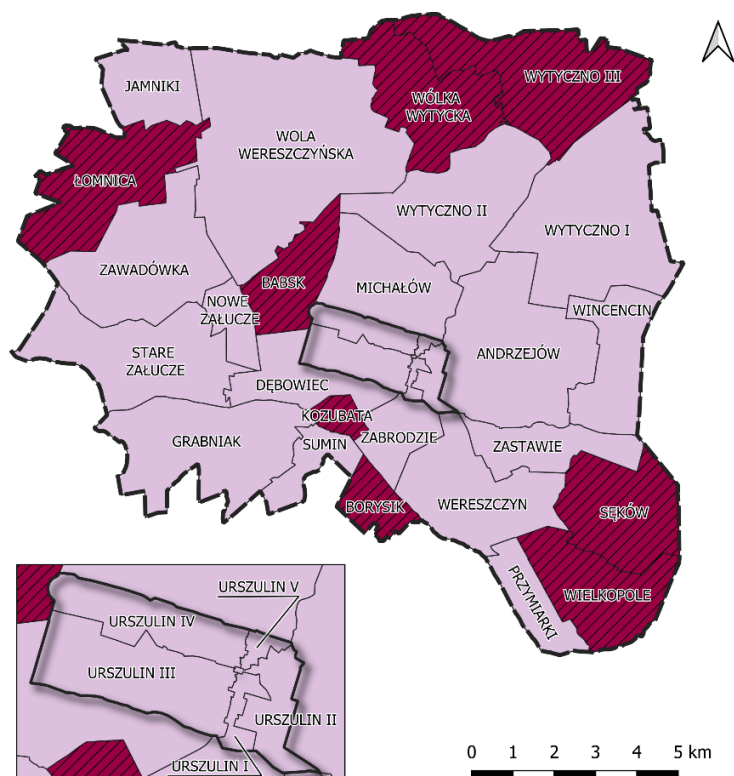
W wymiarze środowiskowym, istotną korzyścią płynącą z występowania zieleni w granicach obszarów zabudowanych, jest ich funkcja ochronna (osłonowa). Tereny zielone przyczyniają się m.in. do obniżania poziomu zanieczyszczeń w środowisku, chronią przed hałasem czy poprawiają jakość wdychanego powietrza. Aspekty te są szczególnie istotne w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych, zwłaszcza wyższych klas. Niwelując szkodliwe czynniki wytwarzane przez miasto lub wieś, tereny zielone zapobiegają również wielu problemom zdrowotnym mieszkańców. Zadrzewienia i zakrzewienia chronią przed wiatrem i nadmiernym słońcem, a także wpływają na wilgotność powietrza i gleby. To z kolei kształtuje mikroklimat, który jest istotny dla zdrowotności społeczności lokalnej.

W Gminie Urszulin średni udział powierzchni zielonej w ogólnej powierzchni ośrodka wynosi 0,28%. Wartości wyższe od tej średniej występują w 7 jednostkach pomocniczych: Stare Załucze, Urszulin I, Urszulin III, Wereszczyn, Wola Wereszczyńska, Wytuczno III oraz Zawadówka. Sytuację, panującą w pozostałych sołectwach – udział terenów zielonych niższy od średniej – określono jako stan kryzysowy. Dodatkowo, niepokojącym faktem jest całkowity brak zieleni urządzonej w aż 9 miejscowościach.

Biorąc pod uwagę korzyści płynące z funkcjonowania terenów zielonych w pobliżu zabudowy miejskiej (bądź wiejskiej) oraz stan zagospodarowania Gminy Urszulin w tej kwestii, zaleca się utworzenie przynajmniej jednej nowej, publicznej przestrzeni zielonej w każdym z zagrożonych sołectw. Pomocne w zwiększaniu gminnej powierzchni zielonej mogą okazać się również innowacyjne rozwiązania, zaczerpnięte z większych miast, takie jak zielone dachy, ściany czy korytarze ruchu niezmotoryzowanego (zielone ciągi piesze i rowerowe).

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 35.. Występowanie obniżenia krawężników przy zjazdach z dróg publicznych i przejściach dla pieszych [TAK/NIE].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Występowanie obniżenia krawężników przy zjazdach z dróg publicznych i przejściach dla pieszych [TAK/NIE]:

- NIE
- TAK
- stan kryzysowy - wartości "NIE"

Andrzejów	tak	Przymiarki	tak	Wielkopole	nie
Babsk	nie	Sęków	nie	Wincencin	tak
Borysik	nie	Stare Załucze	tak	Wola Wereszczyńska	tak
Dębowiec	tak	Sumin	tak	Wólka Wytycka	nie
Grabniak	tak	Urszulin I	tak	Wytyczno I	tak
Jamniki	tak	Urszulin II	tak	Wytyczno II	tak
Kozubata	nie	Urszulin III	tak	Wytyczno III	nie
Łomnica	nie	Urszulin IV	tak	Zabrodzie	tak
Michałów <i>(w tym Wiązowiec)</i>	tak	Urszulin V	tak	Zastawie	tak
Nowe Załucze	tak	Wereszczyn	tak	Zawadówka	tak
wartość dla Gminy					NIE

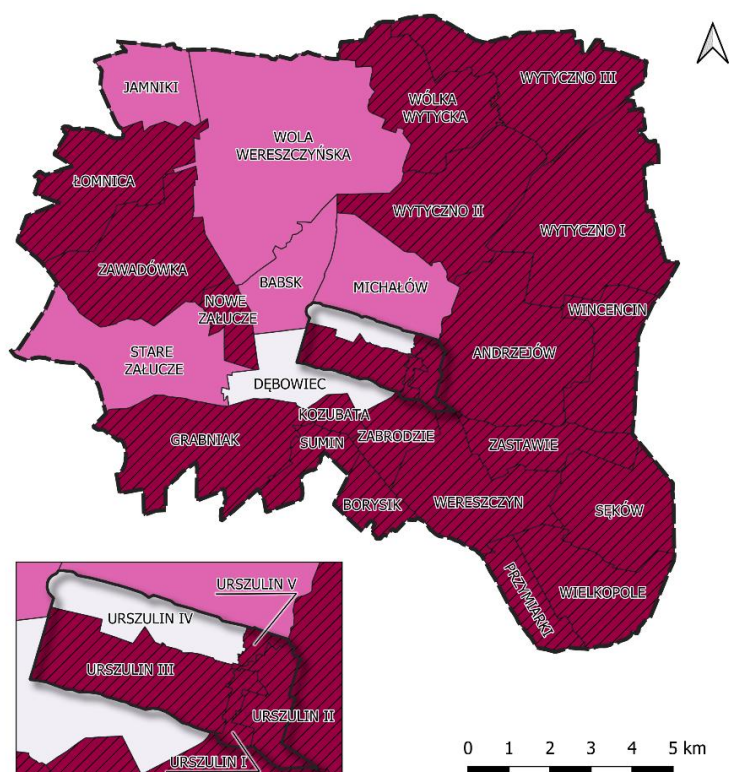
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Obecnie Władze Gminy Urszulin muszą zmierzyć się z wyzwaniem zapewnienia dostępności i wysokiej jakości życia osobom z niepełnosprawnością zważywszy na zmieniające się trendy demograficzne. Jednym z celów jest potrzeba likwidacji barier dla osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z art. 2 ust. 1) ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, bariera oznacza – przeszkodę lub ograniczenie architektoniczne, cyfrowe lub informacyjno-komunikacyjne, które uniemożliwia lub utrudnia osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami.

Dostępność jest procesem, który jest istotny dla wszystkich mieszkańców Gminy. Miejsca przyjazne osobom z niepełnosprawnościami są jednocześnie przyjazne seniorom, turystom i rodzinom z małymi dziećmi – czyli osobom w każdym wieku. Niestety obowiązujące przepisy są często nieprecyzyjne lub wręcz dopuszczają rozwiązania nie w pełni zgodne z zasadą dostępności. W konsekwencji obiekty zaprojektowane i wybudowane zgodnie z prawem budowlanym nie zawsze są całkowicie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Odpowiedzialność za jakość przestrzeni publicznej spoczywa przede wszystkim na samorządzie lokalnym, który może kreować rozwiązaniami sprzyjającymi tworzeniu dostępnej przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnościami.

Szczególnie ważna dla osób ze szczególnymi potrzebami jest możliwość samodzielnego poruszania się w przestrzeni publicznej. Stąd punktem wyjścia powinny być obniżenia na krawężnikach pozwalające na bezpieczne i komfortowe poruszanie się w miejscu zamieszkania oraz w miejscu załatwiania spraw administracyjnych. Sytuacja kryzysowa wyznaczona wskaźnikiem „Występowanie obniżenia krawężników przy zjazdach z dróg publicznych i przejściach dla pieszych” dotyczy ośmiu jednostek pomocniczych: Babsk, Borysik, Kozubata, Łomnica, Sęków, Wielkopole, Wólka Wytycka, Wytyczno III.

Tabela delimitacyjna 36.. Długość dróg dla rowerów, przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021r. [km].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Długość dróg dla rowerów, przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km]:

- 0
- 0 - 0,6
- 0,6 - 1,2
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0,00	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,32	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Żalucze	0,54	Wola Wereszczyńska	0,26
Dębowiec	0,72	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	0,00
Jamniki	0,50	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	1,22	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,23	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Żalucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					0,13 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

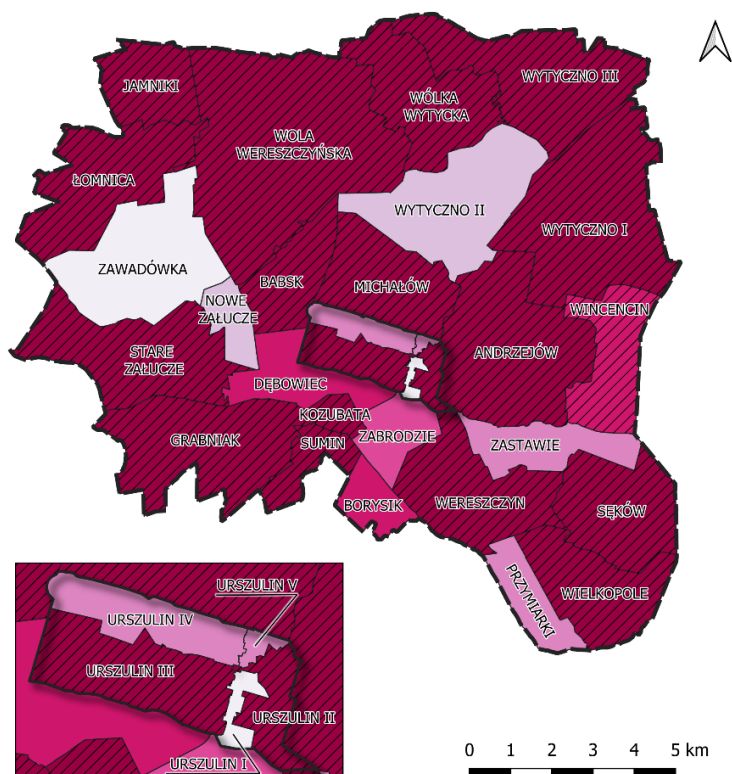
W dalszej kolejności poddano analizie wskaźnik długości dróg dla rowerów, przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. Dostępność dróg i ścieżek dla rowerów należy postrzegać, jako alternatywny system transportu jak również wskaźnik rangi rekreacyjno-turystycznej jednostki pomocniczej. Ścieżki rowerowe to przestrzeń pozbawiona barier architektonicznych, a więc przyjazna dla każdego, umożliwiającą swobodne z niej korzystanie nie tylko rowerzystom, ale osobom poruszającym się za pomocą wózków, rolek, hulajnóg.

Rozkład wskaźnika przedstawiony na powyższej mapie wykazuje problem nierównomiernego rozmieszczenia dróg rowerowych na obszarze Gminy Urszulin. Średni poziom wskaźnika wynosi 0,13 km. Niższa niż średnia wartość wskaźnika została odnotowana w 23 jednostkach i w każdej z nich wartość wskaźnika wynosiła 0.

Jak już wcześniej wspomniano drogi i szlaki rowerowe umożliwiają swobodne przemieszczanie się w granicach gmin, pomiędzy gminami oraz w układzie zewnętrznym zarówno mieszkańców jak i turystów. Brak wyznaczenia, oznakowania i wybudowania sieci dróg dla rowerów na obszarze, o tak dużym potencjale turystycznym jak Gmina Urszulin, stanowi problem zagrożenia bezpieczeństwa użytkowników jednośladów.

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 37. Udział nieutwardzonych dróg gminnych w drogach gminnych ogółem na obszarze sołectwa w 2020 r. [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział nieutwardzonych dróg w drogach ogółem na obszarze sołectwa w 2020 r. [%]:

- 0 - 20
- 20 - 40
- 40 - 50
- 50 - 60
- 60 - 80
- 80 - 100

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	95,02	Przymiarki	50,00	Wielkopole	96,84
Babsk	100,00	Sęków	100,00	Wincencin	77,11
Borysik	73,80	Stare Załucze	100,00	Wola Wereszczyńska	94,44
Dębowiec	68,99	Sumin	100,00	Wólka Wytycka	100,00
Grabniak	100,00	Urszulin I	13,82	Wytyczno I	87,14
Jamniki	100,00	Urszulin II	82,44	Wytyczno II	28,57
Kozubata	100,00	Urszulin III	83,83	Wytyczno III	95,60
Łomnica	100,00	Urszulin IV	45,12	Zabrodzie	59,12
Michałów (w tym Wiązowiec)	86,27	Urszulin V	50,00	Zastawie	46,48
Nowe Załucze	20,91	Wereszczyn	94,96	Zawadówka	7,97
wartość dla Gminy					75,28%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Jednym z ważniejszych czynników, wpływających na jakość życia jest stan infrastruktury drogowej. Dostępność komunikacyjna gminy, zarówno w kontekście powiązań zewnętrznych jak i wewnętrznych (pomiędzy poszczególnymi miejscowościami), znacząco przekłada się bowiem na szeroko pojętą atrakcyjność ośrodka. Zaniedbanie aspektów technicznych dot. dróg doprowadzić więc może do strat na płaszczyźnie społeczno-gospodarczej.

Podstawowym problemem, będącym konsekwencją złego stanu infrastruktury drogowej, jest zagrożenie bezpieczeństwa jej użytkowników. Kierowanie pojazdem po zdeformowanej jezdni niejednokrotnie wymusza na osobie prowadzącej samochód raptowne reakcje, np. nagłą zmianę toru jazdy, wynikającą z konieczności ominięcia jakiejś przeszkody. Manewry tego typu mogą doprowadzić do poślizgu a nawet zderzenia z innym autem, stwarzając zagrożenie dla zdrowia i życia uczestników zdarzenia.

Niski standard dróg publicznych, w tym długie odcinki ulic o nieutwardzonej nawierzchni, stanowią także istotne ograniczenia dla lokalnych inicjatyw gospodarczych. Utrudniony dostęp do danego terenu obniża jego atrakcyjność inwestycyjną, tym samym przyczyniając się do nierównomiernego rozwoju rejonu oraz spadku konkurencyjności ośrodka. Analogiczna sytuacja ma miejsce w kontekście zabudowy mieszkaniowej – im gorszy jest dojazd do danej działki, tym mniejsze prawdopodobieństwo, że zostanie ona zagospodarowana w najbliższym czasie.

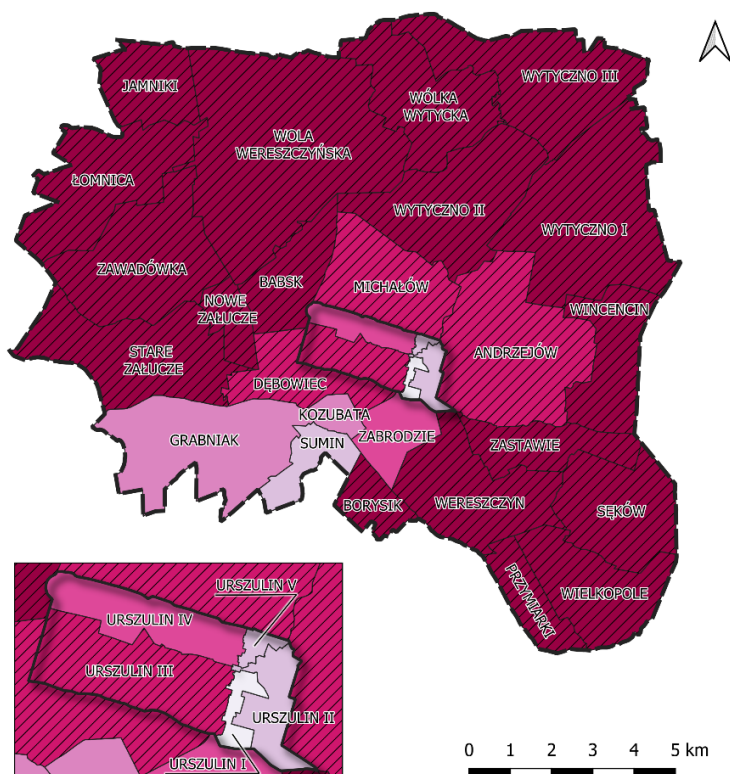
Brak utwardzonej nawierzchni oraz liczne deformacje jezdni – zwłaszcza na drogach klasy L (lokalnej) bądź wyższych – znacząco wydłużają czas podróży. Przejazd takimi ulicami wiąże się bowiem z koniecznością ograniczenia prędkości (zwykle poniżej tej, określonej przepisami) oraz częstym hamowaniem przed przeszkodami. W rezultacie spowolnieniu ulega cały system komunikacyjny gminy, w tym również wymiana wszelkiego rodzaju dóbr i usług.

Gmina Urszulin cechuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem udziału jezdni nieutwardzonych w drogach ogółem, utrzymującym się na poziomie 75,28%. Stan nawierzchni w większości sołectw uznano za kryzysowy, ponieważ przewyższa jeszcze tą średnią. Co ciekawe, nie zaobserwowano wyraźnej reguły przestrzennej, która przesądzałaby o jakości infrastruktury komunikacyjnej w poszczególnych rejonach – zły stan dróg w równym stopniu dotyczy obrzeży Gminy jak i jej ośrodka centralnego.

Uwzględniając powyższe, Gmina Urszulin powinna czym prędzej rozpocząć prace nad poprawą stanu dróg publicznych w obrębie swoich granic. Działań naprawczych wymagają w szczególności trakty łączące mniejsze miejscowości z centralnie zlokalizowanym Urszulinem, a także obszary o zwiększonym poziomie ryzyka wystąpienia zderzenia, tj. skrzyżowania czy okolice przystanków autobusowych.

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 38. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km]:

- 0
- 0 - 1
- 1 - 2
- 2 - 3
- 3 - 6
- 6 - 9
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0,48	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	0,97	Sumin	3,74	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	2,07	Urszulin I	8,30	Wytyczno I	0,00
Jamniki	0,00	Urszulin II	3,27	Wytyczno II	0,00
Kozubata	2,03	Urszulin III	0,99	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	1,95	Zabrodzie	1,80
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,35	Urszulin V	5,25	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					1,04 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

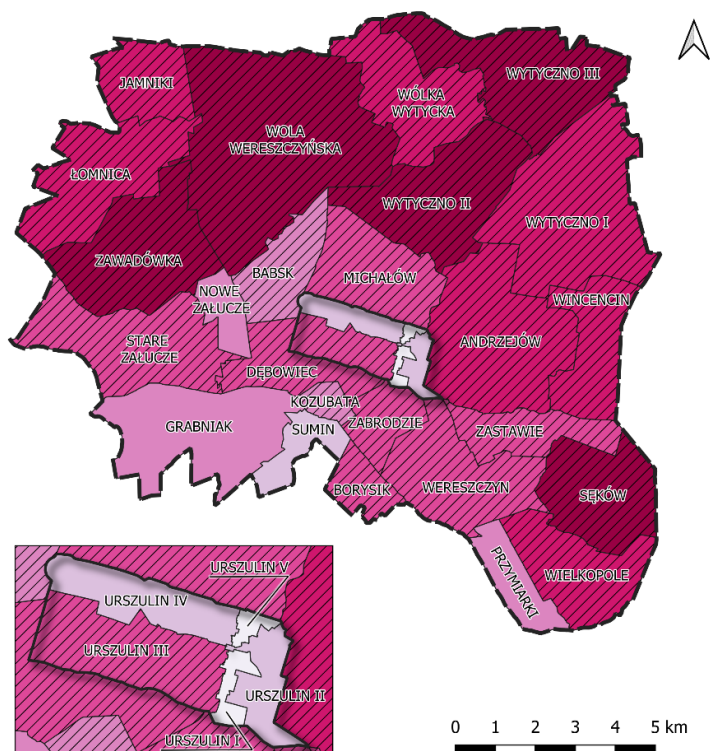
Jednym z elementów rozwoju przestrzennego obszaru w myśl zasadny ochrony środowiska jest sieć wodno-kanalizacyjna. Brak rozwiniętej kanalizacji ściekowej obniża jakość warunków mieszkaniowych oraz prowadzenia działalności gospodarczej w danej jednostce.

W Gminie Urszulin sieć kanalizacyjna występuje jedynie w ośrodku gminnym (miejscowość Urszulin) oraz sołectwach cechujących się największą gęstością zabudowy tj. Grabniak, Kozubata, Michałów, Andrzejów, Sumin oraz Zabrodzie. Średnia wartość wskaźnika gęstości sieci kanalizacyjnej w 2021 r. to 1,04 km/km². Stan kryzysowy wykazało 16 obszarów (Babsk, Borysik, Jamniki, Łomnica, Nowe Zalucze, Przymiarki, Sęków, Stare Zalucze, Wereszczyn, Wielkopole, Wincencin, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Wytyczno (I-III), Zastawie, Zawadówka), w których nie występuje sieć kanalizacyjna a nieczystości zbierane są w zbiorniki bezodpływowe, oraz sołectwa gdzie gęstość sieci jest niższa niż wartość średnia (Michałów, Andrzejów oraz Urszulin III)

Braku sieci kanalizacyjnej powiązany jest często z problemem nieszczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe. Wynika to zarówno z niestaranności przy pracy, jak i – niestety – błędnych przekonań inwestorów, że grunt “przefiltruje” przenikające zanieczyszczenia. Jest to źródło zanieczyszczenia bakteriologiczne i chemiczne gleby i wód podziemnych. Dotyczy to nie tylko terenu wokół zbiornika, ale też dalszych okolic, ponieważ płynące ścieki mogą przebyć w glebie znaczne odległości. Same zanieczyszczenia też potrafią przetrwać w nich kilka miesięcy. Stąd nieszczelne zbiorniki mogą spowodować skażenie lokalnych zbiorników wodnych i ich zakwitanie.

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 39. Długość czynnej sieci wodociągowej, przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Długość czynnej sieci wodociągowej przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km]:

- 0 - 0,3
- 0,3 - 0,6
- 0,6 - 1,2
- 1,2 - 1,8
- 1,8 - 3,6
- 3,6 - 6
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0,49	Przymiarki	1,36	Wielkopole	0,49
Babsk	1,25	Sęków	0,25	Wincencin	0,45
Borysik	1,10	Stare Załucze	0,75	Wola Wereszczyńska	0,29
Dębowiec	1,00	Sumin	2,24	Wólka Wytycka	0,39
Grabniak	1,62	Urszulin I	5,82	Wytyczno I	0,57
Jamniki	0,44	Urszulin II	3,36	Wytyczno II	0,24
Kozubata	1,25	Urszulin III	1,08	Wytyczno III	0,28
Łomnica	0,44	Urszulin IV	2,07	Zabrodzie	0,99
Michałów (w tym Wiązowiec)	1,03	Urszulin V	5,51	Zastawie	0,83
Nowe Załucze	1,70	Wereszczyn	0,80	Zawadówka	0,24
wartość dla Gminy					1,28 km

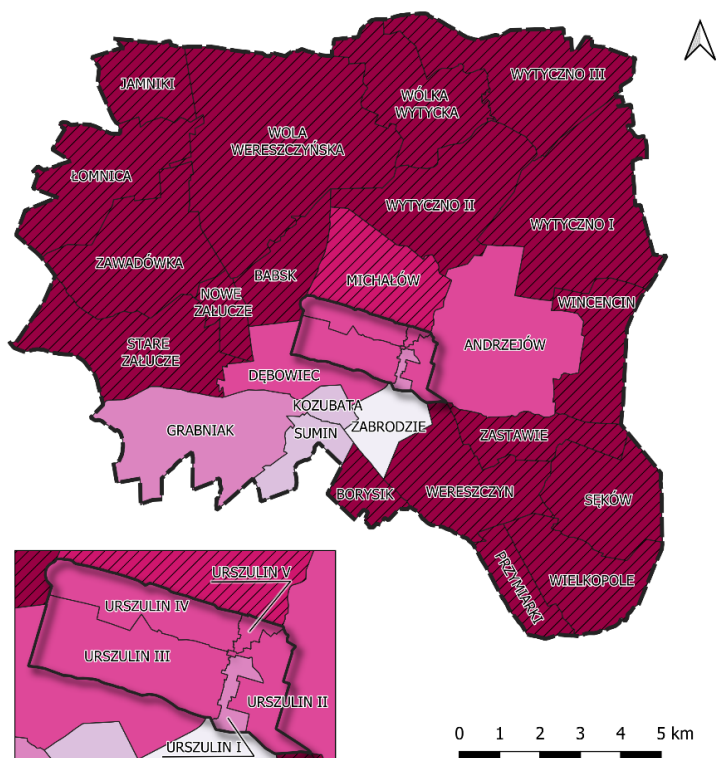
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Dostęp do wszelkiego rodzaju infrastruktury na terenie gminy podnosi atrakcyjność osiedleńcza obszaru, dając mieszkańcom wyższy komfort życia. Obecnie bardzo istotnym problemem infrastrukturalnym jest brak dostępu do instalacji sieciowych. W kwestii dostępności sieci wodociągowej na terenie Gminy Urszulin w dalszym ciągu odnotowuje się potrzeby w tym zakresie. Średnio na 1 km² w Gminie przypada 1,28 km czynnej sieci wodociągowej.

Stan kryzysowy charakteryzujący się niewystraczającą długością liniowej infrastruktury wodociągowej w 2021 roku wykazywały jednostki: Andrzejów, Babsk, Borysik, Dębowiec, Jamniki, Kozubata, Łomnica, Michałów (w tym Wiązowiec), Sęków, Stare Zalucze, Urszulin III, Wereszczyn, Wielkopole, Wincencin, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Wytyczno (I, II, III), Zabrodzie, Zastawie i Zawadówka.

Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej wskazuje, że większą dostępnością przestrzenną w system doprowadzania wody odznacza się centralna i południowa część gminy. Różnica w rozmieszczeniu sieci jest naturalnym efektem dużych dysproporcji w intensywności zabudowy. Istotniejsze są tu różnice w obrębie Parku Narodowego, którego ustalenia w planie ochrony ograniczają rozwój infrastruktury technicznej. Wpływ na taką sytuację ma wiele czynników, z których jednym z najistotniejszych to konflikt pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną walorów i zasobów środowiska przyrodniczego.

Tabela delimitacyjna 40. Stosunek długości czynnej sieci kanalizacyjnej do czynnej sieci wodociągowej w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Stosunek długości czynnej sieci kanalizacyjnej do czynnej sieci wodociągowej w 2021 r.:

- 0
- 0 - 0,5
- 0,5 - 1
- 1 - 1,5
- 1,5 - 1,75
- 1,75 - 2
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	0,97	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Żalucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	0,97	Sumin	1,67	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	1,27	Urszulin I	1,43	Wytyczno I	0,00
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,98	Wytyczno II	0,00
Kozubata	1,63	Urszulin III	0,92	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,94	Zabrodzie	1,81
Michałów (w tym Więzowiec)	0,34	Urszulin V	0,95	Zastawie	0,00
Nowe Żalucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					0,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Różnice w zainwestowaniu przestrzeni oboma rodzajami infrastruktury komunalnej obrazuje relacja długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej. W 2021 r. średnio w Gminie na każdy 1 km sieci kanalizacyjnej przypadało 0,46 km sieci wodociągowej. Za korzystną należy w tym przypadku uznać sytuację powyżej wskazanej wartości średniej, natomiast za stan kryzysowy sytuację, w której stosunek sieci kanalizacyjnej i wodociągowej był niższy niż 0,46 km/km.

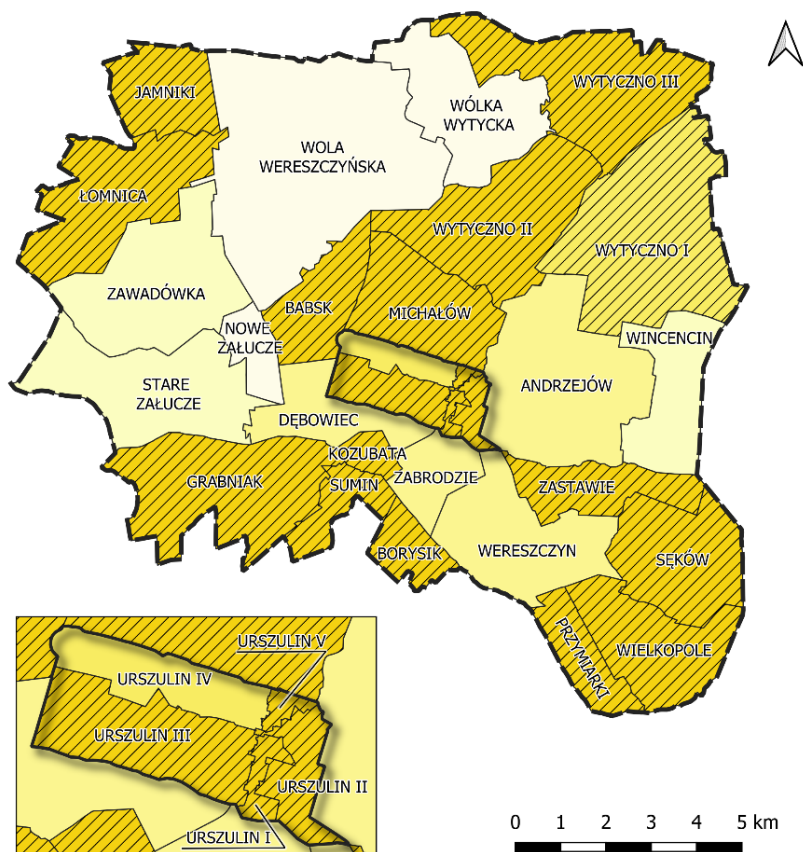
Wartością 0 charakteryzują się sołectwa nieposiadające sieci kanalizacyjnej, należą do nich: Babsk, Borysik, Jamniki, Łomnica, Przymiarki, Sęków, Stare Załucze, Wereszczyn, Wielkopole, Wincencin, Wola Wereszczyńska, Wólka Wytycka, Wytyczno (I-III), Zastawie i Zawadówka.

Należy pamiętać o istotności infrastruktury technicznej, gdyż jest to podstawa rozwoju dla terenów wiejskich, modernizacji i wzrostu produkcji rolnej, kształtowania się wielofunkcyjnego charakteru wsi oraz cywilizacyjno-bytowych warunków życia mieszkańców. Potrzeby w zakresie budowy bądź rozbudowy sieciowej infrastruktury na obszarach wiejskich występują powszechnie i są niestety zaspokajane stopniowo, zgodnie z posiadanymi środkami finansowymi. Dlatego w ramach działań rewitalizacyjnych nie można pominąć kwestii związanych z rozwojem infrastruktury technicznej.

4.4. ANALIZA PROBLEMÓW W SFERZE TECHNICZNEJ

Celem zobrazowania problemów Gminy Urszulin w sferze technicznej przeanalizowano kwestię występowania budynków kulturalnych i zabytkowych oraz dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Tabela delimitacyjna 41. Liczba budynków/obiektów kulturowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba budynków/obiektów kulturowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 0 - 2
- 2 - 4
- 4 - 6
- 6 - 9
- 9 - 12

stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Andrzejów	4,65	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	8,77
Borysik	0,00	Stare Załucze	7,81	Wola Wereszczyńska	9,09
Dębowiec	5,99	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	11,76
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	2,39
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	3,38	Zabrodzie	5,59
Michałów <i>(w tym Wiązowiec)</i>	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	10,31	Wereszczyn	5,78	Zawadówka	7,58
wartość dla Gminy					2,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Kultura, rozumiana jako całokształt materialnego i duchowego dorobku ludzkości, jest podstawą wszelkiego działania oraz postępu cywilizacyjnego danego terytorium. Wpływa na życie społeczne, ustanawiając kryteria wartości, tworząc ideały i ucząc, jak reagować na określone sytuacje; to od niej w dużym stopniu zależą warunki bytowe oraz poziom konkurencyjności gmin. Kultura związana z danym terytorium w wyraźny sposób rzutuje więc na dalsze możliwości intensyfikacji postępu i pozytywnych przemian.

Nie jest tajemnicą, iż mieszkańcy obszarów wiejskich mają słabszy dostęp do podstawowych usług kulturalnych niż osoby zamieszkujące miasta. Infrastruktura kulturowa wsi jest niedoinwestowana, przez co wiele miejscowości przestaje być atrakcyjnymi zarówno dla lokalnej społeczności, jak i turystów czy potencjalnych inwestorów. Urszulin, jako gmina wiejska, również boryka się z tym problemem.

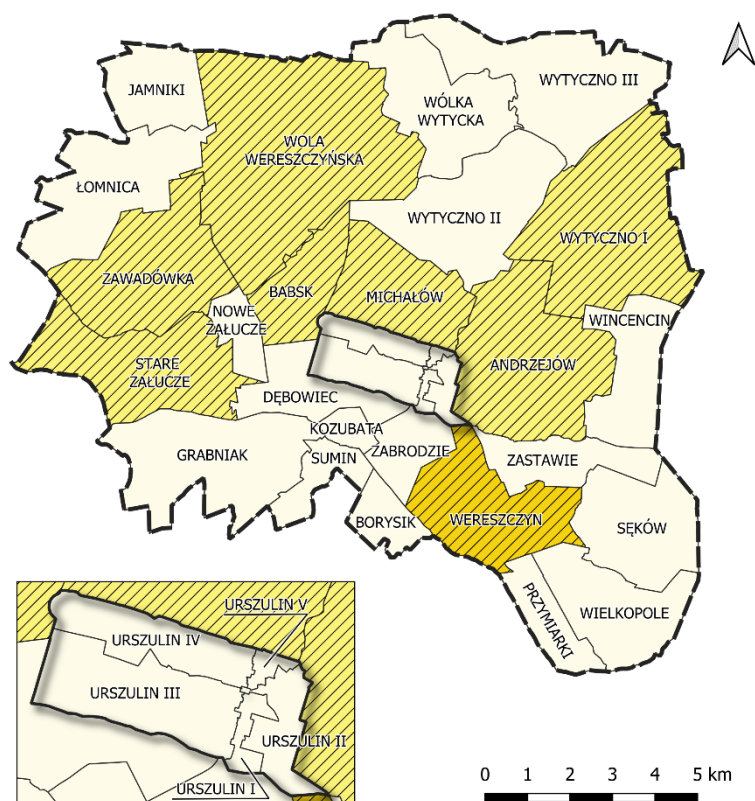
Analiza wskaźnika liczby obiektów kulturowych w Gminie Urszulin wykazała, że w 2021 roku, na 1000 mieszkańców przypadało tu średnio 2,77 takich budynków. Wartości niższe odnotowano w aż 19 jednostkach pomocniczych, z czego 18 nie posiadało wówczas na swoim terytorium ani jednego obiektu związanego ze sferą kultury.

O obiektach (budynkach) kulturowych mówi się w kontekście miejsc przygotowujących społeczeństwo do aktywnego uczestnictwa w kulturze, współtworzących jej wartości oraz podnoszących poziom edukacji kulturalnej ludności. Do grupy tej zaliczyć można więc m.in. domy kultury, centra nauki, kościoły, muzea, a także szkoły, biblioteki czy kluby. W środowisku wiejskim obiektami kultury są ponadto świetlice wiejskie, stadiony, domy parafialne czy przestrzenie rekreacyjne – wszystkie miejsca, w których odbywają się imprezy, od tradycyjnych festynów, przez kiermasze, konkursy, zawody sportowe, po lokalne festiwale i koncerty.

Funkcjonowanie na danym terenie licznych budynków kulturowych przynosi dlań wiele pozytywnych efektów, głównie w wymiarze społecznym. Konsumpcja kultury stymuluje kreatywne pomysły, dostarcza standardów estetycznych, pobudza do dyskusji oraz krytycznej oceny rzeczywistości. Uczestnicy kultury stają się bardziej innowacyjni i przedsiębiorczy; mogą również pośrednio oddziaływać na swoje środowiska społeczne i przekazywać wybrane treści czy postawy zaobserwowane podczas uczestniczenia w rozmaitych wydarzeniach. Wartością dodaną obcowania z kulturą jest też często zmiana zainteresowań i sposobów spędzania czasu wolnego, zwracanie uwagi na ład i porządek przestrzeni publicznych oraz docenianie walorów środowiska naturalnego.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się jednoznacznie, że im większa jest liczba budynków kulturowych na danym terenie, tym w lepszej sytuacji on się znajduje. Gmina Urszulin, zważywszy na duże niedoinwestowanie w sferę kultury, wymaga wdrożenia działań naprawczych, w tym projektów zorientowanych na tworzenie nowych przestrzeni publicznych czy organizowanie imprez. Ważne w tym kontekście będą wszelkie inicjatywy oddolne, angażujące społeczność lokalną.

Tabela delimitacyjna 42. Liczba budynków zabytkowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba budynków zabytkowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 0 - 30
- 30 - 60
- stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	4,65	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	5,81	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Załucze	7,81	Wola Wereszczyńska	27,27
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	4,77
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów (w tym Wiązowiec)	4,35	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Załucze	0,00	Wereszczyn	57,80	Zawadówka	7,58
wartość dla Gminy					4,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Pojęcie budynków zabytkowych jest bardzo szerokie i trudne do jednoznacznego zdefiniowania. Zabytkiem stać się może bowiem każdy obiekt, mający znaczenie z historycznego, naukowego lub artystycznego punktu widzenia, bez względu na czas jego powstania, estetykę czy funkcję. Najczęściej pojęcie to stosuje się w odniesieniu do nieruchomości stanowiących świadectwo minionych epok, nie młodszych niż 50 lat, których zachowanie leży w interesie społecznym.

Obiekty o charakterze zabytkowym mają istotne znaczenie dla rozwoju przestrzennego. Występowanie zabytków na obszarze danej jednostki czyni ją bowiem bardziej zróżnicowaną w kontekście architektonicznym i historycznym, podnosząc tym samym jej atrakcyjność. W sąsiedztwie takich budynków często powstają parki, place publiczne oraz towarzyszące im usługi, które wspólnie z zabytkową nieruchomością tworzą interesującą przestrzeń, tak dla lokalnej społeczności jak i gości z zewnątrz.

Funkcjonowanie w gminie zabytkowych budynków wpływa także na sferę społeczno-gospodarczą. W ostatnich latach, na popularności zyskuje budowanie marketingu terytorialnego w oparciu o historycznie cenne obiekty (zabytki). Nieruchomość taką traktuje się wówczas jako lokalny produkt flagowy, przyciągający turystów i potencjalnych inwestorów. W aspekcie społecznym natomiast, występowanie obiektów zabytkowych może wpływać na zwiększenie zainteresowania mieszkańców lokalną historią, a tym samym chęć kultywowania lokalnych tradycji.

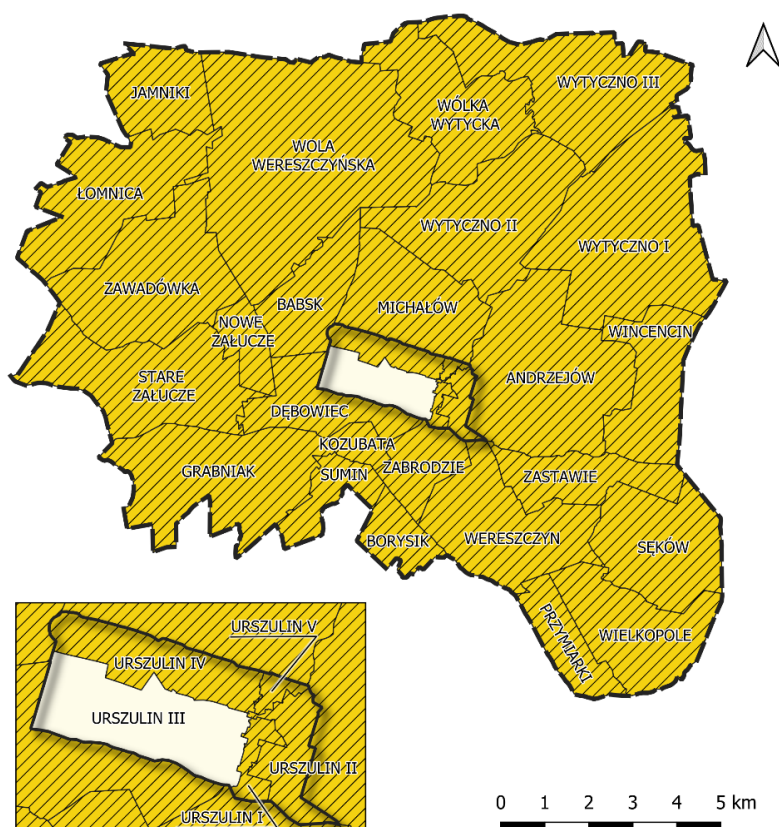
Niestety, zbyt duża liczba zabytkowych budynków na danym terenie może okazać się problemem, hamującym jego rozwój. Obiekty tego typu zazwyczaj podlegają bowiem ścisłej ochronie konserwatorskiej, w związku z czym wszelkie zmiany w nich dokonywane muszą być zgodne z odgórnie narzuconymi wytycznymi. Ta konieczność potrafi skutecznie zniechęcić właścicieli zabytkowych nieruchomości (w tym gminy) do inwestowania w nie. Ponadto, utrzymanie obiektów zabytkowych zwykle wiąże się z ogromnymi nakładami finansowymi, na które większość samorządów nie może sobie pozwolić. W rezultacie budynki ulegają coraz większym zniszczeniom, wpływając negatywnie na estetykę przestrzeni. Biorąc pod uwagę powyższe, za stan kryzysowy uznano sytuację, w której liczba budynków zabytkowych przewyższa średnią wartość dla gminy.

W Gminie Urszulin, wskaźnik liczby budynków zabytkowych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców sołectwa, wyniósł w 2021 roku dokładnie 4 obiekty. Stan kryzysowy wykazywało wówczas osiem sołectw: Andrzejów, Babsk, Michałów, Stare Załucze, Wereszczyn, Wola Wereszczyńska, Wytyczno I oraz Zawadówka. Większość z nich położona jest na północ od Urszulina, w pasie na całej szerokości Gminy (od granicy wschodniej do granicy zachodniej).

Chcąc uniknąć sytuacji spowolnienia rozwoju ośrodka, uwarunkowanego zbyt dużą liczbą zabytków, Gmina Urszulin powinna przeanalizować potrzeby remontowe posiadanych nieruchomości i wystąpić o dofinansowanie na ich wykonanie, w ramach GPR. Rozpatrzenia wart jest również pomysł wypracowania marketingu miejsca w oparciu o wybrane, historycznie cenne budynki, celem podniesienia atrakcyjności ośrodka.

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Tabela delimitacyjna 43. Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.:

- 0
- 31,25
- stan kryzysowy - wartości równe 0

Andrzejów	0,00	Przymiarki	0,00	Wielkopole	0,00
Babsk	0,00	Sęków	0,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Żalucze	0,00	Wola Wereszczyńska	0,00
Dębowiec	0,00	Sumin	0,00	Wólka Wytycka	0,00
Grabniak	0,00	Urszulin I	0,00	Wytyczno I	0,00
Jamniki	0,00	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	0,00
Kozubata	0,00	Urszulin III	31,25	Wytyczno III	0,00
Łomnica	0,00	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów <i>(w tym Wiązowiec)</i>	0,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	0,00
Nowe Żalucze	0,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	0,00
wartość dla Gminy					1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Ważnym czynnikiem, wpływającym na jakość życia oraz atrakcyjność gminy, jest dostępność mieszkań socjalnych i komunalnych. Zasób ten tworzy istotną formę pomocy społecznej dla osób, których nie stać na wynajem lub zakup własnego lokum, zwłaszcza w gminach, gdzie rynek wynajmu jest słabo rozwinięty.

Mieszkania socjalne i komunalne stanowią własność gminy, a ich głównym celem jest pomoc osobom niezamożnym w zaspokojeniu podstawowej potrzeby każdego człowieka – schronienia. Różnice pomiędzy tymi dwoma dotyczą kwestii prawnych, a przede wszystkim czasu, na jaki dany lokal może zostać przyznany. Mieszkanie socjalne z założenia ma pomóc umieszczonym w nim osobom szybciej „stać na nogi”, a więc udostępniane jest na czas określony. Z kolei mieszkanie komunalne, zgodnie z przeznaczeniem, należy się rodzinom w trudnej, aczkolwiek nie krytycznej, sytuacji finansowej. Pobyt w nim z reguły nie jest ograniczony w czasie, ale mieszkańcy zobowiązani są do ponoszenia części kosztów, związanych z jego użytkowaniem (czynsz).

Dostępność zasobu mieszkań komunalnych i socjalnych wpływa na rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Człowiek potrzebuje domu by móc rozwijać się społecznie i zawodowo; mieszkanie pozwala mu być bardziej produktywnym, pobudza kreatywność oraz sprzyja innowacyjnemu myśleniu. Świadomość posiadania dachu nad głową przekłada się na budowanie trwałych relacji międzyludzkich, m.in. poprzez wymianę pomysłów i wiedzy osób, zamieszkujących dany teren. Tanie mieszkania mogą pomóc w integracji mniej wykwalifikowanych grup w nowych warunkach gospodarczych, kształtowaniu systemów wartości oraz budowaniu tożsamości lokalnej. Wzrasta ponadto poczucie sprawiedliwości społecznej oraz zaufanie do władz publicznych.

Społeczny pakiet mieszkaniowy, jako element lokalnej infrastruktury materialnej, warunkuje także rozwój ekonomiczny gminy oraz przesądza o jej przewadze konkurencyjnej nad innymi ośrodkami. Skutecznie prowadzona polityka, zapewniająca odpowiednią dostępność mieszkań dla różnych grup społecznych, może być postrzegana jak generator dochodów, tworząc tym samym warunki do osiągnięcia wyższych wyników gospodarczych.

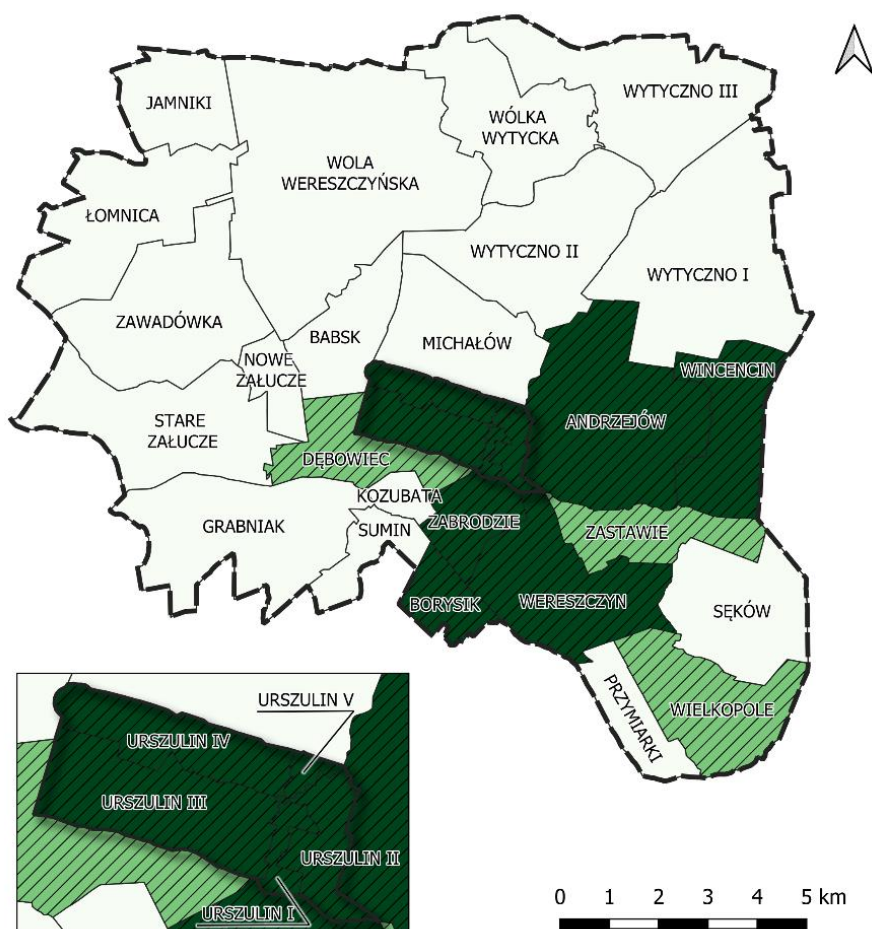
Powyższe rozważania pozwalają stwierdzić, iż społeczny pakiet mieszkaniowy posiada cechy zasobu strategicznego dla rozwoju danego terytorium. Brak lub niedostateczna liczba mieszkań socjalnych i komunalnych o odpowiednim standardzie skutkować może wieloma problemami natury społecznej. Przede wszystkim, przybierać będzie na sile sytuacja niezaspokojenia potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa. W dłuższej perspektywie czasu doprowadzi to do obniżenia poziomu zaufania społecznego, pogorszenia bezpieczeństwa publicznego czy nawet osłabienia zdrowia bądź gorszych wyników edukacyjnych dzieci i młodzieży. Biorąc pod uwagę powyższe, zdecydowano więc o ustaleniu stanu kryzysowego w jednostkach, w których zasób mieszkań komunalnych i socjalnych jest niższy od średniej wartości dla gminy.

Analiza wskaźnika liczby mieszkań komunalnych i socjalnych w Gminie Urszulin wykazała, iż średnio, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przypada nieco ponad 1 takie mieszkanie. Sytuacja kryzysowa dotyczy niemalże całego ośrodka, z wyjątkiem Urszulina III, gdzie wartość przedmiotowego wskaźnika wynosi 31,25. Biorąc pod uwagę fakt, iż zdecydowana większość tych obszarów charakteryzuje się jednocześnie stosunkowo wysokim udziałem osób starszych oraz rodzin pobierających zasiłki z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo, zasadnym jest by w ramach procesu rewitalizacji wdrażać tu działania zwiększające gminny zasób mieszkań socjalnych i komunalnych oraz poprawiające ogólne standardy techniczne istniejącej zabudowy.

4.5. ANALIZA PROBLEMÓW W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ

Kwestie związane z funkcjonowaniem Gminy Urszulin w sferze środowiskowej poddano analizie przy pomocy wskaźników odzwierciedlających problem występowania wyrobów zawierających azbest oraz dostępności obszarów chronionych, o szczególnych walorach przyrodniczych

Tabela delimitacyjna 44. Udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa [%]:

- 0
- 0 - 60
- 60 - 100
- stan kryzysowy - wartości poniżej średniej

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Andrzejów	0,00	Przymiarki	80,00	Wielkopole	50,00
Babsk	100,00	Sęków	100,00	Wincencin	0,00
Borysik	0,00	Stare Żalucze	100,00	Wola Wereszczyńska	100,00
Dębowiec	60,00	Sumin	100,00	Wólka Wytycka	100,00
Grabniak	100,00	Urszulin I	100,00	Wytyczno I	100,00
Jamniki	100,00	Urszulin II	0,00	Wytyczno II	100,00
Kozubata	100,00	Urszulin III	0,00	Wytyczno III	100,00
Łomnica	100,00	Urszulin IV	0,00	Zabrodzie	0,00
Michałów <i>(w tym Wiązowiec)</i>	90,00	Urszulin V	0,00	Zastawie	50,00
Nowe Żalucze	100,00	Wereszczyn	0,00	Zawadówka	100,00
wartość dla Gminy					61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Gmina Urszulin jest jedną z niewielu gmin w województwie lubelskim, której potencjał gospodarczy oparty jest głównie o rynek usług turystycznych i okolo-turystycznych.

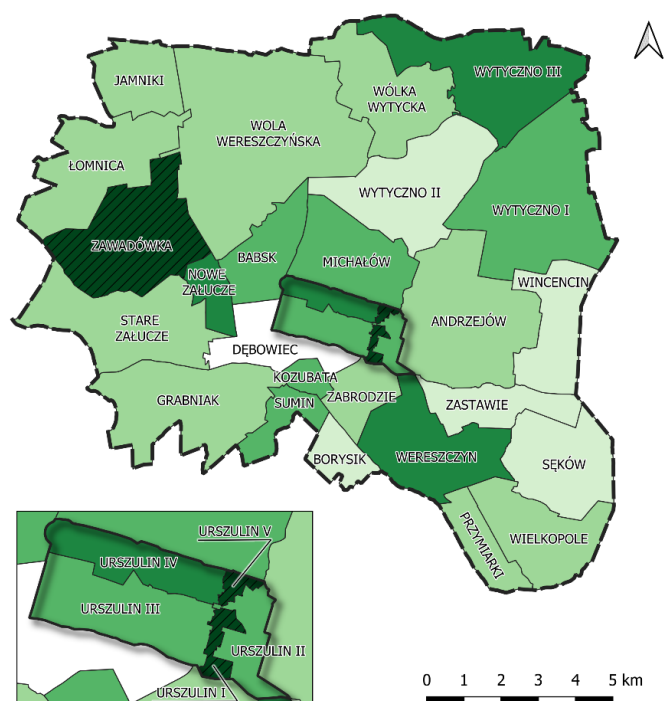
Atutem są tu walory przyrodnicze, które mogą przyciągnąć inwestorów, nowych przedsiębiorców i turystów. Gmina dysponuje cennymi zasobami przyrodniczymi, które należy chronić, a z drugiej strony udostępniać do celów gospodarczych, a głównym takim zasobem jest las i jego produkty.

Należy podkreślić jednak, że rozwój społeczno-gospodarczy ośrodka powinien opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju. Oznacza on dążenie do równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska. Inaczej mówiąc, zapewnienie takiej skali działalności gospodarczej, która nie będzie powodować negatywnych konsekwencji ujawniających się w środowisku.

Obszary, na których nie wyznaczono form ochrony przyrody można uznać za mniej atrakcyjne zarówno pod względem przyrodniczym jak i gospodarczym. Ponieważ to głównie zasób przyrodniczy determinuje w gminie rozwój turystyki.

Do obszarów kryzysowych zaliczono jednostki o niskim wskaźniku udziału powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa/jednostki tj.: Andrzejów, Borysik, Dębowiec, Urszulin, Wereszczyn, Wielkopole, Wincencin, Zabrodzie i Zastawie.

Tabela delimitacyjna 45. Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w ogólnej powierzchni sołectwa w 2021 r. [%].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w ogólnej powierzchni sołectwa w 2021 r. [%]:

- BRAK DANYCH
- 0 - 0,1
- 0,1 - 0,2
- 0,2 - 0,4
- 0,4 - 0,7
- >0,7

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

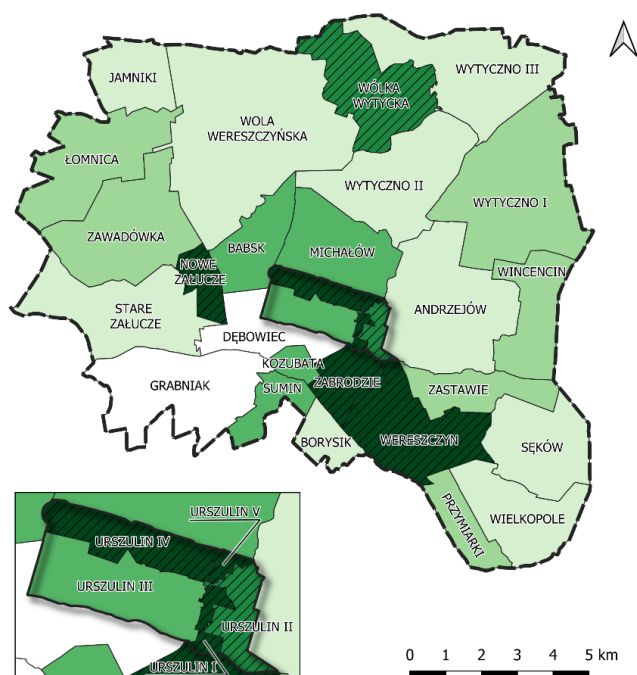
Andrzejów	0,11	Przymiarki	0,16	Wielkopole	0,12
Babsk	0,26	Sęków	0,10	Wincencin	0,05
Borysik	0,08	Stare Załucze	0,15	Wola Wereszczyńska	0,14
Dębowiec	Brak danych	Sumin	0,28	Wólka Wytycka	0,19
Grabniak	0,11	Urszulin I	1,67	Wytyczno I	0,29
Jamniki	0,12	Urszulin II	0,34	Wytyczno II	0,09
Kozubata	0,25	Urszulin III	0,23	Wytyczno III	0,42
Łomnica	0,17	Urszulin IV	0,57	Zabrodzie	0,13
Michałów (w tym Wiązowiec)	0,22	Urszulin V	2,26	Zastawie	0,06
Nowe Załucze	0,64	Wereszczyn	0,54	Zawadówka	13,77
wartość dla Gminy					0,78%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Ilość wyrobów z azbestu na danym obszarze jest istotnym czynnikiem wpływającym na jakość środowiska naturalnego oraz życie i zdrowie człowieka. Surowiec ten wykorzystywany był najczęściej w produkcji pokryć dachowych i rur. Szczególnie niebezpieczny jest w przypadku pokryć dachowych, które ze względu na oddziaływanie skrajnych warunków atmosferycznych przez kilkadziesiąt lat narażone są na pękanie i uwalnianie pyłu azbestowego do powietrza. Jest on szczególnie niebezpieczny dla mieszkańców danego budynku ale i dla osób usuwających pokrycie dachowe podczas remontu. Dlatego też szczególnie ważne jest bezpieczne usuwanie starych płyt włóknowo-cementowych i innych wyrobów zawierających azbest oraz ich odpowiednia utylizacja.

Gmina Urszulin stale prowadzi bieżący monitoring wyrobów zawierających azbest na swoim obszarze. Średnia wartość wskaźnika „Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest ...” dla całego ośrodka wynosi 0,78%. Jednostkami, w których wartość wskaźnika jest wyższa niż średnia dla Gminy, co sugeruje sytuację kryzysową są: Urszulin I i V oraz Zawadówka.

Tabela delimitacyjna 46. Ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, przypadających na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [t].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, przypadających na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [t]:

- BRAK DANYCH
- 0 - 15
- 15 - 25
- 25 - 35
- 35 - 50
- >50

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	12,79	Przymiarki	19,16	Wielkopole	12,40
Babsk	31,00	Sęków	12,32	Wincencin	21,42
Borysik	9,61	Stare Żalucze	7,15	Wola Wereszczyńska	6,51
Dębowiec	Brak danych	Sumin	33,14	Wólka Wytycka	43,70
Grabniak	Brak danych	Urszulin I	200,64	Wytyczno I	23,85
Jamniki	14,92	Urszulin II	41,16	Wytyczno II	11,39
Kozubata	30,43	Urszulin III	27,69	Wytyczno III	13,72
Łomnica	19,94	Urszulin IV	68,15	Zabrodzie	51,04
Michałów (w tym Wiązowiec)	26,03	Urszulin V	271,77	Zastawie	18,88
Nowe Żalucze	76,44	Wereszczyn	64,49	Zawadówka	16,53
wartość dla Gminy					39,97 t

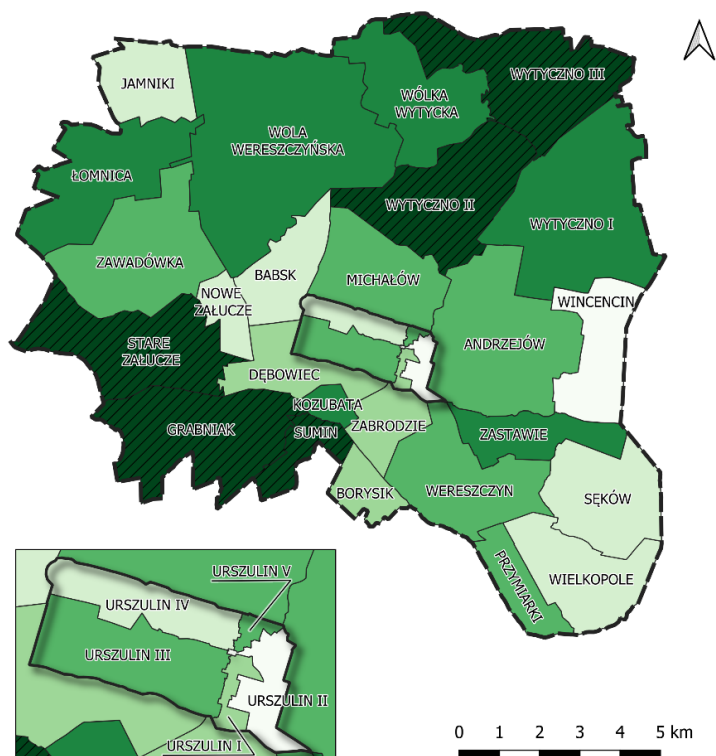
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Na obszarze Gminy Urszulin nadal występuje ponad 3,5 tys. ton wyrobów zawierających rakotwórczy azbest, który w XX wieku znalazł szerokie zastosowanie w budownictwie. Wyroby z azbestu stosowano powszechnie gdyż miały dużo zalet – były tanie, trwałe, odporne na ogień i korozję. Do najczęstszych miejsc występowania wyrobów zawierających azbest w budownictwie należą:

- pokrycia dachów, jako płyty prasowane płaskie (typu Karo), faliste (typu NF) i gąsiorzy (typu GZN i GZD),
- strychy i ocieplone stropodachy, jako obudowy stalowej konstrukcji nośnej, wykładziny stropów w budownictwie lekkim, a także jako wykładziny stropów wykonane przy użyciu natrysku lub tynku azbestowego,
- pomieszczenia użytkowe budynków jako obudowy konstrukcji nośnej, ściany działowe, ściany osłonowe czy elewacje, a także jako wykładziny ścian wykonane przy użyciu natrysku lub tynku azbestowego,
- piwnice, w postaci izolacji urządzeń ciepłowniczych, rur, bojlerów, zaworów oraz w postaci sufitów podwieszonych.

Wyroby zawierające azbest nie stanowią zagrożenia dopóki nie podlegają działaniom mechanicznym - łamaniu, ścieraniu itp. lub gdy ich stan techniczny ocenia się na dobry, a przy użytkowaniu spełniane są wymagania techniczne opisane w przepisach prawnych. Niestety większość obiektów w Gminie Urszulin wymaga pilnej konieczność usunięcia lub zabezpieczenia pokrycia dachowego tak aby nie zagrażały życiu i zdrowiu mieszkańców. Do miejscowości w których ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia jest największa zaliczamy: Nowe Załucze, Urszulin, Wereszczyn i Wólka Wytycka. W jednostkach tych zidentyfikowano stan kryzysowy w odniesieniu do całej gminy.

Tabela delimitacyjna 47. Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. [t].

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw

Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. [t]:

- 0 - 100
- 100 - 120
- 120 - 130
- 130 - 170
- 170 - 250
- > 250

stan kryzysowy - wartości powyżej średniej

Andrzejów	131,04	Przymiarki	134,16	Wielkopole	108,13
Babsk	102,96	Sęków	116,85	Wincencin	91,79
Borysik	124,91	Stare Żalucze	314,44	Wola Wereszczyńska	201,24
Dębowiec	120,50	Sumin	1290,15	Wólka Wytycka	203,61
Grabniak	1929,74	Urszulin I	129,90	Wytyczno I	181,55
Jamniki	100,62	Urszulin II	67,28	Wytyczno II	796,92
Kozubata	244,36	Urszulin III	165,31	Wytyczno III	563,48
Łomnica	172,49	Urszulin IV	115,58	Zabrodzie	125,92
Michałów (w tym Wiązowiec)	134,74	Urszulin V	161,78	Zastawie	172,49
Nowe Żalucze	103,73	Wereszczyn	167,51	Zawadówka	137,21
wartość dla Gminy					280,35 t

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Dynamiczny rozwój gospodarczy jest bezpośrednią przyczyną generowania coraz większej ilości odpadów, zarówno komunalnych, jak i pochodzących z przemysłu. Jak wynika z opublikowanej przez GUS informacji sygnałnej „Ochrona środowiska w 2021 r.”, w ubiegłym roku w Polsce zebrano 13,7 mln ton odpadów komunalnych, w stosunku do 2020 r. oznacza to wzrost o 4,2%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju przypadło średnio 358 kg zebranych odpadów komunalnych – to o 16 kg więcej niż w 2020 r.

Tendencja wzrostowa zauważalna jest również w Gminie Urszulin, miejscowościami charakteryzującymi się największą ilością odpadów komunalnych na 1 mieszkańca są: Stare Załucze, Sumin, Grabniak oraz Wytyczno II i III. Można postawić tezę, że to niska świadomość ekologiczna mieszkańców przyczynia się do faktu zarówno wzwiększenia ilości odpadów zmieszanych jak również powstawania dzikich wysypisk.

Jest to problem szczególnie widoczny w miejscowościach turystycznych, w których trudno jest oszacować ilość odpadów wyprodukowanych przez letników. Wśród działań rewitalizacyjnych rekomenduje się prowadzenie kampani uswiadamiającej potrzebe selektywnej zbiórki odpadów i zmniejszenia konsumpcyjnego stylu życia mieszkańców i turystów.

5. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO – ANALIZA JAKOŚCIOWA

BADANIE ANKIETOWE

Analiza jakościowa opracowana została w oparciu o badanie ankietowe, które przeprowadzono wśród mieszkańców Gminy Urszulin w okresie od października 2022 do kwietnia 2023r. W ten sposób zbadano opinię społeczności lokalnej, co do delimitacji obszarów zdegradowanych na potrzeby nowo opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urszulin na lata 2022-2030. Na zaproszenie do wypełnienia ankiety odpowiedziało 31 mieszkańców.

Na wstępie poproszono ankietowanych o wskazanie obszaru, który ich zdaniem cechuje się szczególnym nagromadzeniem zjawisk kryzysowych, w związku z czym powinien zostać poddany rewitalizacji. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że zdecydowaną większością głosów wyróżnia się jednostki: Urszulin III (ul. Lubelska 1-20a, Krótka, Szkolna, Sosnowa), Urszulin II (ul. Chelmska, Poczтовая), Grabniak, Wytyczno I (nr 1-109; 136-145A) oraz Wytyczno II (nr 109c-135).

Tabela 5. Odpowiedź na pytanie ankietowe 1. Który obszar Gminy Pana(i) zdaniem w dalszym ciągu charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a w związku z tym powinien zostać poddany rewitalizacji?

Jednostka pomocnicza gminy	Liczba odpowiedzi (szt.)	Udział procentowy odpowiedzi (%)	Jednostka pomocnicza gminy	Liczba odpowiedzi (szt.)	Udział procentowy odpowiedzi (%)
Borysik	0	0,00	Urszulin 4: Ulice: Leśna, Modrzewiowa, Nowa, Lubelska 21-44	2	6,45
Dębowiec	0	0,00	Urszulin 5: Ulica Kwiatowa 29-58,	0	0,00
Grabniak	4	12,90	Wereszczyn	1	3,23
Jamniki	1	3,23	Wielkopole	0	0,00
Kozubata	0	0,00	Wincencin	0	0,00
Łomnica	0	0,00	Wola Wereszczyńska	0	0,00
Michalów (w tym Wiązowiec)	1	3,23	Wólka Wyticka	2	6,45
Nowe Załucze	0	0,00	Wytyczno 1: Numery 1-109; 136-145A	3	9,68
Przymiarki	0	0,00	Wytyczno 2: Numery 109c-135	3	9,68
Sęków	0	0,00	Wytyczno 3: Numery 146-159	0	0,00
Sumin	1	3,23	Zabrodzie	0	0,00
Urszulin 1: Ulice: Pogodna, Słoneczna, Poleska, Kwiatowa1-28	0	0,00	Stare Załucze	2	6,45
Urszulin 2: Ulice: Chelmska, Poczтовая	4	12,90	Zastawie	0	0,00
Urszulin: 3 Ulice: Lubelska 1-20a, Krótka, Szkolna, Sosnowa	7	22,58	Zawadówka	0	0,00

Kolejne pytania ankietowe dotyczyły jedynie obszaru wskazanego w pytaniu pierwszy. Zatem nie wskazane w pytaniu pierwszym jednostek: Borysik, Dębowiec, Kozubata, Łomnica, Nowe Załucze, Przymiarki, Sęków, Urszulin 1, Urszulin 5, Wielkopole, Wincencin, Wola Wereszczyńska, Wytyczno 3,

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Zabrodzie, Zastawie, Zawadówka, skutkowało wyłączeniem tych obszarów z pozostałej części ankietyzacji a tym samym opisu wyniku tej oceny jakościowej. .

Pozostałe jednostki pomocnicze uznane przez mieszkańców jako obszary o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych i predysponowane do rewitalizacji zostały omówione pojedynczo.

Intensywność zabarwienia określa liczbę udzielonych odpowiedzi zgodnie z poniższą legendą:

Liczba odpowiedzi	1	2	3	4	5 i więcej
Nasylenie koloru odpowiadające liczbie odpowiedzi					

Tabela 6. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Urszulin IV – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	Bezrobocie		2			
	Ubóstwo	2				
	przestępczość	1	1			
	przemoc w rodzinie		1			1
	bezdomność	2				
	niepełnosprawność	1	1			
	starzenie się społeczeństwa	1	1			
	brak dostępu do kultury					1
	niezaradność życiowa			1		1
niski poziom integracji lokalnej					2	
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie		2			
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)	1		1		
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych				1	1
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzięki wysypiska śmieci				1	1
	wysoki poziom natężenia hałasu			1		1
	zła jakość powietrza			2		
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych					2
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów		1	1		
	brak wsparcia dla nowych firm			1		1
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami				1	1
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym			1	1	
	brak źródeł finansowania dla firm	1			1	
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg		1			1
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych					2
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami		1			1
	brak wyposażenia w podstawowe media			1		1
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego					2
	zły stan budynków mieszkalnych			2		
	zły stan obiektów zabytkowych	2				
	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów	1				1
Problemy z	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych				1	1
	dostępność świadczonych usług			1	1	

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

dostępnością i jakością świadczonych usług	jakość świadczonych usług			1	1	
	różnorodność świadczonych usług			1	1	
	stosunek cen do jakości świadczonych usług			1	1	
	lokalizacja firm handlowo- usługowych			1		1
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych			1	1	
	oferta kulturalna			1	1	
	oferta sportowo- rekreacyjna			1		1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)	1			1	
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)			1	1	
	inicjatywy społeczności lokalnej		1		1	
	współpraca mieszkańców z gminą		1	1		

Tabela 7. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Jamniki – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie			1		
	Ubóstwo			1		
	przestępczość		1			
	przemoc w rodzinie		1			
	bezdomność		1			
	niepełnosprawność		1			
	starzenie się społeczeństwa				1	
	brak dostępu do kultury				1	
	niezaradność życiowa		1			
niski poziom integracji lokalnej				1		
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie			1		
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)		1			
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych			1		
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci		1			
	wysoki poziom natężenia hałasu				1	
zła jakość powietrza			1			
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych				1	
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów				1	
	brak wsparcia dla nowych firm				1	
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami				1	
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym		1			
	brak źródeł finansowania dla firm		1			
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg	1				
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych		1			
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami	1				
	brak wyposażenia w podstawowe media	1				
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego	1				
	zły stan budynków mieszkalnych		1			
	zły stan obiektów zabytkowych		1			
	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów		1			
brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych		1				

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług				1	
	jakość świadczonych usług		1			
	różnorodność świadczonych usług					1
	stosunek cen do jakości świadczonych usług			1		
	lokalizacja firm handlowo- usługowych				1	
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych			1		
	oferta kulturalna				1	
	oferta sportowo- rekreacyjna					1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)					1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)					1
	inicjatywy społeczności lokalnej				1	
	współpraca mieszkańców z gminą			1		

Tabela 8. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Michałów (w tym Wiązowiec) - obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie			1		
	Ubóstwo	1				
	przestępczość	1				
	przemoc w rodzinie	1				
	bezdomność	1				
	niepełnosprawność	1				
	starzenie się społeczeństwa					1
	brak dostępu do kultury	1				
	niezaradność życiowa	1				
niski poziom integracji lokalnej	1					
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie					1
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)					1
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych			1		
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci	1				
	wysoki poziom natężenia hałasu	1				
	zła jakość powietrza	1				
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych					1
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów	1				
	brak wsparcia dla nowych firm		1			
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami					1
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym	1				
	brak źródeł finansowania dla firm	1				
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg	1				
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych	1				
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami	1				
	brak wyposażenia w podstawowe media	1				
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego	1				
	zły stan budynków mieszkalnych	1				
	zły stan obiektów zabytkowych	1				
	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów		1			
brak atrakcyjnych terenów		1				

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	rekreacyjnych					
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług					1
	jakość świadczonych usług					1
	różnorodność świadczonych usług					1
	stosunek cen do jakości świadczonych usług					1
	lokalizacja firm handlowo- usługowych					1
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych					1
	oferta kulturalna	1				
	oferta sportowo- rekreacyjna			1		
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)					1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)					1
	inicjatywy społeczności lokalnej	1				
	współpraca mieszkańców z gminą					1

Tabela 9. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Sumin – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie				1	
	Ubóstwo					1
	przestępczość					1
	przemoc w rodzinie				1	
	bezdomność				1	
	niepełnosprawność					1
	starzenie się społeczeństwa					1
	brak dostępu do kultury					1
	niezaradność życiowa					1
Problemy w sferze środowiskowej	niski poziom integracji lokalnej				1	
	nieestetyczne otoczenie				1	
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)				1	
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych				1	
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci					1
	wysoki poziom natężenia hałasu					1
Problemy w sferze gospodarczej	zła jakość powietrza				1	
	niska jakość terenów inwestycyjnych					1
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów					1
	brak wsparcia dla nowych firm					1
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami				1	
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym					1
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	brak źródeł finansowania dla firm					1
	zły stan dróg				1	
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych					1
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami					1
	brak wyposażenia w podstawowe media				1	
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego					1
	zły stan budynków mieszkalnych					1
	zły stan obiektów zabytkowych					1
	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów				1	
brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych					1	

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług				1	
	jakość świadczonych usług					1
	różnorodność świadczonych usług					1
	stosunek cen do jakości świadczonych usług					1
	lokalizacja firm handlowo- usługowych					1
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych				1	
	oferta kulturalna					1
	oferta sportowo- rekreacyjna					1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)					1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)				1	
	inicjatywy społeczności lokalnej					1
	współpraca mieszkańców z gminą				1	

Tabela 10. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Urszulin III – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie	1		2	3	1
	Ubóstwo	2		1	3	1
	przestępczość	1	1		3	2
	przemoc w rodzinie	2		1	3	1
	bezdomność	2	1	1	3	
	niepełnosprawność	2	1	1	3	
	starzenie się społeczeństwa	1	1	2	2	1
	brak dostępu do kultury	1		3	2	1
	niezaradność życiowa	1	1	2	1	2
	niski poziom integracji lokalnej		2	1	2	2
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie	1		2	3	1
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)	2			4	1
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych		2	2	2	1
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci		1	3	2	1
	wysoki poziom natężenia hałasu	1		1	4	1
	zła jakość powietrza		1	1	5	
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych		1	1	5	
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów	1			6	
	brak wsparcia dla nowych firm	1		2	2	2
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami			2	3	2
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym			2	2	3
	brak źródeł finansowania dla firm			2	3	2
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg		1	1	4	1
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych		1	3	1	2
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami			2	3	2
	brak wyposażenia w podstawowe media			3	3	1
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego	1		2	2	2
	zły stan budynków mieszkalnych	1	1	1	1	3
	zły stan obiektów zabytkowych	1	1	1	2	2
	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów		2		3	2
	brak atrakcyjnych terenów		1	3	1	2

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	rekreacyjnych					
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług		1		3	3
	jakość świadczonych usług		1		5	1
	różnorodność świadczonych usług		1		4	2
	stosunek cen do jakości świadczonych usług		1		4	2
	lokalizacja firm handlowo- usługowych		1	1	1	4
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych		1	2	1	3
	oferta kulturalna		1	2	2	2
	oferta sportowo- rekreacyjna		1	1	4	1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)		1	1	4	1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)		2	1	2	2
	inicjatywy społeczności lokalnej		1	2	3	1
	współpraca mieszkańców z gminą		1	1	5	

Tabela 11. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Urszulin II – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie			1	1	2
	Ubóstwo			2	2	
	Przestępczość		1		1	2
	przemoc w rodzinie				3	1
	Bezdomność	2	1		1	
	niepełnosprawność	1	1	1		1
	starzenie się społeczeństwa					4
	brak dostępu do kultury			1	2	1
	niezaradność życiowa		1		2	1
niski poziom integracji lokalnej	1				3	
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie			1	2	1
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)		1	1	2	
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych		2	1	1	
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzięki wysypiska śmieci		1	2		1
	wysoki poziom natężenia hałasu		1	2	1	
	zła jakość powietrza		1	1	2	
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych		1	1	1	1
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów			3		1
	brak wsparcia dla nowych firm		1	2	1	
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami		1	3		
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym		1	1	1	1
	brak źródeł finansowania dla firm		1	1	1	1
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg		1		3	
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych		1	1	2	
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami		1	1	1	1
	brak wyposażenia w podstawowe media		1		1	2
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego		1		2	1
	zły stan budynków mieszkalnych		1	2		1
	zły stan obiektów zabytkowych		1	2	1	
	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów			2		2

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych		2	1	1	
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług		1	2		1
	jakość świadczonych usług			3	1	
	różnorodność świadczonych usług		1	2	1	
	stosunek cen do jakości świadczonych usług		3	1		
	lokalizacja firm handlowo- usługowych		1	3		
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych				2	2
	oferta kulturalna			2	2	
	oferta sportowo- rekreacyjna				1	3
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)			1	2	1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)			3		1
	inicjatywy społeczności lokalnej			2	2	
	współpraca mieszkańców z gminą				2	2

Tabela 12. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Grabniak – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie			2	2	
	ubóstwo		1	1	1	1
	przestępczość		2	1	1	
	przemoc w rodzinie	1		1	2	
	bezdomność	1	2	1		
	niepełnosprawność	1		2	1	
	starzenie się społeczeństwa	1		1		2
	brak dostępu do kultury			1		3
	niezaradność życiowa		1		2	1
niski poziom integracji lokalnej				2	2	
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie		1	1	1	1
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)		1		3	
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych		1	1	1	1
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci		1	1	1	1
	wysoki poziom natężenia hałasu		1	1	1	1
	zła jakość powietrza		1		1	2
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych			1	1	2
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów		1		1	2
	brak wsparcia dla nowych firm				1	3
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami		1		3	
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym			2	2	
brak źródeł finansowania dla firm	1		3			
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg	1		2	1	
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych		1	1	2	
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami		1	1		2
	brak wyposażenia w podstawowe media		1		2	1
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego		1	1	1	1
	zły stan budynków mieszkalnych	1		1	1	1
	zły stan obiektów zabytkowych		1	1	1	1
duża liczba obiektów zdegradowanych i	1		2		1	

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	pustostanów					
	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych	1	1		1	1
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług			2	2	
	jakość świadczonych usług			2	1	1
	różnorodność świadczonych usług			2	2	
	stosunek cen do jakości świadczonych usług		1	2	1	
	lokalizacja firm handlowo- usługowych		2	1	1	
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych			3		1
	oferta kulturalna				3	1
	oferta sportowo- rekreacyjna			1	1	2
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)				1	3
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)			2	2	
	inicjatywy społeczności lokalnej				1	3
	współpraca mieszkańców z gminą				2	2

Tabela 13. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Wereszczyn – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie					1
	ubóstwo					1
	przestępczość					1
	przemoc w rodzinie					1
	bezdomność					1
	niepełnosprawność		1			
	starzenie się społeczeństwa					1
	brak dostępu do kultury					1
	niezaradność życiowa					1
	niski poziom integracji lokalnej					1
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie					1
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)				1	
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych				1	
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci				1	
	wysoki poziom natężenia hałasu					1
	zła jakość powietrza					1
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych		1			
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów					1
	brak wsparcia dla nowych firm					1
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami					1
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym		1			
	brak źródeł finansowania dla firm					1
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg					1
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych					1
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami					1
	brak wyposażenia w podstawowe media					1
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego					1
	zły stan budynków mieszkalnych					1
	zły stan obiektów zabytkowych					1
	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów				1	

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych				1	
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług					1
	jakość świadczonych usług				1	
	różnorodność świadczonych usług				1	
	stosunek cen do jakości świadczonych usług				1	
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	lokalizacja firm handlowo- usługowych				1	
	sprawność działania służb mundurowych				1	
	oferta kulturalna				1	
	oferta sportowo- rekreacyjna				1	
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)					1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)					1
	inicjatywy społeczności lokalnej					1
współpraca mieszkańców z gminą					1	

Tabela 14. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Wólka Wyticka – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie				1	1
	ubóstwo			2		
	przestępczość	2				
	przemoc w rodzinie	2				
	bezdumność	2				
	niepełnosprawność	2				
	starzenie się społeczeństwa				2	
	brak dostępu do kultury	1			1	
	niezaradność życiowa	1	1			
niski poziom integracji lokalnej		1	1			
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie			2		
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)			1	1	
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych			1		1
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci			1		1
	wysoki poziom natężenia hałasu		1			1
	zła jakość powietrza		1			1
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych				1	1
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów				1	1
	brak wsparcia dla nowych firm				2	
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami		1	1		
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym	2				
	brak źródeł finansowania dla firm		1	1		
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg	1				1
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych	1			1	
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami			1		1
	brak wyposażenia w podstawowe media			2		
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego	1			1	
	zły stan budynków mieszkalnych			1		1
	zły stan obiektów zabytkowych			2		
duża liczba obiektów zdegradowanych i	1	1				

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	pustostanów					
	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych	1	1			
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług			1		1
	jakość świadczonych usług			1		1
	różnorodność świadczonych usług			1		1
	stosunek cen do jakości świadczonych usług			1		1
	lokalizacja firm handlowo- usługowych			1		1
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych			1	1	
	oferta kulturalna				1	1
	oferta sportowo- rekreacyjna				1	1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)			1		1
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)		1			1
	inicjatywy społeczności lokalnej				1	1
	współpraca mieszkańców z gminą				2	

Tabela 15. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Wycyżno I – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	bezrobocie			2		1
	ubóstwo		1	1	1	
	przestępczość		2	1		
	przemoc w rodzinie			3		
	bezdomność	1	1	1		
	niepełnosprawność			3		
	starzenie się społeczeństwa		1	1	1	
	brak dostępu do kultury			2	1	
	niezaradność życiowa			2		1
Problemy w sferze środowiskowej	niski poziom integracji lokalnej		1	1		1
	nieestetyczne otoczenie			1	2	
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)		2	1		
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych		1	1	1	
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci		1	1		1
	wysoki poziom natężenia hałasu			3		
Problemy w sferze gospodarczej	zła jakość powietrza			2	1	
	niska jakość terenów inwestycyjnych		1		2	
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów			1		2
	brak wsparcia dla nowych firm			1		2
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami		1		2	
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym			1	2	
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	brak źródeł finansowania dla firm			1	2	
	zły stan dróg			2	1	
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych			2	1	
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami			1	2	
	brak wyposażenia w podstawowe media			2	1	
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego				3	
	zły stan budynków mieszkalnych		1	1	1	
	zły stan obiektów zabytkowych			2	1	
duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów				3		

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych			2	1	
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług			1	2	
	jakość świadczonych usług			1	1	1
	różnorodność świadczonych usług			1	1	1
	stosunek cen do jakości świadczonych usług			2	1	
	lokalizacja firm handlowo- usługowych			2		1
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych					3
	oferta kulturalna			1	1	1
	oferta sportowo- rekreacyjna				1	2
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)			1	2	
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)			2	1	
	inicjatywy społeczności lokalnej		1	1		1
	współpraca mieszkańców z gminą		1	1	1	

Tabela 16. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Wytuczno II – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wysze natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	Bezrobocie		1		2	
	Ubóstwo		2	1		
	przestępczość		1	2		
	przemoc w rodzinie			1	2	
	Bezdomność	1		1	1	
	niepełnosprawność			1	2	
	starzenie się społeczeństwa		1	1		1
	brak dostępu do kultury		1	1		1
	niezaradność życiowa			1	1	1
niski poziom integracji lokalnej			1		2	
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie			1	2	
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)		1		1	1
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych				1	2
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci				2	1
	wysoki poziom natężenia hałasu			1	2	
	zła jakość powietrza			1	2	
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych			2	1	
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów			2		1
	brak wsparcia dla nowych firm			1	1	1
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami				3	
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym			2	1	
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	brak źródeł finansowania dla firm		1	1	1	
	zły stan dróg		1	1	1	
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych			1	2	
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami				2	1
	brak wyposażenia w podstawowe media				3	
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego			1	2	
	zły stan budynków mieszkalnych		1	2		
	zły stan obiektów zabytkowych			3		
duża liczba obiektów zdegradowanych i			1	2		

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

	pustostanów					
	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych	1	1	1		
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług			1	2	
	jakość świadczonych usług			1	2	
	różnorodność świadczonych usług			1	2	
	stosunek cen do jakości świadczonych usług			2	1	
	lokalizacja firm handlowo- usługowych				3	
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych			1	2	
	oferta kulturalna			2	1	
	oferta sportowo- rekreacyjna			1		2
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)			1		2
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)			1	2	
	inicjatywy społeczności lokalnej		2			1
	współpraca mieszkańców z gminą	1	1			1

Tabela 17. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej

Stare Załucze – obszar predysponowany do procesu rewitalizacji ze względu na:						
	Rodzaj problemu	Natężenie (skala)				
		Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wyższe natężenie	Wysokie natężenie
Problemy w sferze społecznej	Bezrobocie			1	1	
	Ubóstwo			1	1	
	przestępczość			2		
	przemoc w rodzinie			2		
	Bezdomność			1	1	
	niepełnosprawność		1	1		
	starzenie się społeczeństwa			2		
	brak dostępu do kultury			1	1	
	niezaradność życiowa			1	1	
niski poziom integracji lokalnej			2			
Problemy w sferze środowiskowej	nieestetyczne otoczenie			1	1	
	brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.)			2		
	zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych			1	1	
	zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci			1	1	
	wysoki poziom natężenia hałasu			1	1	
	zła jakość powietrza			1	1	
Problemy w sferze gospodarczej	niska jakość terenów inwestycyjnych			1	1	
	zły wizerunek gminy w oczach inwestorów			1	1	
	brak wsparcia dla nowych firm			1	1	
	brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami			1	1	
	niski poziom konkurencji na rynku lokalnym			1	1	
	brak źródeł finansowania dla firm			1	1	
Problemy w sferze technicznej i przestrzennej	zły stan dróg			1	1	
	niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych			2		
	utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami			1	1	
	brak wyposażenia w podstawowe media			1	1	
	wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego			2		
	zły stan budynków mieszkalnych			2		
	zły stan obiektów zabytkowych			2		

	duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów			2		
	brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych		1	1		
Problemy z dostępnością i jakością świadczonych usług	dostępność świadczonych usług			1	1	
	jakość świadczonych usług			1	1	
	różnorodność świadczonych usług		1	1		
	stosunek cen do jakości świadczonych usług		1	1		
	lokalizacja firm handlowo- usługowych		1	1		
Wpływ wybranych elementów na jakość życia	sprawność działania służb mundurowych		1	1		
	oferta kulturalna		1	1		
	oferta sportowo- rekreacyjna			2		
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole)			2		
	oferta opiekuńczo- edukacyjna (szkoła podstawowa)			2		
	inicjatywy społeczności lokalnej			2		
	współpraca mieszkańców z gminą			2		

Przyjmując, jako wyznacznik obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji liczbę udzielonych odpowiedzi ankietowych należy zaznaczyć że pokrywają się one z wynikiem analizy wielokryterialnej. Najliczniej społeczność Gminy Urszulin wskazała obszary: Grabniak, Urszulin 2 i 3 oraz Wytyczno 1 i 2 jako charakteryzujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a tym samym powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji w pierwszej kolejności.

WYWIADY POGŁĘBIONE

Rolą badania IDI – pogłębionego wywiadu indywidualnego (z ang. Individual In-Depth Interview), jest zaczerpnięcie szczegółowych informacji od rozmówcy na dany temat w oparciu o ustalony scenariusz wywiadu. Scenariusz wywiadu zawierał jedynie pytania otwarte, których celem była identyfikacja problemów i potencjałów tego obszaru oraz określenie działań naprawczych. Zgodnie z zasadami przeprowadzania badania IDI rola moderatora polegała wyłącznie na słuchaniu i ewentualnym dopypywaniu rozmówcy. Najważniejsze podczas przeprowadzania badania było zapewnienie swobodnej atmosfery pozwalającej na uzyskanie szczerych wypowiedzi osób badanych, co pozwoliło poznać rzeczywiste poglądy i opinie mieszkańców.

Zrealizowanie indywidualnych pogłębionych wywiadów z mieszkańcami Gminy Urszulin umożliwiło otrzymanie szczegółowych informacji o analizowanej rzeczywistości w Gminie oraz pogłębieniu wiedzy o obszarze rewitalizacji.

Wyniki z przeprowadzonych wywiadów zostały w skrócony sposób zaprezentowane poniżej. Rozmowy przeprowadzane były w maju – czerwcu 2023 r. z mieszkańcami: aktywnymi członkami społeczności i przedstawicielami różnych środowisk społeczno-zawodowych.

W badaniu wzięły udział 11 osób, wytypowane ze względu na posiadaną wiedzę o lokalnych problemach Gminy i miejsce zamieszkania. Obszerna wiedza oraz opinie badanych pozwoliły na określenie problemów i potencjałów wyznaczonych jednostek pomocniczych Gminy, co umożliwiło wskazanie obszarów o najwyższej koncentracji negatywnych zjawisk.

W pierwszej części poproszono interlokutorów o wskazanie obszaru/sołectwa w Gminie, który wymaga najpilniejszych prac rewitalizacyjnych. Następnie poproszono o opisanie tego obszaru oraz wskazanie działań naprawczych. Wywiad kończyło pytanie o miejsce zamieszkania, rodzaj aktywności zawodowej oraz członkostwo w organizacjach pozarządowych.

W opinii mieszkańców:

Grabniak: W oczach mieszkańców jest to doskonale miejsce do zamieszkania ze względu na bliskość natury, piękny krajobraz i czyste powietrze. „*w miejscowości gdzie mieszkam – Grabniak – posiada jezioro Rotczę, które jest bardzo słabo zagospodarowane, chociaż posiada duże atuty tj. czysta woda i ośrodek ZHP*”.

Wśród dostrzegalnych problemów jest niewystarczające wykorzystany potencjał turystyczny tego obszaru, brak odpowiedniego zagospodarowania w infrastrukturę turystyczną wokół największej atrakcji, którą stanowi jezioro Rotcze.

Podczas wywiadu interlokutorzy podkreślili znaczenie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dot. infrastruktury publicznej „Należy bardziej wsłuchiwać się w opinie mieszkańców. Brać pod uwagę danej miejscowości”.

Urszulin II : Mieszkańcy obszaru Urszulin II zwracają uwagę na duże zainteresowanie ze strony młodych ludzi z dziećmi jako miejsca do życia i pracy. Według mieszkańców zauważalne braki to miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców w tym osób starszych. Nieodpowiednia liczba małej infrastruktury publicznej i infrastruktury czasu wolnego.

Interlokutorzy zwrócili uwagę na braki w infrastrukturze Spółdzielni Mieszkaniowej „Pojezierze” i braki w oświetleniu ulicznym. To co należy zmienić to kontakt władz z mieszkańcami „*Częstsze spotkania wiejskie i omówienie planowanych inwestycji*”.

Urszulin III: „*Jest to moje miejsce zamieszkania, nie wyobrażam sobie zamieszkania w innej części gminy. Wolny czas spędzam aktywnie na świeżym powietrzu*”. Według mieszkańców obszaru Urszulin III ma on duży potencjał w zakresie turystyki i rekreacji. Jest to miejsce zamieszkania ludzi młodych z dziećmi, którzy chętnie spędzają czas wolny na świeżym powietrzu. Wśród potrzeb interlokutorzy wskazują budowę ścieżek rowerowych, boisk sportowych, placów zabaw, uzupełniającej infrastruktury turystycznej w tym wokół jezior. Odniesiono się również do edukacji szkolnej wskazując potrzebę dodatkowych zajęć rozbijających zainteresowania najmłodszych mieszkańców Urszulina III oraz inwestycji związanych z „ochroną klimatu i oszczędzaniem energii, segregacji i utylizacji śmieci”.

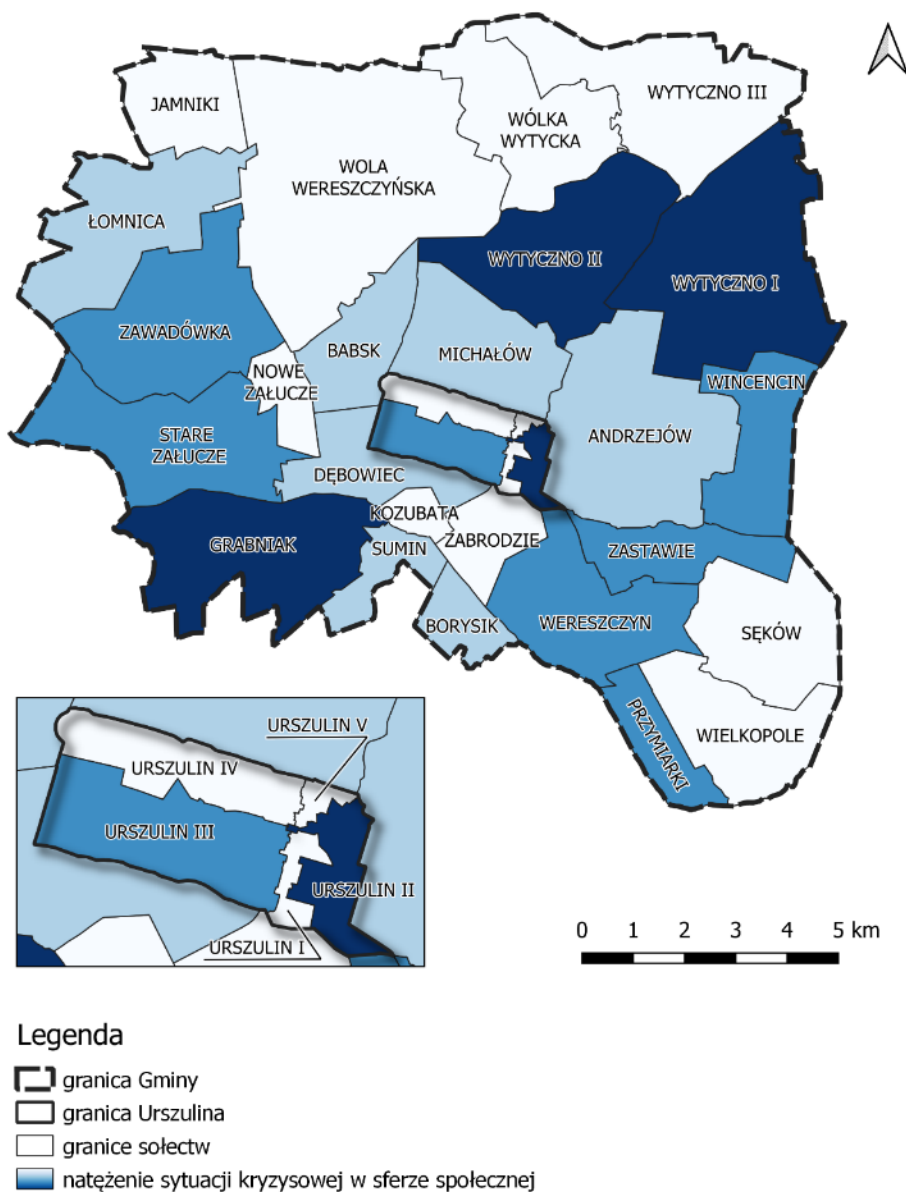
Wytyczno I: Mieszkańcy doceniają Wytyczno I jako miejsce zamieszkania ze względu na bliskość natury, cisze i spokój „Jestem urodzona w Wytycznie cenię spokój, zieleni i pomoc sąsiedzką”. Według rozmówcy jest to miejsce idealne do rozwoju dzielnicy agroturystycznej z wykorzystaniem zasobów lokalnych w tym głównie przyrodniczych. Osoby wypowiadające się na temat Wytycznego zauważają barki w infrastrukturze kanalizacyjnej oraz działań miękkich integrujących społeczność lokalną.

Wytyczno II: Podobnie jak w poprzednich miejscowościach wskazanych do rewitalizacji Wytyczno II jest miejscem o dużej atrakcyjności przyrodniczej, spokojnym miejscem do zamieszkania jednak z brakami w infrastrukturze technicznej. „*jako potrzeby inwestycyjne niezbędne do rozwoju tego obszaru należy wskazać kompleksową sieć wodno-kanalizacyjną oraz poprawę stanu dróg*”. Duży potencjał do rozwoju mieszkalnictwa i turystyki ma jezioro Wytyckie.

6. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Przeprowadzona analiza wielokryterialna oraz partycypacja społeczna umożliwiła identyfikację obszarów Gminy Urszulin, charakteryzujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w wymiarach: społecznym, gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym, technicznym oraz środowiskowym. Zamieszczone poniżej mapy stanowią wizualizację nawarstwiania się problemów w podziale na poszczególne sfery. Im ciemniejszy kolor, tym większe jest natężenie sytuacji kryzysowej na terenie danej jednostki pomocniczej.

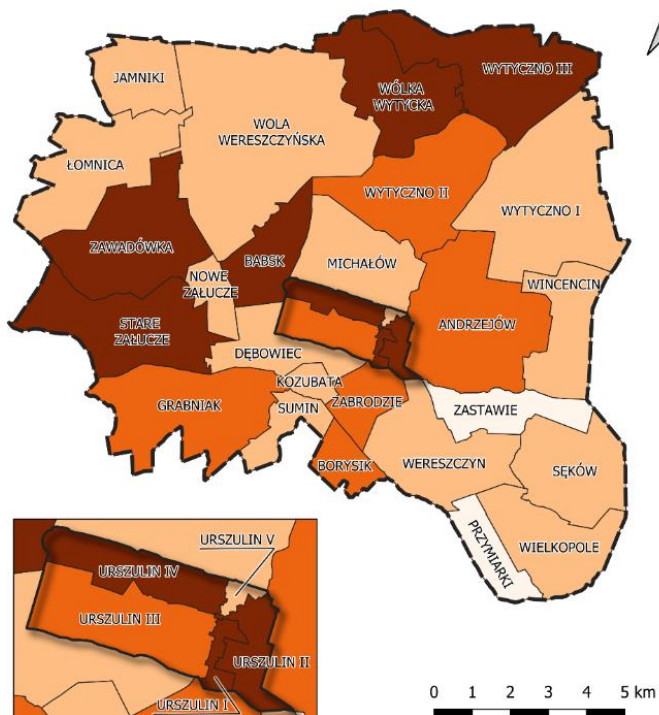
Ryc. 6.. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

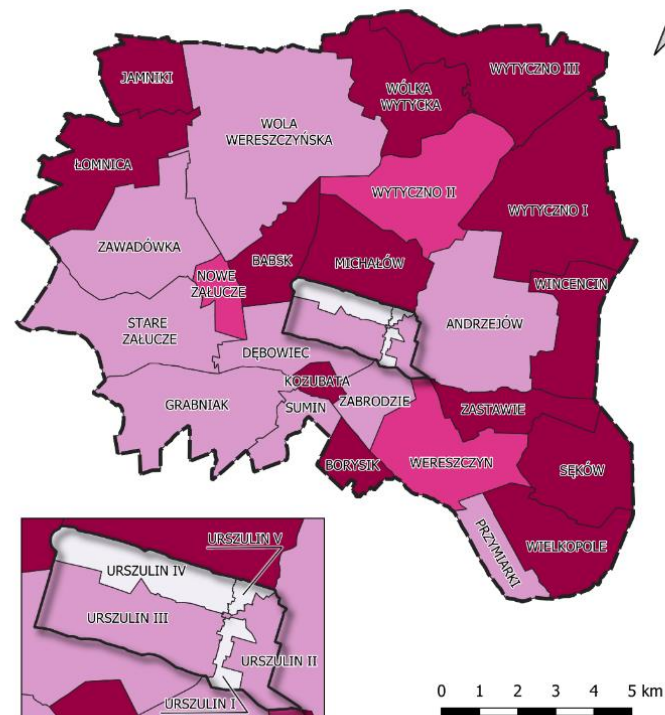
Ryc. 7. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze gospodarczej

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- natężenie sytuacji kryzysowej w sferze gospodarczej

Ryc. 8. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze funkcjonalno-przestrzennej

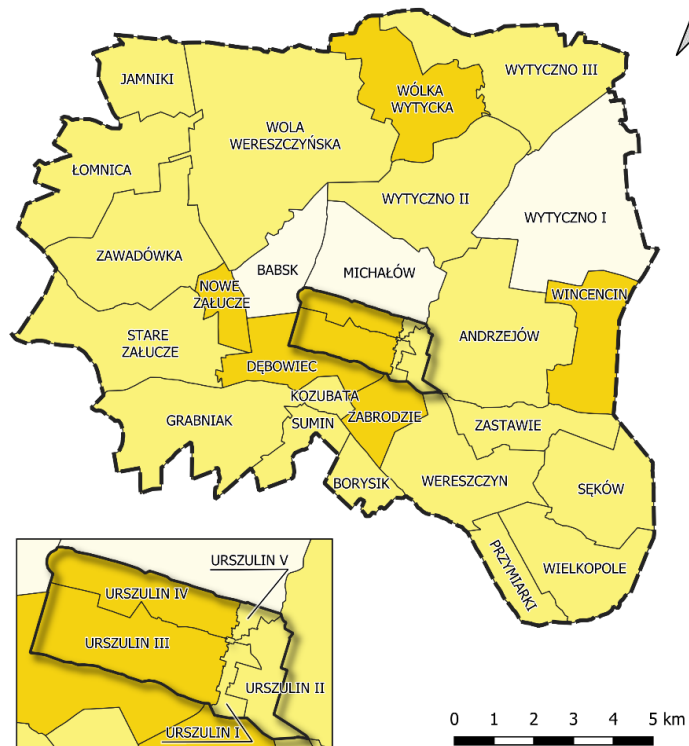

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- natężenie sytuacji kryzysowej w sferze funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

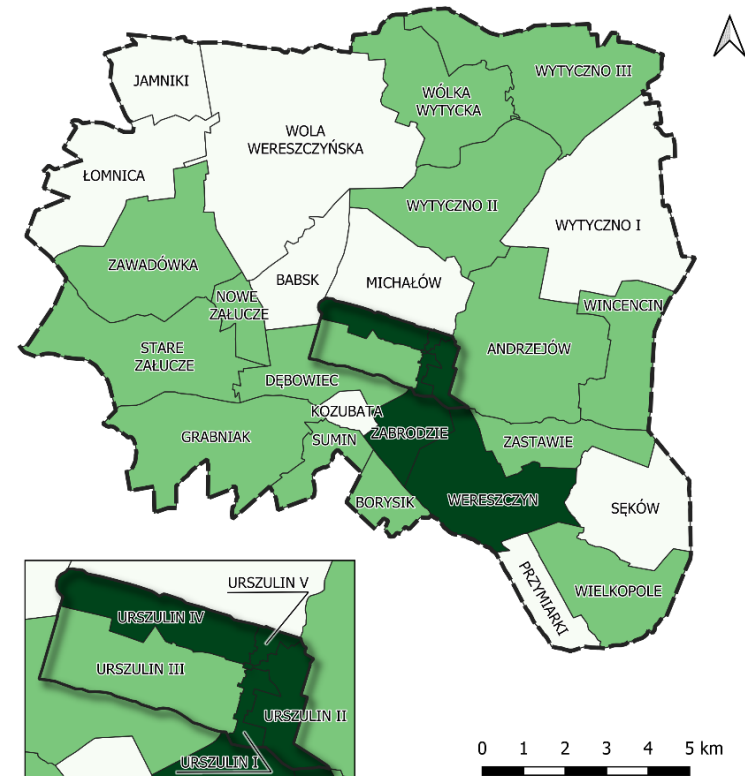
Ryc. 9. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze technicznej

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- natężenie sytuacji kryzysowej w sferze technicznej

Ryc. 10. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- natężenie sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

Zaprezentowany powyżej rozkład negatywnych zjawisk potwierdza przeprowadzona w ramach analizy wielokryterialnej statystyka. Tabela 18. stanowi zestawienie negatywnych zjawisk, zidentyfikowanych w poszczególnych jednostkach pomocniczych Gminy Urszulin, pogrupowanych wg sfer. Figurujące w niej cyfry odpowiadają liczbie wskaźników, wskazujących na stan kryzysowy w danym obszarze problemowym (wartości gorsze od średniej gminnej).

Tabela 18. Statystyka, dot. stanu kryzysowego Gminy Urszulin

	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa
Andrzejów	8	5	6	2	1
Babsk	9	6	9	3	0
Borysik	9	5	9	2	1
Dębowiec	9	3	5	1	1
Grabniak	12	5	5	2	1
Jamniki	4	3	8	2	0
Kozubata	6	4	8	2	0
Łomnica	8	4	9	2	0
Michałów (w tym Wiązowiec)	7	3	8	3	0
Nowe Załucze	5	4	7	1	1
Przymiarki	10	1	6	2	0
Sęków	5	4	10	2	0
Stare Załucze	11	7	6	2	1
Sumin	8	4	6	2	1
Urszulin I	3	6	2	2	3
Urszulin II	12	7	5	2	2
Urszulin III	11	5	5	1	1
Urszulin IV	5	6	3	1	2
Urszulin V	6	4	3	2	3
Wereszczyn	10	3	7	2	2
Wielkopole	6	4	10	2	1
Wincencin	11	3	9	1	1
Wola Wereszczyńska	5	4	6	2	0
Wólka Wyticka	6	6	10	1	1
Wytyczno I	14	4	9	3	0
Wytyczno II	13	5	7	2	1
Wytyczno III	6	6	9	2	1
Zabrodzie	5	5	6	1	2
Zastawie	11	2	8	2	1
Zawadówka	10	6	6	2	1
ŚREDNIA	10	4	5	1,5	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Zgodnie z art. 9 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany wyznacza się w przypadku występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) oraz występowania co najmniej jednego problemu w sferze gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej bądź środowiskowej. Wobec tego, w niniejszej analizie wielokryterialnej szczególną uwagę poświęcono zagadnieniom wymiaru społecznego i to one w dużej mierze przesądziły o wyglądzie obszaru zdegradowanego Gminy Urszulin.

Do grona osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z 19 lipca 2019 r., po wnikliwej analizie, zaliczono seniorów (mieszkańców w wieku 60+), osoby z niepełnosprawnościami oraz dzieci do trzeciego roku życia i ich opiekunów. Każda tych grup wymaga bowiem unikalnego podejścia do planowania i zagospodarowania przestrzeni publicznej, a także indywidualnej, wyselekcjonowanej oferty usług, w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Dane udostępnione przez Urząd Gminy Urszulin oraz podległe mu jednostki umożliwiły weryfikację większości z wymaganych ustawowo zjawisk w sferze społecznej. Nie udało się przeanalizować jedynie kwestii bezrobocia, choć o występowaniu tego problemu wnioskować można pośrednio, zgłębiając inne zagadnienia.

Wszystkie terytorialne jednostki pomocnicze spełniają ustawowe przesłanki dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego tj. zidentyfikowano na ich obszarze stan kryzysowy z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego problemu w sferach: gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej lub środowiskowej. Oznacza to, że teren całej Gminy Urszulin mógłby zostać uznany za obszar zdegradowany. Chcąc uniknąć tej sytuacji, konieczne było bardziej dokładne sprecyzowanie granic najbardziej problemowego rejonu – zdecydowano o wyodrębnieniu tylko tych sołectw, w obrębie których liczba negatywnych zjawisk w wymiarze społecznym przekracza ich średnią wartość. W rezultacie obszar zdegradowany Gminy Urszulin otrzymał następujący zasięg (oznaczony w tabeli 18 kolorem): Grabniak, Stare Załucze, Urszulin II, Urszulin III, Wincencin, Wytyczno I, Wytyczno II oraz Zastawie.

Tabela 19. Obszar zdegradowany Gminy Urszulin

Nazwa jednostki pomocniczej	Powierzchnia w ha	Liczba ludności (osoby)
Grabniak	964	185
Urszulin II (ulice: Chelmska, Poczтовая)	102,67	341
Urszulin III (ulice: Lubelska 1-20a, Krótka, Szkolna, Sosnowa)	265	224
Wincencin	529	114
Wytyczno I (nr 1-109; 136-145A)	1319,15	419
Wytyczno II (nr 109c-135)	404,06	50
Stare Załucze	887	128
Zastawie	359	70
Razem	4829,88	1531
Udział procentowy w odniesieniu do całej Gminy Urszulin	28,33	36,13

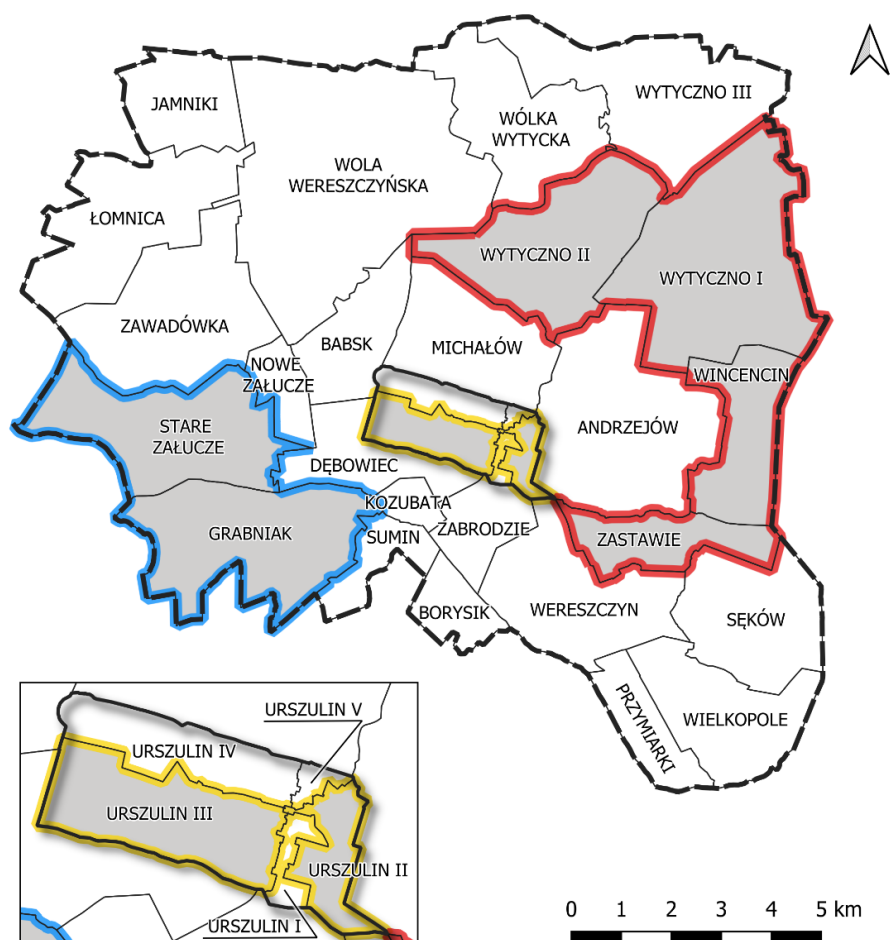
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

W obrębie tak wyznaczonego obszaru zdegradowanego wydziela się następujące podobszary:

- **Podobszar I: Grabniak, Stare Załucze;**
- **Podobszar II: Urszulin II, Urszulin III;**
- **Podobszar III: Wincencin, Wytyczno I, Wytyczno II, Zastawie.**

Łącznie, obszar zdegradowany zajmuje powierzchnię 4829,88 ha, co stanowi 28% terytorium Gminy oraz jest zamieszkały przez 1531 osób, tj. 36% jej ludności.

Ryc. 11. Obszar zdegradowany Gminy Urszulin

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- obszar zdegradowany Gminy Urszulin

Podobszary, nieposiadające wspólnych granic:

- podobszar I: Grabniak, Stare Załucze
- podobszar II: Urszulin II, Urszulin III
- podobszar III: Wincencin, Wytyczno I, Wytyczno II, Zastawie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Kolejnym krokiem w procesie delimitacji jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., narzuca warunek, iż obszar rewitalizacji nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni Gminy oraz być zamieszkałym przez więcej niż 30% jej ludności. W związku z powyższym nastąpiła konieczność wydzielenia obszaru rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego. W tym celu ponownie przyjrano się obszarom problemowym, dokonując ich szczegółowej analizy w kontekście kumulacji zjawisk negatywnych oraz znaczenia dla rozwoju lokalnego.

Na podstawie ogólnodostępnych informacji dot. rozwoju Gminy Urszulin, przeprowadzonych analiz oraz badania ankietowego i wywiadów indywidualnych jako obszar rewitalizacji wyznaczono ostatecznie 5 jednostek pomocniczych, w których obserwuje się największą kumulację negatywnych zjawisk (najwyższa ocena stanu kryzysowego w sferze społecznej (powyżej 11 pkt. stanu kryzysowego) statystyki obszarów problemowych, zawartej w tab. 18.) oraz wysoka statystyka obszarów problemowych w pozostałych sferach.

Tabela 20. Obszar rewitalizacji Gminy Urszulin

Nazwa jednostki pomocniczej	Powierzchnia w ha	Liczba ludności (osoby)
Grabniak	964	185
Urszulin II (ulice: Chelmska, Poczтовая)	102,67	341
Urszulin III (ulice: Lubelska 1-20a, Krótka, Szkolna, Sosnowa)	265	224
Wytyczno I (nr 1-109; 136-145A)	1319,15	419
Wytyczno II (nr 109c-135)	404,06	50
Razem	3054,88	1219
Udział procentowy w odniesieniu do całej Gminy Urszulin	17,92	28,77

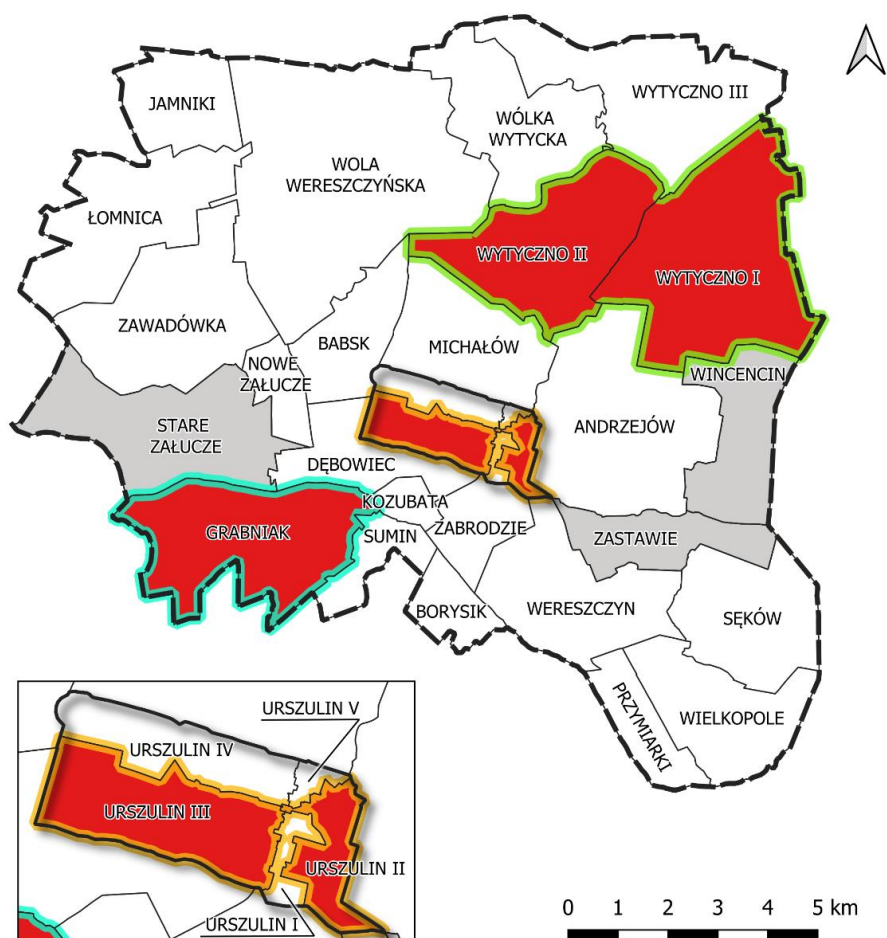
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

W obrębie tak wyznaczonego obszaru zdegradowanego wydziela się następujące podobszary rewitalizacji:

- **Podobszar I: Grabniak,**
- **Podobszar II: Urszulin II, Urszulin III,**
- **Podobszar III: Wytyczno I, Wytyczno II,**

Łącznie, obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 3054,88 ha, co stanowi 17,92% terytorium Gminy Urszulin oraz jest zamieszkały przez 1219 osób, tj. 28,77% jej ludności.

Ryc. 12. Obszar rewitalizacji Gminy Urszulin

Legenda

- granica Gminy
- granica Urszulina
- granice sołectw
- obszar zdegradowany Gminy Urszulin
- obszar rewitalizacji Gminy Urszulin

Podobszary, nieposiadające wspólnych granic:

- podobszar I: Grabniak
- podobszar II: Urszulin II, Urszulin III
- podobszar III: Wytyczno I, Wytyczno II

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin

Miejscowości wchodzące w skład obszaru rewitalizacji mają nie tylko istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, ale posiadają także wysoki potencjał, którego umiejętne wykorzystanie wroży duże korzyści dla całego ośrodka.

Działania rewitalizacyjne prowadzone we wszystkich sferach równocześnie przyczynią się do wyprowadzenia obszaru z kryzysu, pomogą odzyskać jego dawne funkcje, a także wykreować powstanie nowych, zgodnych z aktualnymi potrzebami społeczności lokalnej.

Poniżej zidentyfikowane główne potencjały i bariery podobszarów rewitalizacji:

Główne potencjały podobszaru I rewitalizacji – Grabniak;

Jeden z najważniejszych i podstawowych potencjałów rozwojowych podobszaru I stanowi jezioro Rotcze. Powierzchnia jeziora wynosi 45 ha, a średnia głębokość to 3 metry. Zbiornik wodny w sezonie letnim wykorzystywany jest w celach rekreacyjnych. Nad jeziorem jest jedna plaża na wschodnim brzegu, która jest kameralna i w większości trawiasta. We wsi Grabniak dostępne są domki letniskowe dla turystów. Jezioro stanowi również dużą atrakcję dla wędkarzy, ryby jakie najczęściej można złapać to: lin, karp, karaś, płoć, wzdregą i sumik karłowaty.

Nad samym jeziorem zlokalizowany jest Ośrodek Wypoczynkowy „Grabniak” dysponuje 40 miejscami noclegowymi w 10- ciu drewnianych domkach kempingowych, polem namiotowym, plażą ze strzeżonym kąpieliskiem, wypożyczalnią sprzętu wodnego, boiskiem do siatkówki, placem zabaw, miejscem na grilla i ognisko oraz parkingiem. Teren ośrodka jest ogrodzony i oświetlony co zapewnia bezpieczeństwo i komfort wypoczynku dla szukających wyciszenia i odpoczynku od zgiełku tłocznych miejsc.

Fot. 1. Plaża przy jeziorze Rotcze

Źródło: <https://mapy.emiejscza.pl/grabniak-7696,foto.html>

Poza ośrodkiem wypoczynkowym w miejscowości Grabniak zlokalizowane są dwa gospodarstwa agroturystyczne. W okresie letnim działa sklep spożywczy zaspokajający podstawowe potrzeby turystów i mieszkańców. W 2012 roku Gmina Urszulin przebudowała plażę przy jeziorze, wyposażając ją również w publiczną toaletę.

Główne potencjały podobszaru II rewitalizacji – Urszulin II, Urszulin III:

Urszulin to centrum usługowo-handlowe i kulturalne gminy. W okresie letnim odbywają się tu coroczne imprezy kulturalne i sportowe, takie jak: czerwcowe „Biegi Ekologiczne”, lipcowy EKO FEST Dni Kultury Ekologicznej, w sierpniu Urszulin staje się Poleską stolicą rowerów i gospodarzem zawodów kolarskich MTB, a także wiele innych wydarzeń.

W podobszarze rewitalizacji II zlokalizowanych jest ponad 10 obiektów handlowo-usługowych, w tym jeden dyskont. Tak rozbudowana sfera usług zaspokaja podstawowe potrzeby zarówno mieszkańców jak i turystów. Występują tu obiekty noclegowe w tym schronisko Młodzieżowe w Urszulinie, Hotel Drob jak i gospodarstwo agroturystyczne.

Edukacją dzieci i młodzieży zajmuje się Zespół Szkół w Urszulinie, obejmujący przedszkole oraz Szkołę Podstawową z Oddziałami Przedszkolnymi im. Prof. Alfreda Lityńskiego.

Fot. 2. Zespół Szkół w Urszulinie

Źródło: <https://szkolnictwo.pl/index.php?id=H07539>

Innymi obiektami użyteczności publicznej zlokalizowanymi na obszarze rewitalizacji jest Gminny Zakład Komunalny w Urszulinie oraz Kościół Chrystusa Miłosiernego. W Urszulinie III zlokalizowane jest targowisko gminne i Park rekreacji wraz ze ścieżką rowerową przy ulicy Szkolnej oraz stadion sportowy przy ul. Krótkiej.

Fot. 3. Fotografia satelitarna Parku Rozrywki w Urszulinie

Źródło: <https://polska.geoportal2.pl/map/www/mapa.php?mapa=polska>

Urszulin I charakteryzuje się zabudową wielorodzinną, działa tu spółdzielnia mieszkaniowa „Pojezierze” oraz wspólnoty mieszkaniowe.

Główne potencjały podobszaru III rewitalizacji - Wytyczno I, Wytyczno II:

Największym potencjałem tego podobszaru jest położone w najbliższym sąsiedztwie Jezioro Wytyckie – największe na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. Długość linii brzegowej jeziora wynosi ok. 10 km. Powierzchnia tafli to 550 ha a średnia głębokość to 2 m. Jezioro stanowi zbiornik retencyjny w systemie kanału Wieprz-Krzna. Jest to zbiornik sztuczny który powstał na bazie naturalnego akwenu - od północy i wschodu otoczony jest groblami. Turystycznie zagospodarowany jest jedynie południowy brzeg jeziora. Jezioro stanowi również atrakcję dla wędkarzy, łowi się tu szczupaki, sandacze, okonie oraz karpie, rzadziej karasie, węgorze i liny.

jest Szkoła Podstawowa im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Wytycznie, w którym mieści się również oddział przedszkolny. Szkoła działa w czynie społecznym, prowadzona jest przez Stowarzyszenie Nauczycieli, Rodziców i Wychowawców Nasza Szkoła.

Fot. 4. Budynek szkoły Podstawowej w Wytycznie

Źródło: dane UG

Fot. 5. Kościół pw. Św. Andrzeja Boboli

Źródło: <http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/gallery,1,44838.html>

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest również obiekt sakralny Kościół pw. Św. Andrzeja Boboli. Parafia liczy sobie 963 osoby, a sam budynek kościoła jest drewniany i wybudowany w latach 1947-1949.

Część potrzeb społeczno-kulturalnych mieszkańców zaspokaja Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Urszulinie nazwa „Książnica Pana Jana” ku pamięci Jana Kurackiego – pierwszego bibliotekarza w Wytocznie. Obiekt ten pełni zarówno funkcję biblioteki z czytelnią, jak również świetlicy wiejskiej, w której organizowane są zajęcia dla dzieci jak i dorosłych.

Fot. 6. Filia biblioteki i świetlica wiejska w Wytocznie

Źródło: <https://www.facebook.com/gbpwytoczno/>

Atrakcje przyrodnicze i kulturalne tego obszaru przyciągają turystów, którzy mogą znaleźć schronienie w dwóch gospodarstwach agroturystycznych działających na tym obszarze. Sieć dróg gminnych i powiatowych przebiegających przez obszar Wytyczna są w stanie dobrym.

Aktywność na świeżym powietrzu mieszkańcy poza terenem wokół jeziora może korzystać z placu zabaw zlokalizowanego przy Szkole Podstawowej.

Główne problemy obszaru rewitalizacji

Problemy występujące w tych jednostkach dotyczą przede wszystkim sfery społecznej, ale nie tylko. Jak wynika z analizy wskaźnikowej oraz badania ankietowego wśród szerzących się tu negatywnych zjawisk znalazły się:

Tabela 21. Negatywne zjawiska występujące w obrębie obszaru rewitalizacji w podziale na sfery

Podobszar I: Grabniak	Podobszar II: Urszulin II, Urszulin III,	Podobszar III: Wytyczno I, Wytyczno II
SFERA SPOŁECZNA		
<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Znaczna dysproporcja płci, ▪ Powiększające się obciążenie demograficzne, ▪ Duże potrzeby infrastrukturalne (techniczne i edukacyjne) związane z dostępnością ze względu na wzrastającą liczbę dzieci w wieku do 3 lat oraz osoby z niepełnosprawnością. ▪ Wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej, ▪ Brak dostosowania poziomu edukacji do indywidualnych potrzeb dzieci – duży odsetek dzieci borykających się z problemami w nauce. ▪ Niski poziom czytelnictwa, ▪ Niski poziom aktywności społecznej – brak lub niska liczba organizacji pozarządowych, ▪ Niski poziom bezpieczeństwa – wysoka przestępczość ▪ Problem uzależnień wśród mieszkańców ▪ Niska aktywność zawodowa kobiet po urodzeniu dziecka, <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Starzenie się społeczeństwa; ▪ Brak dostępu do kultury; ▪ Niski poziom integracji lokalnej; ▪ Bezrobocie; ▪ Przemoc w rodzinie; ▪ Niezaradność życiowa; 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik analizy wielokryterialnej: ▪ wysoka gęstość zaludnienia i związane z tym potrzeby infrastrukturalne, ▪ Znaczna dysproporcja płci, ▪ Powiększające się obciążenie demograficzne, ▪ Duże potrzeby infrastrukturalne (techniczne i edukacyjne) związane z dostępnością ze względu na wzrastającą liczbę dzieci w wieku do 3 lat oraz osoby z niepełnosprawnością; ▪ Wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej, występujące zjawisko ubóstwa; ▪ Problem uzależnień wśród mieszkańców ▪ Wzrastający problem przemocy w rodzinie. ▪ Brak dostosowania poziomu edukacji do indywidualnych potrzeb dzieci – duży odsetek dzieci borykających się z problemami w nauce, niskie wyniki z egzaminów kończących edukację podstawową. ▪ Niski poziom aktywności społecznej – brak lub niska liczba organizacji pozarządowych, ▪ Niski poziom aktywności społecznej – brak lub niska liczba organizacji pozarządowych, ▪ Niska aktywność zawodowa kobiet po urodzeniu dziecka, <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Starzenie się społeczeństwa; ▪ Bezrobocie; 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik analizy wielokryterialnej: ▪ znaczna dysproporcja płci, ▪ powiększające się obciążenie demograficzne, ▪ wysoki odsetek osób w wieku senioralnym ▪ Zmniejszająca się populacja poniżej 17 roku życia. ▪ Duże potrzeby infrastrukturalne (techniczne i edukacyjne) związane z dostępnością ze względu na wzrastającą liczbę dzieci w wieku do 3 lat oraz osoby z niepełnosprawnością. ▪ Wysoka liczba beneficjentów pomocy społecznej, występujące zjawisko ubóstwa; ▪ Problem uzależnień wśród mieszkańców ▪ Problemy społeczne mieszkańców uniemożliwiające opiekę nad dziećmi. ▪ Brak dostosowania poziomu edukacji do indywidualnych potrzeb dzieci – duży odsetek dzieci borykających się z problemami w nauce, niskie wyniki z egzaminów kończących edukację podstawową. ▪ Niski poziom czytelnictwa, ▪ Niski poziom aktywności społecznej – brak lub niska liczba organizacji pozarządowych. ▪ Niska aktywność zawodowa kobiet po urodzeniu dziecka, <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski poziom integracji lokalnej;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przystępczość; ▪ Niski poziom integracji lokalnej; ▪ Przemoc w rodzinie; ▪ Ubóstwo; ▪ Niezaradność życiowa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bezrobocie; ▪ Niezaradność życiowa; ▪ Niski poziom integracji lokalnej; ▪ Przemoc w rodzinie; ▪ Niepełnosprawność; ▪ Starzenie się społeczeństwa; ▪ Brak dostępu do kultury; ▪ Niezaradność życiowa.
SEKTOR GOSPODARCZY		
<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba kondycja sektora gospodarki – ujemna dynamika zmiany liczby podmiotów <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niska jakość terenów inwestycyjnych; ▪ Zły wizerunek Gminy w oczach inwestorów; ▪ Brak wsparcia dla nowych firm; ▪ Niski poziom konkurencji na rynku lokalnym; ▪ Brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami; 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba kondycja sektora gospodarki – ujemna dynamika zmiany liczby podmiotów, duży udział podmiotów wyrejstrowanych; ▪ Niski poziom przedsiębiorczości , ▪ Brak wsparcia dla nowych firm skutkujący zmniejszającą się liczbą podmiotów rejestrowanych; ▪ Rosnące rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co przedkłada się na ich niską produktywność; <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niska jakość terenów inwestycyjnych; ▪ Zły wizerunek gminy w oczach inwestorów; ▪ Brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami; ▪ Niski poziom konkurencji na rynku lokalnym; ▪ Brak źródeł finansowania dla firm. 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba kondycja sektora gospodarki – ujemna dynamika zmiany liczby podmiotów ▪ Niski poziom przedsiębiorczości ▪ Rosnące rozdrobnienie gospodarstw rolnych <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zły wizerunek gminy w oczach inwestorów; ▪ Brak wsparcia dla nowych firm; ▪ Brak współpracy pomiędzy lokalnymi firmami; ▪ Niski poziom konkurencji na rynku lokalnym; ▪ Brak źródeł finansowania dla firm;
SFERA TECHNICZNA		
<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczający dostęp do infrastruktury kultury; ▪ Niezadawalające warunki mieszkaniowe, brak gminnego zasobu mieszkaniowego; <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak wyposażenia w podstawowe media; 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczający dostęp do infrastruktury kultury; ▪ Niezadawalające warunki mieszkaniowe, brak gminnego zasobu mieszkaniowego; <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zły stan dróg; ▪ Brak wyposażenia w podstawowe media; ▪ Duża liczba obiektów zdegradowanych; ▪ Zły stan obiektów zabytkowych i pustostanów; 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczający dostęp do infrastruktury kultury ▪ Zabytkowy charakter zabudowy; ▪ Niezadawalające warunki mieszkaniowe, brak gminnego zasobu mieszkaniowego; <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zły stan dróg; ▪ Brak wyposażenia w podstawowe media; ▪ Duża liczba obiektów zdegradowanych i pustostanów; ▪ Zły stan budynków mieszkalnych; ▪ Zły stan obiektów zabytkowych.

SFERA ŚRODOWISKOWA		
<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obszar stanowiący źródło największej ilości odpadów, <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.), ▪ Zła jakość powietrza. 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak terenów objętych ochroną prawną, ▪ Znaczna ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.); ▪ Nieestetyczne otoczenie; ▪ Wysoki poziom natężenia hałasu; ▪ Zła jakość powietrza; ▪ Zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci; 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obszar stanowiący źródło największej ilości odpadów, <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nieestetyczne otoczenie; ▪ Zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci; ▪ Brak lub zły stan terenów zielonych (parki, skwery itp.); ▪ Zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych; ▪ Zanieczyszczenie gleb, w tym dzikie wysypiska śmieci;
SFERA PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNA		
<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak terenów inwestycyjnych ; ▪ Niska dostępność mieszkańców do przestrzeni publicznej; ▪ Niewystarczająca długość szlaków i ścieżek rowerowych; ▪ Niska jakość infrastruktury drogowej; <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych; ▪ Utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami; ▪ Niewystarczająca dostępność i różnorodność świadczonych usług, ▪ Niewystarczająca oferta edukacyjno-opiekuńcza (żłobek, przedszkole); ▪ Niewystarczające inicjatywy społeczności lokalnej, ▪ Niewystarczające współpraca mieszkańców z gminą, ▪ Niewystarczająca oferta sportowo- rekreacyjna. 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niska dostępność mieszkańców do przestrzeni publicznej; ▪ Słaba dostępność miejsc z infrastrukturą społeczną; ▪ Niewystarczająca długość szlaków i ścieżek rowerowych; ▪ Niska jakość infrastruktury drogowej; ▪ Obszar o niskim skanalizowaniu, niski poziom zwodociągowania; <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami; ▪ Wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego; ▪ Niewystarczająca dostępność świadczonych usług; ▪ Niewystarczająca jakość świadczonych usług; ▪ Brak różnorodność świadczonych usług; ▪ Nieodpowiedni stosunek cen do jakości świadczonych usług; ▪ Nieodpowiednia lokalizacja firm handlowo- usługowych; ▪ Niezadawalająca sprawność działania służb mundurowych; ▪ Niewystarczająca oferta kulturalna; ▪ Niewystarczająca oferta sportowo- rekreacyjna; ▪ Niewystarczająca oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole); ▪ Niewystarczające inicjatywy społeczności lokalnej; ▪ Niewystarczająca współpraca mieszkańców z gminą; 	<p>Wynik analizy wielokryterialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak terenów inwestycyjnych; ▪ Niska dostępność mieszkańców do przestrzeni publicznej; ▪ Słaba dostępność miejsc z infrastruktura społeczną; ▪ Niewystarczająca długość szlaków i ścieżek rowerowych; ▪ Niska jakość infrastruktury drogowej; ▪ Obszar nieskanalizowany, niski poziom zwodociągowania; <p>Wynik analizy jakościowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami; ▪ Wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego; ▪ Niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych; ▪ Niewystarczająca dostępność świadczonych usług; ▪ Niska jakość świadczonych usług; ▪ Brak różnorodność świadczonych usług; ▪ Nieodpowiednia lokalizacja firm handlowo- usługowych; ▪ Niewystarczająca oferta sportowo- rekreacyjna; ▪ Niewystarczająca oferta opiekuńczo- edukacyjna (żłobek, przedszkole); ▪ Niewystarczające inicjatywy społeczności lokalnej; ▪ Współpraca mieszkańców z gminą;
<p>Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Urszulin</p>		

7. PODSUMOWANIE

Na podstawie przeprowadzonych analiz (wielokryterialnej i jakościowej), a także bazując na danych pozyskanych z Urzędu Gminy oraz innych źródeł ogólnodostępnych, przeprowadzona została delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin. Ocena stopnia degradacji poszczególnych terenów mogła zostać przeprowadzona przede wszystkim dzięki zastosowaniu szeregu wskaźników, które w sposób wyraźny zobrazowały problemy, z jakimi na co dzień boryka się społeczność lokalna. Owe wskaźniki dotyczyły zarówno sfery społecznej, jak również gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno- funkcjonalnej, przy czym rola pierwszej była szczególnie istotna. Finalnie w opracowaniu wykorzystano 47 wskaźników delimitacyjnych, z których aż 44% dotyczyło problemów społecznych.

Analiza jakościowa przygotowana na potrzeby niniejszego opracowania przybrała charakter ankiety internetowej, skierowanej do mieszkańców Gminy Urszulin oraz wywiadów indywidualnych. Partycypację społeczną zaprojektowano tak, by umożliwiała wyznaczyć obszary, na których kumulują się problemy, wymagające rozwiązania. W badaniach jakościowych wzięło udział 42 osób.

W wyniku przeprowadzonych analiz jako obszar w stanie kryzysowym wskazanych zostało 8 jednostek pomocniczych: **Grabniak, Stare Załucze, Urszulin II, Urszulin III, Wincencin, Wytyczno I, Wytyczno II, Zastawie**. Stan kryzysowy tych jednostek wybrzmiał zarówno w analizie wielokryterialnej jak i w większości w badaniu jakościowym.

Finalnie ww. jednostki zostały zdelimitowane jako obszar zdegradowany Gminy Urszulin.

Obszar ten zajmuje powierzchnię 4 829,88 ha, co stanowi 28% terytorium Gminy oraz jest zamieszkały przez 1531 osób, tj. 36% jej ludności.

W obrębie obszaru zdegradowanego wydzielono podobszary:

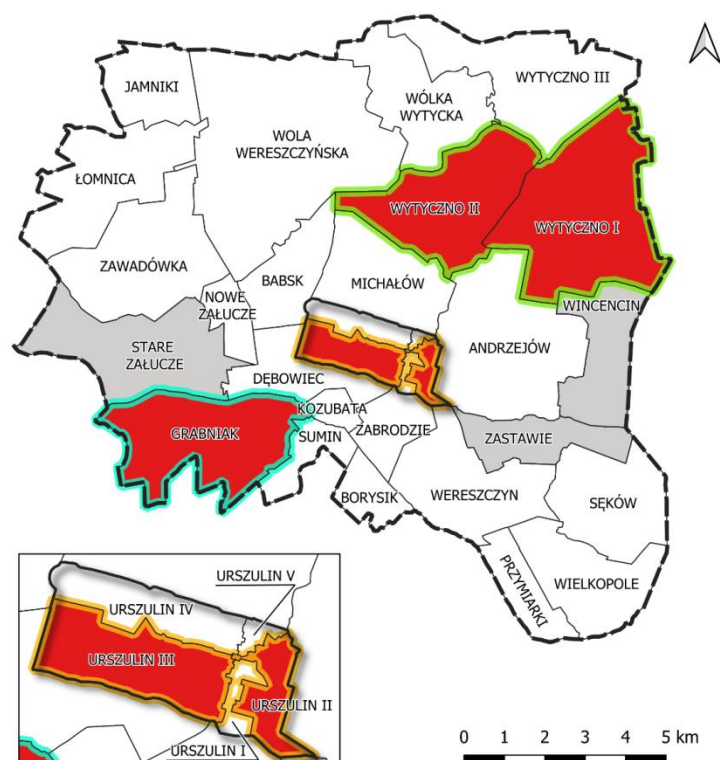
- Podobszar I: Grabniak, Stare Załucze;
- Podobszar II: Urszulin II, Urszulin III;
- Podobszar III: Wincencin, Wytyczno I, Wytyczno II, Zastawie.

W związku z zapisem Ustawy o rewitalizacji, według którego obszar rewitalizacji nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni Gminy ani być zamieszkałym przez więcej niż 30% jej ludności, nastąpiła konieczność wydzielenia w obrębie terenów kryzysowych mniejszego rejonu, spełniającego powyższy warunek. Wybranych zostało pięć jednostek pomocniczych największej kumulacji negatywnych zjawisk, wynikającej zarówno z analizy wskaźnikowej jak i jakościowej, tj. Grabniak, Urszulin II (ulice: Chelmska, Pocztowa), Urszulin III (ulice: Lubelska 1-20a, Krótka, Szkolna, Sosnowa), Wytyczno I (nr 1-109; 136-145A), Wytyczno II (nr 109c-135).

Obszar rewitalizacji obejmuje:

- Podobszar I: Grabniak,
- Podobszar II: Urszulin II, Urszulin III,
- Podobszar III: Wytyczno I, Wytyczno II,

Ryc. 13. Obszar rewitalizacji Gminy Urszulin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

Tak zarysowany obszar rewitalizacji zajął finalnie 17,92% całkowitej powierzchni Gminy Urszulin (3054,88) i jest zamieszkały przez 1219 osób, tj. 28,77% jej mieszkańców. Spełniony został warunek ustawy co oznacza, że delimitacja przebiegła pomyślnie i to właśnie te pięć jednostki będą brane pod uwagę w procesie rewitalizacji, prowadzonym w najbliższych latach.

Tabela 22. Powierzchnia i liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji

Nazwa jednostki pomocniczej	Powierzchnia w ha	Liczba ludności (osoby)
Grabniak	964	185
Urszulin II (ulice: Chełmska, Poczтова)	102,67	341
Urszulin III (ulice: Lubelska 1-20a, Krótka, Szkolna, Sosnowa)	265	224
Wytyczno I (nr 1-109; 136-145A)	1319,15	419
Wytyczno II (nr 109c-135)	404,06	50
Razem	3054,88	1219
Udział procentowy w odniesieniu do całej Gminy Urszulin	17,92	28,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

8. METODYKA WYLICZANIA WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW

Zgodnie z art. 4 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji, w celu opracowania diagnoz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gmina prowadziła analizy, w których wykorzystano obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

WSKAŹNIK	ŹRÓDŁO DANYCH	METODYKA
Sfera społeczna		
Gęstość zaludnienia w 2021 r. [os./km²]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	Iloraz liczby osób zamieszkałych w 2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i powierzchni danej jednostki pomocniczej wyrażonej w km ²
Współczynnik feminizacji w 2021 r. (demograficzna dysproporcja płci)	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	Iloraz liczby kobiet i mężczyzn zamieszkujących w jednostkach pomocniczych w 2021 roku pomnożony przez 100
Współczynnik obciążenia demograficznego w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	Iloraz liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 100
Odsetek osób w wieku 60+ w 2021 r. [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	Iloraz liczby osób w wieku 60 lat i więcej w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 100
Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w 2021 r. [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	Iloraz liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 100
Odsetek dzieci do 3 roku życia w 2021 r. [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	Iloraz liczby dzieci do 3 roku życia w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 100
Udział osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 100
Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w 2021 r. na 1000 mieszkańców sołectwa	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000

Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na alkoholizm w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000
Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby osób z niepełnosprawnościami (osoby pobierające świadczenia z OPS) z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000
Liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby niebieskich kart z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000
Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby osób pobierających zasiłek z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000
Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000
Liczba dzieci, które otrzymały zasiłek rodzinny na terenie sołectwa na 1000 mieszkańców w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby dzieci na które otrzymano zasiłek rodzinny z GOPS w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000
Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują świadczenia w ramach programu „Rodzina 500+” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Urszulinie i przekazane przez Urząd Gminy w Urszulinie	Iloraz liczby dzieci na które rodzice otrzymują świadczenia z programu „Rodzina 500+” z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000
Liczba uczniów, mających problemy w nauce na 1000 mieszkańców sołectwa w roku szkolnym 2020/2021.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z placówek edukacyjnych zlokalizowanych w Gminie Urszulin przekazane za	Iloraz liczby uczniów mających problemy w nauce z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 1000

	pośrednictwem Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	
Średnie wyniki z egzaminu VIII klas w roku szkolnym 2020/2021 .	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z placówek edukacyjnych zlokalizowanych w Gminie Urszulin przekazane za pośrednictwem Urzędu Gminy Urszulin – ewidencja ludności	Jest to wartość wyników egzaminów VIII klas z języka polskiego, matematyki oraz wybranego języka obcego nowożytnego zsumowana i podzielona przez liczbę wyników w odniesieniu do poszczególnych jednostek pomocniczych.
Liczba czytelników w bibliotece na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Biblioteki Publicznej i filii i przekazane przez Urząd Gminy Urszulin.	Iloraz liczby czytelników bibliotek publicznych w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000
Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz liczby zarejestrowanych organizacji pozarządowych posiadających wpis do KRS na terenie jednostki pomocniczej (stan na 2021 r.) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000
Liczba popełnionych wykroczeń i przestępstw na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Komendy Powiatowej Policji we Włodawie i przekazane przez Urząd Gminy Urszulin.	Iloraz liczby odnotowanych wykroczeń i przestępstw popełnionych na terenie jednostki pomocniczej (stan na 2021 r.) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000
Liczba zatrzymanych kierowców, prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Komendy Powiatowej Policji we Włodawie i przekazane przez Urząd Gminy Urszulin.	Iloraz liczby odnotowanych przestępstw dotyczące kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości na terenie jednostki pomocniczej (stan na 2021 r.) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000
Sfera gospodarcza		
Dynamika zmiany liczby działających podmiotów gospodarczych w latach 2015-2021 [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie (CEIDG).	Zebrane zostały dane dotyczące liczby działających podmiotów gospodarczych w latach: 2015 i 2021 r. w danej jednostce pomocniczej (sołectwa). Za stan wyjściowy uznano rok 2015. Stan z roku 2021 został przyrównany do stanu wyjściowego 2015 roku. Iloraz tych wartości został następnie pomnożony przez 100.
Liczba zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych na 1000 ludności sołectwa w 2021r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie (CEIDG).	Iloraz liczby zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych na terenie jednostki pomocniczej (stan na 2021 r.) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000
Dynamika zmiany liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%]	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie (CEIDG).	Zebrane zostały dane dotyczące liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach: 2015 i 2021 r. w danej jednostce pomocniczej (sołectwa). Za stan wyjściowy uznano rok 2015. Stan z roku 2021 został przyrównany do stanu wyjściowego 2015 roku.

		Iloraz tych wartości został następnie pomnożony przez 100.
Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w liczbie podmiotów zarejestrowanych i działających w 2021r [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie (CEIDG).	Iloraz liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie jednostki pomocniczej (stan na 2021 r.) i liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 100.
Dynamika zmiany liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie (CEIDG).	Zebrane zostały dane dotyczące liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach: 2015 i 2021 r. w danej jednostce pomocniczej (sołectwa). Za stan wyjściowy uznano rok 2015. Stan z roku 2021 został przyrównany do stanu wyjściowego 2015 roku. Iloraz tych wartości został następnie pomnożony przez 100.
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie zarejestrowanych i działających podmiotów gospodarczych w 2021r. [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie (CEIDG).	Iloraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie jednostki pomocniczej (stan na 2021 r.) i liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 100.
Dynamika zmiany liczby gospodarstw rolnych w sołectwie w latach 2015-2021 [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie.	Zebrane zostały dane dotyczące liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach: 2015 i 2021 r. w danej jednostce pomocniczej (sołectwa). Za stan wyjściowy uznano rok 2015. Stan z roku 2021 został przyrównany do stanu wyjściowego 2015 roku. Iloraz tych wartości został następnie pomnożony przez 100.
Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2021r. [ha].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie	Iloraz sumy powierzchni gospodarstw rolnych i liczby gospodarstw w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze.
Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2015-2021 [ha].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy w Urszulinie	Zebrane zostały dane dotyczące średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach: 2015 i 2021 r. w danej jednostce pomocniczej (sołectwa). Za stan wyjściowy uznano rok 2015. Stan z roku 2021 został przyrównany do stanu wyjściowego 2015 roku.
Sfera środowiskowa		
Udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz powierzchni obszarów chronionych w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i ogólnej powierzchni obszarów chronionych w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 100.
Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w ogólnej powierzchni sołectwa w	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz liczby wyrobów zawierających azbest (w m ²) z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i wartości powierzchni jednostek pomocniczych wyrażonej w m ²

2021 r. [%].		pomnożony przez 100.
Ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, przypadających na km ² powierzchni sołectwa w 2021 r. [t].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz liczby wyrobów zawierających azbest (w tonach) z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i wartości powierzchni jednostek pomocniczych wyrażonej w km ²
Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. [t].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz ilości odpadów komunalnych z 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Występowanie terenów inwestycyjnych na obszarze sołectwa w 2021r. [TAK/NIE].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin	Wartość TAK przypisano jednostkom pomocniczym na których występują obszary wskazane w dokumentach planistycznych jako tereny inwestycyjne.
Udział powierzchni przestrzeni publicznych w ogólnej powierzchni sołectwa [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz powierzchni przestrzeni publicznej w 2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i ogólnej powierzchni danej jednostki pomocniczej pomnożone przez 100.
Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin	Iloraz liczby miejsc z infrastrukturą społeczną w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000.
Udział powierzchni zielonej w ogólnej powierzchni sołectwa [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz powierzchni terenów zielonych w 2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i ogólnej powierzchni danej jednostki pomocniczej pomnożone przez 100.
Występowanie obniżenia krawężników przy zjazdach z dróg publicznych i przejściach dla pieszych [TAK/NIE].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin	Wartość TAK przypisano jednostkom pomocniczym na których występują obniżenia krawężników przy zjazdach z dróg publicznych i przejść dla pieszych.
Długość dróg dla rowerów, przypadająca na km ² powierzchni sołectwa w 2021r. [km].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz długości dróg rowerowych w 2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i powierzchni danej jednostki pomocniczej wyrażonej w km ² .
Udział nieutwardzonych dróg w drogach ogółem na obszarze sołectwa w 2020 r. [%].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz długości dróg nieutwardzonych w 2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i długość dróg ogółem w danej jednostce pomocniczej pomnożony przez 100
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, przypadająca na km ² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km].	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz długości czynnej sieci kanalizacyjnej w 2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i powierzchni danej jednostki pomocniczej wyrażonej w km ² .
Długość czynnej sieci	Potrzebne dane do wyliczenia	Iloraz długości czynnej sieci wodociągowej w

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Urszulin

wodociągowej, przypadająca na km² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km].	wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i powierzchni danej jednostki pomocniczej wyrażonej w km ² .
Stosunek długości czynnej sieci kanalizacyjnej do czynnej sieci wodociągowej w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin.	Iloraz długości czynnej sieci kanalizacyjnej w 2021 roku w jednostkach pomocniczych (sołectwa) i długości czynnej sieci wodociągowej danej jednostki pomocniczej.
Sfera techniczna		
Liczba budynków/obiektów kulturowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin	Iloraz liczby budynków/obiektów kulturowych w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000.
Liczba budynków zabytkowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin	Iloraz liczby budynków zabytkowych w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000.
Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	Potrzebne dane do wyliczenia wskaźnika zostały pozyskane z Urzędu Gminy Urszulin	Iloraz liczby mieszkań komunalnych i socjalnych w 2021 roku w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa) i liczby ludności ogółem w danej jednostce pomocniczej (sołectwa) pomnożony przez 1000.

9. SPIS TABEL, RYCIN, WYKRESÓW

Spis rycin:

Ryc. 1. Położenie Gminy Urszulin na tle Polski, województwa i powiatu	5
Ryc. 2. Podział Gminy Urszulin na obręby geodezyjne.....	6
Ryc. 3. Rozmieszczenie miejscowości w Gminie Urszulin.....	14
Ryc. 4. Typologia osadnictwa w Gminie Urszulin	15
Ryc. 5. Park rekreacji w Urszulinie	17
Ryc. 6.. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze społecznej	133
Ryc. 7. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze gospodarczej.....	134
Ryc. 8.Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze funkcjonalno-przestrzennej	134
Ryc. 9. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze technicznej.....	135
Ryc. 10. Natężenie sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej	135
Ryc. 11. Obszar zdegradowany Gminy Urszulin	138
Ryc. 12. Obszar rewitalizacji Gminy Urszulin	140
Ryc. 13. Obszar rewitalizacji Gminy Urszulin	148

Spis tabel:

Tabela 1. Stowarzyszenia i fundacje w Gminie Urszulin (poniższe zestawienie nie obejmuje jednostek OSP)	8
Tabela 2. Użytkowanie gurtów w Gminie Urszulin.....	12
Tabela 3. Podmioty w rejestrze REGON wg grup rodzajów działalności PKD 2007	16
Tabela 4. Osoby bezrobotne w Gminie Urszulin	23
Tabela 5. Odpowiedz na pytanie ankietowe 1. Który obszar Gminy Pana(i) zdaniem w dalszym ciągu charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a w związku z tym powinien zostać poddany rewitalizacji?	118
Tabela 6. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	119
Tabela 7. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	120
Tabela 8. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	121
Tabela 9. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	122
Tabela 10. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	123
Tabela 11. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	124
Tabela 12. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	125
Tabela 13. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	126

Tabela 14. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	127
Tabela 15. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	128
Tabela 16. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	129
Tabela 17. Odpowiedzi na pytania ankietowe dot. rodzaju problemów i natężenia (skali) występujące w jednostce pomocniczej.....	130
Tabela 18. Statystyka, dot. stanu kryzysowego Gminy Urszulin	136
Tabela 19. Obszar zdegradowany Gminy Urszulin	137
Tabela 20. Obszar rewitalizacji Gminy Urszulin	139
Tabela 21. Negatywne zjawiska występujące w obrębie obszaru rewitalizacji w podziale na sfery.....	144
Tabela 22. Powierzchnia i liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji.....	148

Spis tabel delimitacyjnych

Tabela delimitacyjna 1. Gęstość zaludnienia w 2021 r. (os./km ²).....	24
Tabela delimitacyjna 2. Współczynnik feminizacji w 2021 r. (demograficzna dysproporcja płci).....	26
Tabela delimitacyjna 3. Współczynnik obciążenia demograficznego w 2021 r.	28
Tabela delimitacyjna 4. Odsetek osób w wieku 60+ w 2021 r. [%].....	30
Tabela delimitacyjna 5. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w 2021 r. [%].....	32
Tabela delimitacyjna 6. Odsetek dzieci do 3 roku życia w 2021 r. [%].....	34
Tabela delimitacyjna 7. Udział osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%].....	36
Tabela delimitacyjna 8. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w 2021 r. na 1000 mieszkańców sołectwa	38
Tabela delimitacyjna 9. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	40
Tabela delimitacyjna 10. Liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%].....	42
Tabela delimitacyjna 11. Liczba „niebieskich kart” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	44
Tabela delimitacyjna 12. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie ludności sołectwa w 2021 r. [%].....	46
Tabela delimitacyjna 13. Liczba rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	48
Tabela delimitacyjna 14. Liczba dzieci, które otrzymały zasiłek rodzinny na terenie sołectwa na 1000 mieszkańców w 2021 r.	50
Tabela delimitacyjna 15. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują świadczenia w ramach programu „Rodzina 500+” na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	52
Tabela delimitacyjna 16. Liczba uczniów, mających problemy w nauce na 1000 mieszkańców sołectwa w roku szkolnym 2020/2021.....	54
Tabela delimitacyjna 17. Średnie wyniki z egzaminu VIII klas w roku szkolnym 2020/2021 [%].	56
Tabela delimitacyjna 18. Liczba czytelników w bibliotece na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	58
Tabela delimitacyjna 19. Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	60

Tabela delimitacyjna 20. Liczba popełnionych wykroczeń i przestępstw na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r. .	62
Tabela delimitacyjna 21. Liczba zatrzymanych kierowców, prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	64
Tabela delimitacyjna 22. Dynamika zmiany liczby działających podmiotów gospodarczych w latach 2015-2021 [%]	66
Tabela delimitacyjna 23. Liczba zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych na 1000 ludności sołectwa w 2021r.	68
Tabela delimitacyjna 24. Dynamika zmiany liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%].....	70
Tabela delimitacyjna 25. Udział wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w liczbie podmiotów zarejestrowanych i działających w 2021r [%].....	72
Tabela delimitacyjna 26. Dynamika zmiany liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sołectwie w latach 2015-2021 [%].....	74
Tabela delimitacyjna 27. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ogólnej liczbie zarejestrowanych i działających podmiotów gospodarczych w 2021r. [%].....	76
Tabela delimitacyjna 28. Dynamika zmiany liczby gospodarstw rolnych w sołectwie w latach 2015-2021 [%].....	78
Tabela delimitacyjna 29. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2021r. [ha].	80
Tabela delimitacyjna 30. Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2015-2021 [ha].	82
Tabela delimitacyjna 31. Występowanie terenów inwestycyjnych na obszarze sołectwa w 2021r. [TAK/NIE].	84
Tabela delimitacyjna 32. Udział powierzchni przestrzeni publicznych w ogólnej powierzchni sołectwa %	86
Tabela delimitacyjna 33. Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	88
Tabela delimitacyjna 34. Udział powierzchni zielonej w ogólnej powierzchni sołectwa [%].	90
Tabela delimitacyjna 35.. Występowanie obniżenia krawężników przy zjazdach z dróg publicznych i przejściach dla pieszych [TAK/NIE].....	92
Tabela delimitacyjna 36.. Długość dróg dla rowerów, przypadająca na km ² powierzchni sołectwa w 2021r. [km].	94
Tabela delimitacyjna 37. Udział nieutwardzonych dróg gminnych w drogach gminnych ogółem na obszarze sołectwa w 2020 r. [%].....	96
Tabela delimitacyjna 38. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, przypadająca na km ² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km].	98
Tabela delimitacyjna 39. Długość czynnej sieci wodociągowej, przypadająca na km ² powierzchni sołectwa w 2021 r. [km].	100
Tabela delimitacyjna 40. Stosunek długości czynnej sieci kanalizacyjnej do czynnej sieci wodociągowej w 2021 r.	102
Tabela delimitacyjna 41. Liczba budynków/obiektów kulturowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	104
Tabela delimitacyjna 42. Liczba budynków zabytkowych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	106
Tabela delimitacyjna 43. Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.	108
Tabela delimitacyjna 44. Udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa [%].	110
Tabela delimitacyjna 45. Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w ogólnej powierzchni sołectwa w 2021 r. [%].....	112
Tabela delimitacyjna 46. Ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, przypadających na km ² powierzchni sołectwa w 2021 r. [t].	114
Tabela delimitacyjna 47. Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 mieszkańców sołectwa w 2021 r.[t].	116